

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
480

Subotica, 08. lipnja 2012. Cijena 50 dinara

VOJVOĐANSKI HRVATI
PRVACI EUROPE

250 GODINA CRKVE
PRESVETOG TROJSTVA

ZNANSTVENI SKUP
ANNALES PILAR

ZNAČAJ I ULOGA
NACIONALNIH VIJEĆA

INTERVJU
BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

IVAN KUJUNDŽIĆ
STO GODINA OD
ROĐENJA

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Energetska platna kartica

ŠTEDI NOVAC I ENERGIJU

infoTelefon
021 488 4452
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

»Rukopisi ne gore«

Tragovi postojanja kulture jednog naroda sadržani su i u materijalnoj i u nematerijalnoj kulturnoj baštini. Opstankom kulturnoga blaga opstaje i ovdašnje hrvatsko nacionalno pamćenje, a naša kulturološka samosvijest dokazala je svoju postojanost. Razni pokušaji odnarođivanja Hrvata, primjenjivani na ovim prostorima tijekom mnogih minulih desetljeća, ipak nisu dali željene rezultate. Jedan od tragova te postojanosti su i knjige, kao dio kulture naroda kojemu pripadamo.

Ne radi se ovdje o izlizanim frazama kojima se želi ulagivati našoj hrvatskoj kulturi na banalan i jeftin način. Dovoljno je prisjetiti se jedne misli Tome Akvinskoga: »Bojim se čovjeka koji je pročitao samo jednu knjigu«. Kada ne bi bilo takvih ljudi, vjerujem da ne bi bilo ni spomenutih pokušaja brisanja tragova postojanja kulture ovdašnjih Hrvata, počevši od zatiranja našega materinskog, hrvatskoga jezika u ovome podneblju, kao i nastojanja zatiranja novoštokavskoga ikavskog dijalekta. Možda vam ovakvo stanovište zvuči naivno, ali moje razmišljanje upravo zrcale riječi koje je zapisao Branko Čegec u knjizi kolumnističke proze »Fantom slobode«: »Okvir iz kojega sam počeo razvijati svoj odnos prema socijalnom i političkom okolišu najpouzdanija uporišta nalazi u literaturi, odnosno umjetnosti općenito«. Tek toliko, za određenje individualiteta i segmenata aktualnoga i povijesnog socio-političkog kontinuiteta, zbog prepoznavanja razlike u odnosu prema onima koji su, primjerice, kao kvazi-političari stjecali poene i položaje u Miloševićevu režimu izjašnjavanjem da su Bunjevci ne-Hrvati, dodvoravajući se nakon listopadskih promjena i drugim političkim opcijama, sve do danas, kada ogrnuti manipulacijskim plaštom na političkoj tržnici pozivaju na dijalog političke predstavnike ovdašnjih Hrvata. Ljubazno, nema što! I to je jedan od diskurza naše stvarnosti.

Veliki napor u očuvanju kulturne baštine bunjevačko-šokačkih Hrvata uložio je i Ivan Kujundžić, svećenik, bibliograf, prevoditelj i pisac. Prošloga je petka obilježena 100. obljetnica njegova rođenja, a u povodu ovog jubileja svečano je otvorena zavičajna Bunjevačko-šokačka knjižnica Ivana Kujundžića koja se nalazi u subotičkoj župnoj kući svetog Roka. I ova je knjižnica jedan od znakova i uporišta opstojnosti naše kulture, a treba reći kako prošla vremena nisu bila naklonjena ovdašnjim hrvatskim piscima. Sjetimo se stradanja književnika, književnih kritičara i povjesničara, primjerice, Ante Sekulića, Geze Kikića, hajke na Balinta Vujkova, napada na Matiju Poljakovića, koji su svi etiketirani kao hrvatski nacionalisti, a uslijedile su zabrane objavljivanja. I Ivan Kujundžić je robijao, a za vrijeme montiranoga sudskog procesa 1948., veći dio fonda knjiga i časopisa koji je sakupio bio je konfisciran. Sjetimo se ovom prilikom i da je rukopis knjige »Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata« Matija Evetović završio 1941., a knjiga je objavljena tek 2010. godine. Mihail Bulgakov je proročki napisao u romanu »Majstor i Margarita« da »rukopisi ne gore«.

Prošloga tjedna NIU »Hrvatska riječ« je darovala komplet dosad objavljenih knjiga u nakladničkoj djelatnosti ove ustanove bereškome HKPD-u »Silvije Strahimir Kranjčević«, kao i dio naklade knjige Ante Jakšića »Duše zemlje«, koju je ustanova objavila u sunakladništvu sa ZKVH-a. Bio je to nastavak akcije darivanja knjiga hrvatskim udrugama kulture i knjižnicama u mjestima gdje u značajnijem broju žive Hrvati. Knjižnice su nezaobilazan dokumentarij naše kulture, pisma i svjetlopiši o životima bunjevačkih i šokačkih Hrvata, tamo se nalaze darovi za sve nas, usuprot svakom kulturnom i inom primitivizmu i teškim posljedicama po našu opstojnost.

Sjećanja su trajan zalog naše budućnosti, a čitajući te knjige, kao i knjige drugih hrvatskih izdavača u Vojvodini, među ostalim raznolikim čitateljskim iskustvima, vraćamo se sebi samima.

Z. S.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Započeli pregovori o pokrajinskoj skupštinskoj većini

NOVA VLADA MORA BITI INSTRUMENT RAZVOJA VOJVODINE.....7

TEMA

U Zagrebu održan Znanstveni skup Annales Pilar

NACIONALNE MANJINE U HRVATSKOJ I HRVATI KAO MANJINA.....10-11

Konferencija u Novom Sadu

ZNAČAJ I ULOGA NACIONALNIH VIJEĆA.....15

INTERVJU

Branka Pavić Blažetin, urednica Hrvatskog glasnika

BAZA INFORMATIVNOG PROSTORA HRVATA U MAĐARSKOJ.....12-14

SUBOTICA

Organska hrana u subotičkim vrtićima

ZDRAVA HRANA I ZDRAV OKOLIŠ.....18

DOPISNICI

Vodovod Sonta je među najuređenijim u Vojvodini

PARK U SRCU SELA.....24-25

KULTURA

250 godina posvećenja crkve Presvetog Trojstva u Somboru

NEIZMJERAN UTJECAJ FRANJEVACA I KARMELIĆANA.....32-33

SPORT

IV. Europsko nogometno prvenstvo hrvatskih momčadi

PRVACI..... 48-49

PREDSJEDNIK HRVATSKE IVO JOSIPOVIĆ U VUKOVARU

Položaj srpske i ostalih manjina dobar

»**P**oložaj srpske nacionalne manjine kao i ostalih nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj je dobar, što ne znači da je savršen i da nemamo što zajedno još raditi kako bi on bio još bolji«, izjavio je predsjednik Republike Hrvatske *Ivo Josipović* nakon razgovora u Zajedničkom vijeću općina (ZVO) u Vukovaru s predstavnicima toga tijela o položaju srpske nacionalne manjine u

Vladi RH na razini pomoćnika ministara, pitanju stanova, obrazovanja na materinskom jeziku te sudjelovanju pripadnika srpske manjine u tijelima lokalne samouprave.

Na pitanje novinara je li jedna od tema bila i nedavna izjava srbijanskog predsjednika *Tomislava Nikolića* koji je kazao kako je 'Vukovar bio srpski grad', predsjednik Josipović je naglasio kako se razgovaralo

TONER: KONTRAPRODUKTIVNO ZA POMIRENJE U REGIJI

SAD žali zbog ocjena srbijanskog predsjednika *Tomislava Nikolića* kojima negira genocid u Srebrenici 1995. godine te ih smatra kontraproduktivnim, podsjećajući da je genocid utvrđen na sudu. »Genocid u Srebrenici nije kvalifikacija određena na subjektivan način«, rekao je glasnogovornik State Departmenta *Mark Toner* podsjećajući da je tu kvalifikaciju utvrdio Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (ICTY), te dodajući da su izjave novog predsjednika Srbije kontraproduktivne za promicanje stabilnosti i pomirenja u regiji.

Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović, vukovarski gradonačelnik Željko Sabo i japanski veleposlanik u RH Masaru Tsuji nazočili su polaganju »kamena za mir« iz Hiroshime i Nagasakija u dvorcu Eltz

općina *Dragan Crnogorac* kazao je kako se nada da će buduće izjave sa srbijanske i hrvatske strane ići u smjeru boljeg međusobnog razumjevanja, a u cilju rješavanja problema pripadnika srpske u Hrvatskoj i hrvatske nacionalne manjine u Srbiji.

Tijekom boravka u Vukovaru, koji je završio posjetom Centru za zapošljavanje invalida grada Vukovara, predsjednik Ivo Josipović bio je nazočan pro-

moćiji studenata Veleučilišta »Lavoslav Ružička«, svečanosti u Dvorcu Eltz u povodu izgradnje budućeg Centra za mir i toleranciju, donaciji medicinske opreme Odjelu pedijatrije Opće bolnice Vukovar, a susreo se i s predstavnicima grada i Vukovarsko-srijemske županije s kojima je razgovarao o stanju u gospodarstvu.

HINA

hrvatskom Podunavlju.

U izjavi novinarima, nakon zatvorenog sastanka, predsjednik Josipović kazao je kako je s predstavnicima ZVO-a razgovarao o nekoliko pitanja među kojima i o zastupljenosti predstavnika srpske nacionalne manjine u

samo o problemima u Hrvatskoj i koji se tiču srpske nacionalne manjine te nije bilo niti potrebe da se razgovora o srbijanskom predsjedniku *Nikoliću*.

Zamoljen da komentira izjavu *Tomislava Nikolića* o Vukovaru, predsjednik Zajedničkog vijeća

PUPOVAC: ŠTETNE I NEDOPUSTIVE IZJAVE

Izjave srbijanskog predsjednika *Tomislava Nikolića* u vezi Vukovara i Srebrenice nisu samo štetne, već i nedopustive te se nadamo da će formiranjem nove vlade u Srbiji biti uspostavljena kontrola nad političkim procesima, izjavio je u utorak u Zagrebu predsjednik saborskog Odbora za vanjsku politiku *Milorad Pupovac*, a priopćila saborska Služba za odnose s javnošću.

Svečano obilježen Dan hrvatske diplomacije

Dan hrvatske diplomacije svečano je obilježen u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova, a tom prigodom, nazočnim djelatnicima Ministarstva obratila se ministrica vanjskih i europskih poslova *Vesna Pusić* te im zahvalila na doprinosu u dosadašnjem radu, priopćeno je iz MVEP-a.

Šefica hrvatske diplomacije istaknula je kako je trenutačni fokus hrvatske vanjske politike, osim priprema za predstojeće članstvo u Europskoj Uniji i sudjelovanje u mul-

tilateralnim organizacijama čijih je Republika Hrvatska članica, usmjeren i na aktivan doprinos stabilnosti regije i pružanje pomoći državama koje aspiriraju za članstvo u europskim i euroatlantskim integracijama.

U tom kontekstu posebno je istaknula spremnost Hrvatske da svojim iskustvima pomogne zemljama jugoistočne Europe na tom putu, pa tako i kroz rad Savjeta za tranzicijske procese koji će djelovati kao centar izvrsnosti prenošenja iskustava i znanja stečenih tijekom pri-

stupanja Hrvatske NATO-u i Europskoj Uniji.

Također je najavila i potpisivanje nekoliko bilateralnih ugovora o euroatlantskom partnerstvu s državama regije, od kojih je prvi predviđen s Činom Gorom već sljedećeg tjedna tijekom njezina službena posjeta Podgorici.

Ministrica se osvrnula i na niz drugih projekata u kojima će Ministarstvo vanjskih i europskih poslova aktivno sudjelovati s drugim tijelima državne uprave i dati svoj doprinos, s ciljem unapređenja prekogranične,

a posebice kulturne suradnje, među državama regije.

Danom hrvatske diplomacije, 7. lipnja, tradicionalno se obilježava povijesni događaj iz 879. godine kada je papa *Ivan VIII.* uputio hrvatskome knezu *Branimiru* pismo kojim ga izvještava da je u Rimu blagoslovio njega i cijeli hrvatski narod, te priznajući mu »zemaljsku vlast nad cijelom Hrvatskom«. U to doba bilo je to najviše međunarodno priznanje čime je, u današnjem smislu, Hrvatska priznata kao suverena država.

ZAPOČELI PREGOVORI O POKRAJINSKOJ SKUPŠTINSKOJ VEĆINI

Nova Vlada mora biti instrument razvoja Vojvodine

Pregovori oko nove skupštinske većine u pokrajinskom parlamentu započeli su u srijedu, a prema najavi potpredsjednika Demokratske stranke i predsjednika pokrajinske Vlade *Bojana Pajtića*, iz tih razgovora su izuzeti Srpska napredna stranka, radikali i Demokratska stranka Srbije.

Pokrajinska vlada u novom sazivu treba biti instrument razvoja Vojvodine, treba se baviti otvaranjem novih radnih mjesta i »privlačenjem stranih investicija u kojima je prethodna vlada pokazala izuzetne rezultate«, rekao je Pajtić za RTV, te istaknuo kako je zadatak nove vlade osigurati »nastavak investicijskoga ciklusa, koji smo započeli prije nekoliko godina, i ostvarenje visokog stupnja ljudskih i manjinskih prava na teritoriju Vojvodine«.

Zamjenik predsjednika Lige socijaldemokrata Vojvodine *Bojan Kostreš* je za Radioteleviziju Vojvodine izjavio da je

svima jasno kako će novu pokrajinsku administraciju, najvjerojatnije, činiti one stranke koje su to radile od 2000. do 2012. godine, uključujući i Socijalističku partiju Srbije.

Kostreš je, na pitanje hoće li LSV tražiti mjesto predsjednika Skupštine Vojvodine, kazao da ta stranka zasad neće razgovarati o kadrovskim rješenjima, jer, kako je istaknuo, ove pregovore ne tretira kao podjelu plijena, ali je istaknuo kako LSV, s obzirom na »izborni rezultat i realan odnos snaga«, ima pravo na čelnu poziciju u pokrajinskom parlamentu.

Dosadašnji šef zastupničke grupe Demokratske stranke, *Dragoslav Petrović* je izjavio za RTV kako se »konstitutivna sjednica može očekivati poslije 20. lipnja, a tri dana nakon toga i sjednica na kojoj bi bila izabrana pokrajinska Vlada«.

Pokrajinski parlament broji 120 zastupnika od kojih se 60 bira prema propor-

cionalnom i isto toliko prema većinskom izbornom sustavu. Prema podacima koje je objavila televizija Vojvodine, u pokrajinskom parlamentu koalicija okupljena oko DS-a imaće 59 zastupnika, koalicija koju predvodi SNS 22, koalicija oko socijalista 12, a Liga socijaldemokrata Vojvodine deset mandata. Po toj računici, Savez vojvodanskih Mađara imaće sedam zastupnika, radikali pet, Demokratska stranka Srbije četiri, a Liberalno-demokratska partija jednog zastupnika.

PORUKE IZ SVJETSKE BANKE

Srbija treba smanjiti deficit i javni dug

Nova Vlada Srbije bi trebala što prije provesti mjere za smanjenje deficita i javnog duga po ugledu na program štednje koji je predložio Fiskalni savjet Srbije, rečeno je na predstavljanju Redovitog ekonomskog izvješća za jugoistočnu Europu koji je objavila Svjetska banka.

»Poruka je vrlo jednostavna: što prije počnu (mjere štednje), to bolje. Svaki dan koji prođe, skupo nas stoji«, rekao je glavni ekonomist Svjetske banke za Srbiju *Lazar Šestović*, prenosi RTV.

Kako je naveo, u prvih nekoliko mjeseci ove godine zabilježeno je značajno povećanje proračunskog deficita, pa bi bilo poželjno da se paket mjera štednje usvoji u srpnju, kako bi se pozitivni efekti mogli osjetiti u posljednja četiri mjeseca 2012. godine.

Mjere koje je predložio Fiskalni savjet, a koje uključuju povećanje poreza na dodanu vrijednost na 22 posto i zamrzavanje plaća i mirovina, dobra su osnova, naveo je Šestović, dodavši kako je moguće da Vlada izađe i s drukčijim mjerama. »Bit je da se javni dug svede na zakonom propisanih 45 posto«, naveo je on, dodavši da mjere mogu biti »agresivnije«, uz rezultat na kraći rok, ili manje agresivne, u narednih nekoliko godina.

Potrebno je smanjivanje proračunskog deficita što prije, jer to, kako je istaknuo, vodi do manje potrebe za zaduživanjem, manjih troškova zaduživanja, ali i povećava kredibilnost države za investitore.

Na kraju 2011. godine Srbija je s javnim dugom od 45,8 posto BDP bila treća u regiji po nivou zaduženosti, dok su naj-

zaduženije Albanija s 58,4 posto BDP i Crna Gora s 56,9 posto.

Manje zadužene od Srbije su Bosna i Hercegovina s javnim dugom od 39,1 posto BDP, ali ni ona nije u »sigurnoj zoni« s obzirom na ograničenja u institucionalnim kapacitetima i mogućnostima zaduživanja, dok su samo Kosovo i Makedonija bolji po tom pokazatelju i imaju

dug kojim je lakše upravljati.

Za kontrolu javnog duga u regiji koja obuhvaća Srbiju, Crnu Goru, Makedoniju, Albaniju, Kosovo i Bosnu i Hercegovinu potrebna je i kontrola plaća i mirovina, ali i finansijska disciplina i rješavanje problema neizmirenih obveza javnog sektora.

Popis poljoprivrede u Srbiji

Popis poljoprivrede u Srbiji bit će obavljen od 1. listopada do 15. prosinca ove godine, priopćeno je iz Republičkog zavoda za statistiku.

Popis poljoprivrednih gospodarstava bit će proveden nakon više od pola stoljeća, a Republički zavod za statistiku je 1. lipnja objavio i javni poziv za prijavljivanje kandidata za općinske instruktore u popisu.

Kandidati se mogu prijaviti do 30. lipnja, popunjavanjem elektroničke prijave, koja se nalazi na web stranici: www.popis-poljoprivrede.stat.rs.

OBILJEŽENA 100. OBLJETNICA ROĐENJA IVANA KUJUNDŽIĆA

Svečano otvorena Bunjevačko-šokačka knjižnica Ivana Kujundžića

Specijalizirana, zavičajna knjižnica u svojem fondusu sadrži oko 700 naslova * U kulturi bunjevačko-šokačkih Hrvata neizmjerena je uloga bibliografskoga rada Ivana Kujundžića * Tko bude iskreno želio reći nešto o nama i našoj povijesti morat će se nezaobilazno pozvati na njegovo djelo

U petak 1. lipnja u povodu obilježavanja 100. obljetnice rođenja svećenika, književnika, bibliografa i prevoditelja *Ivana Kujundžića* Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s Hrvatskom čitaonicom i župom sv. Roka u Subotici priredio je program u okviru Godine hrvatskih velikana u Vojvodini. Program je započeo molitvom i sveča-

Andriji Anišiću i djelatnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Katarini Čeliković*. »Ova je knjižnica već predstavljena javnosti i medijima prigodom otvorenja i svečanog blagoslova obnovljene župne kuće. Danas se, u povodu svečane obljetnice rođenja Ivana Kujundžića, svećenika, bibliografa, prevoditelja i pisca, prisjećamo i odajemo počast čovjeku koji je

Polaganje vijenca na grobu Ivana Kujundžića

nim polaganjem vijenaca na Kerskom groblju u Subotici, mjestu gdje je Kujundžić pokopan. Nakon toga uslijedilo je svečano otvorenje obnovljene Bunjevačko-šokačke knjižnice Ivana Kujundžića, koja na najbolji način svjedoči o radu i djelu ovoga istaknutog duhovnog i kulturnog djelatnika, kako u povijesti Crkve tako i hrvatskoga naroda u Bačkoj.

OTVORENJE KNJIŽNICE

Čast da otvore knjižnicu pripala je župniku župe sv. Roka mons.

uložio veliki napor u očuvanje hrvatske kulturne baštine, čovjeku značajnom ne samo u ono vrijeme, nego i za nas tako da se njegova uloga, gledajući police ove knjižnice, zapravo ne može ocijeniti. Kada smo 1996. godine otvorili knjižnicu, u sklopu obilježavanja 100. godišnjice ove župe, ona je sasvim drukčije izgledala. Tada je Zavičajna knjižnica bila samo dio ove velike knjižnice koja je brojala desetak tisuća knjiga, periodike i različitih bibliografskih jedinica. Danas, zbog prostora u kojemu se nalazi-

U knjižnici

mo, ova je knjižnica specijalna, dakle zavičajnog je karaktera. Ona ima oko 700 naslova, uz koje ide i više primjeraka, u koje spadaju i njegovi prijevodi, njegove bibliografije i svo nje-

govo osobno stvaralaštvo koje sada čini trećinu knjižničkog materijala. U međuvremenu su dijelom knjižnice postala i djela svećenika *Blaška Raića*, pjesnika *Jakova Kopilovića*,

Ivan Kujundžić – svećenik, književnik, bibliograf, prevoditelj – rođen je 2. lipnja 1912. godine na Verušiću pokraj Subotice. Osnovnu školu je pohađao u Subotici, gimnaziju u Zagrebu, Osijeku i Subotici, a završne razrede završio je u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji kod isusovaca u Travniku. Bogoslovni fakultet je završio u Zagrebu. Biskup *Lajčo Budanović* zaređio ga je za svećenika 1934. godine. U listopadu 1941. otišao je u Zagreb, a u Suboticu se vraća 1943 g. U rujnu 1947. odveden je u subotički istražni zatvor pod optužbom da je bio član grupe »čiji je cilj bio borba protiv narodnooslobodilačke borbe, protiv njenih osnovnih načela, a naročito protiv bratstva i jedinstva jugoslavenskih naroda i federativnog uređenja Jugoslavije«. Kujundžić je osuđen na kaznu zatvora od 13 godina i na gubitak građanskih prava u trajanju od 5 godina nakon izdržane kazne. Kazna mu je smanjena te 1954. godine odlazi na mjesto župnika župe sv. Roka. Uz svoje svećeničke poslove, obavljao je odgovorne dužnosti u Subotičkoj biskupiji. Za svoj pregalački rad dobio je najviša crkvena odlikovanja. Iznenada je umro 23. svibnja 1969. godine, a sahranjen je 24. svibnja u obiteljsku grobnicu na Kerskom groblju u Subotici.

Ane Gabrijele Šabić, Stipana Šabića, te prof. Bele Gabrića koji je svu svoju ostavštinu predao ovoj župi i ovoj knjižnici koju je osobno i osmislio.«

molitvenike koji predstavljaju i najvrjedniji dio ove knjižnice jer neki od njih datiraju čak iz 17. i 18. stoljeća. Cilj i svrha ove knjižnice je šira dostupnost,

Misa u crkvi sv. Roka

Katarina Čeliković prisutnim je gostima predstavila fundus ove knjižnice – od monografskih publikacija, 30-ak naslova zavičajne periodike, kao i stare

ali pod strogim uvjetima, s obzirom na vrijednost većine rarietnih knjiga. Dio knjižničkog fonda, kao npr. stari molitvenici i stara rijetka knjiga koja se

Istražujući dugi niz godina povijest i književne prinose, Kujundžić je skupio veoma bogat fond knjiga, časopisa i novina i osnovao 1946. godine »Bunjevačko-šokačku knjižnicu Ivana Kujundžića svećenika«. Nažalost, veći dio je konfisciran za vrijeme montiranog sudskog procesa 1948. Po povratku iz zatvora 1954., obnavlja svoju knjižnicu. Knjižnica Ivana Kujundžića je pretrpjela brojne i vrlo radikalne promjene, od selidbi do upotpunjavanja fonda. U sklopu obilježavanja 100. obljetnice crkve sv. Roka, otvorena je i obnovljena Bunjevačko-šokačka knjižnica Ivana Kujundžića svećenika. O njoj je najveću brigu vodio prof. Bela Gabrić, nakon kojega je vodstvo preuzela knjižničarka Katarina Čeliković. Najstarija zavičajna knjiga je »Uzao serafinski (naški) goruće ljubavi« Lovre Bračuljevića tiskana 1730. u Budimu. Od ostalih zavičajnih autora tu su djela Franje Bodolskog, Blaža Modrošića, Antuna Josipa Knezovića, Emerika (Mirka) Pavića, Đure Rapića, Grgura Peštalića, Nikole Kesića, Stjepana Grgića, Ivana Antunovića i dr. Ubrzo su stigle velike zaostavštine te prostor više nije mogao primiti knjige. Adaptacijom župnog doma postavilo se pitanje sudbine ove knjižnice s desetak tisuća knjiga. Odlučeno je da će u župi biti isključivo fond zavičajne knjige i periodike, uz staru i rijetku knjigu te dio teološke literature potreban studentima Teološko-katehetskog instituta. Tako je Zavičajna knjižnica Ivana Kujundžića obogaćena ostavštinom pokojnih kulturnih djelatnika, kao i suvremenom nakladničkom produkcijom, dobila svoj novi smještaj i sasvim novi pristup. Ona danas ima oko 2000 knjiga i zavičajne periodike te staru i rijetku knjigu. Sve ostale knjige, kojih je bilo desetak tisuća, prenesene su u Augustinianum gdje čekaju stručnu obradu.

nalazi u spomen sobi Blaška Raića, neće biti dostupni svima, nego će se isključivo u dogovoru moći dobiti pojedini naslovi i to u strogo znanstvene svrhe. Za kraj se Katarina Čeliković zahvalila Bernadici Ivanković, ravnateljici Hrvatske čitaonice i Oliveru Kajariju za nesebičnu pomoći pri uređenju knjižnice.

SPOMEN VEČER

Nakon otvorenja knjižice uslijedila je sv. misa u crkvi sv. Roka, u kojoj je djelovao i sam Kujundžić. Nešto kasnije, iste večeri u čitaonici Gradske biblioteke održana je spomen večer u čast Ivana Kujundžića na kojoj su o njegovu bibliografskom, svećeničkom, književnom i knjižničarskom radu govorili prof. Jasna Ivančić, vlč. Lazar Novaković, prof. Vladan Čutura i prof. Katarina Čeliković. O njegovu životu i obnovljenoj knjižnici govorila je prof. Katarina Čeliković, pri

»Kada se u kulturi jednoga naroda pojavi potreba za prikupljanjem, popisivanjem i usustavljivanjem objavljenih knjiga, časopisa i članaka znak je to njegova samopoštovanja i samosvjesti. Prepoznavanju te potrebe prethodi naobraženost, zauzetost i ljubav mnogih naraštaja stvaratelja, a prepoznatelj, tj. bibliograf najčešće je marljiv, samozatajan čovjek zaljubljen u pisanu riječ. Na širem planu hrvatske kulture i znanosti najveći bibliograf i leksikograf bio je Mate Ujević, a u kulturi bunjevačko-šokačkih Hrvata bio je to Ivan Kujundžić«, istaknula je prof. Jasna Ivančić. O Ivanu Kujundžiću kao osobi od crkve i duha, ali i kulture govorio je vlč. Lazar Novaković. »Vjerujem da je pošteno odgonetavao svoj život, našu crkvu i naš hrvatski narod u Vojvodini koji je zadužio vrijednim djelima. Tko bude iskreno želio reći nešto o nama i našoj povijesti morat će se nezaobilazno pozvati na nje-

Gradska knjižnica – Bernadica Ivanković, Vladan Čutura, Jasna Ivančić, Lazar Novaković, Katarina Čeliković

kraju izlaganja apelirajući na sve one koji imaju neku od knjiga tiskanih u Subotici i Vojvodini, a tematiziraju pojedine aspekte života Hrvata u Vojvodini, ukoliko imaju želje, da ih daruju novootvorenoj Bunjevačko-šokačkoj knjižnici gdje će biti primjereno čuvane i gdje će se njima moći služiti svi zainteresirani. O Kujundžićevoj bibliografskoj djelatnosti izlagala je Jasna Ivančić, leksikografinja Leksikografskoga zavoda Miroslava Krležu iz Zagreba.

govo djelo«, zaključio je vlč. Novaković. Na samomu kraju spomen večeri prof. Vladan Čutura govorio je o njegovu književnom radu, konkretno o zbirci književnih crtica »Deran s očima«. Spomen večeri nazočili su mnogi uglednici iz javnog i kulturnog života hrvatske zajednice u Vojvodini, generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg i mnogobrojni poštovatelji i poznanici Ivana Kujundžića.

V. Č.

U ZAGREBU ODRŽAN ZNANSTVENI SKUP ANNALES PILAR

Nacionalne manjine u Hrvatskoj i Hrvati kao manjina – europski izazovi

Uvjeti za članstvo koji obvezuju zemlje, potencijalne kandidatkinje s jugoistoka Europe u pogledu manjinskih politika, osim normativno-institucionalnih rješenja zaštite prava nacionalnih manjina, uključuju i dužnost ponovne uspostave dobrosusjedskih odnosa, suočavanje s prošlošću i procesuiranje ratnih zločina

Institut društvenih znanosti »Ivo Pilar« i Hrvatski institut za povijest organizirali su 1. lipnja u svojim prostorima na Marulićevu trgu u Zagrebu znanstveno-stručni skup »Annales Pilar« na temu »Nacionalne manjine u Hrvatskoj i Hrvati kao manjina – europski izazovi«. Skup je održan pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a pozdravne govore održali su *Aleksandar Tolnauer*, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i prof. dr. sc. *Vlado Šakić*, ravnatelj Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar«.

Uvodna predavanja i uvod u temu Skupa održali su dr. sc. *Albert Bing* s Hrvatskog instituta za povijest, mr. sc. *Antonija Petričević* s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, dr. sc. *Siniša Tatalović* s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i dr. sc. *Ljiljana Dobrovšak* s Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar«. Oni su u svojim izlaganjima podsjetili da državno osamostaljenje Hrvatske, do koga dolazi u sklopu šireg procesa geopolitičke fragmentacije jugoslavenske države, predstavlja povijesni proces koji se podjednako odrazio na različita shvaćanja nacije kao

Znanstveno-stručni skup održan je u Institutu društvenih znanosti »Ivo Pilar«

i nacionalnih manjina, te da su važni činitelji određivanja statusa manjina bile okolnosti rata i tranzicije te korelacija djelovanja političkih i intelektualnih elita iz Hrvatske i s prostora bivše Jugoslavije, i različitih predstavnika. Naglasili su da je zaštita prava nacionalnih manjina kao pristupni kriterij Europske Unije osmišljen prvobitno za

europsko proširenje na istok, te da obvezuje i države jugoistočne Europe koje teže članstvu u Uniju. Naime, uvjeti za članstvo koji obvezuju zemlje, potencijalne kandidatkinje s jugoistoka Europe u pogledu manjinskih politika, osim normativno-institucionalnih rješenja zaštite prava nacionalnih manjina, uključuju i dužnost ponovne uspostave dobrosu-

sjedskih odnosa, suočavanje s prošlošću i procesuiranje ratnih zločina.

MANJINE U HRVATSKOJ, HRVATI KAO MANJINA

Znanstveni skup »Annales Pilar« trajao je jedan dan i bio je podijeljen na tri dijela; u prvom i drugom dijelu razgovaralo se o nacionalnim

manjinama u Hrvatskoj, a treći dio bio je posvećen Hrvatima kao manjini.

O Hrvatima u Srbiji i osnovnim značajkama demografske (biološke) strukture govorio je dr. sc. *Dražen Živić* s Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar« – područnog centra u Vukovaru, pri-

Dr. sc. Dražen Živić

katori pouzdani pokazatelji dosegnute razine depopulacijskih procesa među hrvatskim stanovništvom u Srbiji te u bitnom determiniraju njegovu demografsku sutrašnjicu. Ujedno, komparativnom analizom ustanovio je sličnosti i razlike u demografskoj (biološkoj) strukturi stanovništva

Mario Bara

cima, udrugama) koje povezuju zajednički interesi s ciljem utjecaja na državne politike. Jedan od tih interesa se očituje u aktivnostima za sprječavanje razbijanja identitetske jezgre dijela Hrvata u Vojvodini. Zagovaračke mreže, pozivajući se na Ustav Republike Hrvatske kojim se jamči skrb

Tomislav Žigmanov

Slobodana Miloševića. Autor pri tome razlikuje dvije vrsta napisa – u prvoj skupini su one radnje koje potpisuju osobe koje dolaze izvan hrvatske zajednice u Vojvodini, što se onda imenuje kao ino-tematiziranje društvenog položaja Hrvata u Vojvodini, a drugu skupinu čine radnje čiji su autori Hrvati iz Vojvodine, imenovanih kao auto-tematiziranje. Tako podijeljene radnje podvrgnuo je komparativnim analizama, s ciljem utvrđivanja na koji je način i u kojem opsegu elaboriran društveni položaj Hrvata u Vojvodini. »Osnovni nalazi govore da postoji pojednostavljena i iskrivljena slika njihovog, bitno pozitivno određenog, društvenog položaja kod ino-tematiziranja, napose od strane autora koji dolaze iz srbijanskoga znanstvenog prostora koji svoje radnje objavljuju u prestižnijim časopisima i zbornicima, dok se auto-tematiziranje kod jednoga broja autora odvija uz brojne deficite, a znanstvene relevantne radnje Hrvata iz Vojvodine u većini se objavljuju kod nerelevantnih nakladnika u istovrsnih publikacija. Posljedice takvoga stanja očituju se i u drugim ravnama društvenog života, napose u prostoru vidljivosti i općeg znanja o društvenom položaju Hrvata u Vojvodini, što na koncu ima implikacije i u ravni političkih mjera, kako onih koji poduzimaju srbijanske vlasti tako i vanjskopolitičke mjere Republike Hrvatske«, ustvrdio je Tomislav Žigmanov.

Osim o Hrvatima u Vojvodini, odnosno Republici Srbiji, govorilo se i o hrvatskim manjinskim zajednicama i u drugim državama. Tako je o Hrvatima u Rumunjskoj govorila dr. sc. *Castilia Manea Grgin*, s Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar«, a o gradišćanskim Hrvatima u Austriji na početku trećeg milenija dr. sc. *Tomislav Jelić*.

Zlatko Žužić

čemu je ustvrdio da su se prema popisu stanovništva iz 2002. godine u Srbiji 70.602 osobe izjasnile Hrvatima, 20.012 osoba Bunjevcima te 717 osoba Šokcima – ukupno, dakle, 91.331 osoba hrvatske etničke pripadnosti ili podrijetla (1,2 posto ukupnog stanovništva središnje Srbije i Vojvodine). Dr. Živić je u svom izlaganju ukratko opisao najvažnija obilježja demografske (biološke) strukture hrvatskog stanovništva u Srbiji – sastav stanovništva prema spolu i dobi, te obiteljsku strukturu stanovništva. U tom je kontekstu analizirao odabrane indikatore biološke strukture Hrvata, Bunjevaca i Šokaca, s osloncem na rezultate popisa 2002. godine kao što su koeficijenti maskuliniteta i feminiteta, koeficijenti mladosti i starosti, indeks starenja, struktura ženskog stanovništva prema fertilitetu i struktura ukupnog stanovništva prema radnoj sposobnosti, bračno stanje i dr., te zaključio da su navedeni indi-

između hrvatskoga demografskog korpusa u Srbiji i Srba, kao najbrojnijeg stanovništva te države.

AKCIJE HRVATA U SRBIJI ZA KULTURNOM REPRESENTACIJOM I ZAŠTITOM MANJINSKIH PRAVA

Svoj znanstveni rad »Transnacionalni etnički aktivizam: slučaj Hrvata u Srbiji«, izložio je *Mario Bara* s Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu, u kojem je govorio o akcijama Hrvata u Srbiji za kulturnom reprezentacijom i zaštitom manjinskih prava. »Nakon raspada SFRJ i transformacije nekadašnjih republičkih granica u državne, Hrvati u Srbiji postali su nacionalna manjina bez priznatog statusa sve do 2002. godine. Zbog očuvanja i razvoja vlastitog nacionalnog identiteta pribjegavali su alternativnim kanalima utjecaja zaobilazeći granice nacija-država. Riječ je o različitim akterima (pojedini-

i zaštita Hrvata u drugim državama, nastoje osigurati utjecaj na domicilnu državu, napose, kada je riječ o projektu izgradnje tzv. bunjevačke nacije potpomognutom od državnih institucija Republike Srbije«, zaključio je prof. *Mario Bara*, dok je *Tomislav Žigmanov* iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice govorio o Hrvatima u Vojvodini nakon 2000. godine kao o temama znanstvenih i publicističkih radnji u Srbiji i Hrvatskoj, osnovnim činjenicama i sadržajnim sastavnicama.

HRVATI U VOJVODINI NAKON 2000. GODINE

Žigmanov je analizirao znanstvene i publicističke radnje objavljene u obliku samostalnih monografija ili članaka u znanstvenim i stručnim časopisima te zbornicima, a koje referiraju na društveni položaj hrvatske zajednice u Vojvodini nakon 2000. godine, to jest nakon sloma režima

BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN, GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA HRVATSKOG GLASNIKA

Baza informativnog prostora Hrvata u Mađarskoj

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Tjednik pokušava zadovoljiti potrebe Hrvata u Mađarskoj za svestranim informiranjem na hrvatskom jeziku, kao informativno-političko-društveni, kulturni i poučni list * Asimilacija među Hrvatima u Mađarskoj je izrazito velika * Ubrzani razvoj informacijskih tehnologija zahtijeva jasniju profiliranost i profesionalizaciju na svim razinama proizvodnje tjednika

Na tragu društveno-političkih promjena koje su u zemljama jugoistočne Europe obilježile početak devedesetih godina prošloga stoljeća, Hrvati u Mađarskoj su 2. svibnja 1991. – prvi put u svojoj povijesti na ugarskim prostorima – utemeljili svoj tjednik, nazvan Hrvatski glasnik. Prošle, 2011. godine, obilježena je dvadeseta obljetnica postojanja lista, a ovaj jubilej obilježavan je nizom događanja koji su trajali sve do svibnja ove godine.

O sada već pristojnoj povijesti i aktualnom stanju ovoga časopisa, informiranju na hrvatskom jeziku u Mađarskoj, te pojedinim pitanjima vezanim za život tamošnjih Hrvata, razgovarali smo s glavnom i odgovornom urednicom Hrvatskog glasnika *Brankom Pavić Blažetin*, koja je u ovom tjedniku zaposlena već petnaest godina, a uređuje ga od listopada 2005. godine.

HR: Kako se tjednik – od svojih početaka do danas – razvijao u smislu broja stranica i suradnika, obadira tema, grafičke opreme, načina distribucije?

Od osam stranica, preko 12 stranica, danas do šesnaest stranica s mjesečnim prilogom na četiri stranice. Sa zaposelna tri novinara, koji su ujedno i fotoreporter, pokrивamo prostor od Šoprona do Baje uz granicu te do Budimpešte, pišemo o radu 127 narodnosnih samouprava, djelatnosti hrvatskih institucija, pratimo političku i civilnu sferu hrvatske zajednice u Mađarskoj, narodnosnu politiku mađarske države, Europske Unije, pišemo o političkim odnosima Hrvatske i Mađarske i šire u regiji, odnosima s Hrvatima u susjednim zemljama, pokrивamo djelatnost mnogobrojnih civilnih udruga, folklornih društava, knjigoizdavaštvo, pišemo o ljudima i događanjima iz života Hrvata u Mađarskoj.

Zbog nedostatka specijaliziranih novina i časopisa za djecu, mladež, vjerske sadržaje i ostale sadržaje te u interesu izgradnje i njegovanja čitateljske publike, Hrvatski glasnik obraća posebnu pozornost djeci, temama iz hrvatske baštine u Mađarskoj, vjerskim sadržajima, njegovanju standardnoga hrvatskoga jezika i brizi o dijalektnim osobitostima hrvatskih subetničkih skupina, kao što su gradišćanski, bunjevački, šokački, bošnjački, racki i pomurski Hrvati.

Hrvatski glasnik tematski se mijenjao kao i prilike i vrijeme u kojima je nastajao i nastaje. Danas pokušava zadovoljiti potrebe Hrvata u Mađarskoj za svestranim informiranjem na hrvatskom jeziku, kao informativno-političko-društveni, kulturni i poučni list. Pokušavamo ostvariti objektivno, nepristrano i moralno novinarstvo poštujući pisana i nepisana pravila novinarskog zanata, ako nam

je omogućen pristup informacijama. Pokušavamo sprečavati dezinformaciju javnosti, iznošenje lažnih izjava i stavova, objektivno prikazivati događaje, a u zauzimanju stavova oslanjamo se na istinu i opće usvojene stavove svoje zajednice, spremni smo ispraviti informacije ako se dokaže da su one bile djelomično ili u potpunosti netočne. Veliki je naglasak na angažiranosti: to je kvaliteta naših napisa s kojima između ostaloga želimo mijenjati stavove i ostvariti višu razinu humaniteta – što je jedan od osnovnih zadataka narodnosnog novinara pa i suradnika Hrvatskog glasnika.

Grafičkim izgledom nismo zadovoljni: ne radimo s grafičarom, opremljenost nam je zastarjela, distribucija bi mogla biti i bolja, a povećanjem broja suradnika proširili bi smo i tematske okvire a i povećali broj stranica. Imamo malo stranica i premali broj suradnika s obzirom na širinu terena na kojem smo, na žanrovsku i tematsku raznovrsnost, te na sadašnje parametre izlazenja. Uredništvo obavlja niz kompleksnih zadataka, bez ikavih mogućnosti i prilika za usavršavanjima. Uz velike napore pokušavamo zadržati postojeće stanje i žanrovski obogatiti tjednik. Njeguemo pismom

hrvatske govore u Mađarskoj, te pokušavamo biti aktualni.

HR: Nakon 20 godina izlaženja, u koliko je mjeri glasnik naišao na prijem kod tamošnjih Hrvata? Jeste li zadovoljni informativnom misijom tjednika?

U Mađarskoj je po popisu pučanstva iz 2011. godine 14.345 građana kazalo kako im je materinski jezik hrvatski. Hrvatski glasnik tiska se u 1.500 primjeraka, a ima oko 900 pretplatnika. Broj pretplatnika smo u posljednjih šest godina povećali za 200 posto. Glasnik je dostupan u PDF formatu od 2005. godine na stranici www.croatia.hu, a od prije godinu dana i u eksperimentalnoj on-line verziji www.glasnik.hu.

Hrvatski glasnik je danas baza hrvatskog informativnog prostora u Mađarskoj, ono što nije zabilježeno na stranicama Hrvatskoga glasnika »nije se ni dogodilo«. Hrvatski glasnik se financira isključivo iz državnog proračuna Mađarske, ovogodišnji proračun nam je 30 milijuna i 100 tisuća forinti, što je nešto manje od 100.000 eura. Taj novac stiže u ratama na račun Hrvatske državne samouprave koja s izdavačem Croatia Nonprofit Kft. svake godine sklapa ugovor pod kojim uvjetima i po kojim parametrima djeluje tjednik Hrvata u

2000. godine prelazi osnivanjem Izdavačke kuće Croatia u njen okvir djelovanja i sve do 2011. putem natječaja, po poluautomatizmu, Croatia dobiva sredstva iz državnog proračuna za izlaženje tjednika. Danas sredstva za djelovanje tjednika dobiva Hrvatska državna samouprava. Hrvatski glasnik kroz imovinske pravne odnose nad njim dobro karakterizira politička previranja u posljednjih dvadeset godina među Hrvatima u Mađarskoj i odnos države prema istima.

HR: Koliko ste zadovoljni financijskom potporom mađarske države? Je li se taj odnos vremenom mijenjao, posebice nakon ulaska Mađarske u Europsku Uniju?

Hrvatski glasnik se financira iz državnog proračuna Mađarske, o načinima i obujmu financiranja na državnu politiku može utjecati jedino Hrvatska državna samouprava (HDS) kao vrhovno političko tijelo Hrvata u Mađarskoj te kao vlasnik tjednika. Isto tako HDS uz namjensku potporu tjedniku koju svake godine, od 2011., dobiva iz državnog proračuna, iz svoga proračuna može ako to želi izdvojiti dodatna sredstva za razvijanje tjednika Hrvata u Mađarskoj, ili naći načine dodatnim sredstvima za sveko-

ka. Oni koji pohađaju hrvatske škole uspijevaju sačuvati jezik i nacionalni identitet ako to isto dobivaju i u obiteljima. Škola je tu nedovoljna. Imamo veliki broj ostarjelog stanovništva, iznad šezdeset godina, s velikim udjelom žena, od čega njih

nim školama, što se u dovoljnoj mjeri ne ostvaruje, dok u školama s predmetnom nastavom djeca slabo vladaju hrvatskim jezikom i s njima je na istome skoro nemoguće komunicirati, ima izuzetaka ali oni su veoma rijetki. Ostaje uski sloj intelektu-

PRAVO, PEDAGOGIJA, NOVINARSTVO

Branka Pavić-Blažetin rođena je 1964. godine u Sukošanu pored Zadra. Osnovnu školu završila je u rodnom mjestu, a gimnaziju Jurja Barakovića u Zadru. Diplomirala je 1988. godine na Pravnom fakultetu u Zagrebu i stekla stručnu spremu diplomiranog pravника. Godine 1994. diplomirala je na Odsjeku za hrvatski jezik i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilištu u Peču u i stekla stručnu spremu nastavnika hrvatskog jezika i književnosti. Od listopada 1988. do lipnja 1996. zaposlena je u Hrvatskoj školi Miroslava Krleža. Uza odgojiteljski rad predavala je hrvatski jezik i književnost u gimnaziji Miroslava Krleža. Od 2000. do kraja 2004., radila je kao urednik-reporter u redakciji Hrvatske kronike, emisije na hrvatskom jeziku Mađarske televizije. Diplomirala je 2006. studij novinarstva u MUOSZ-ovoj novinarskoj akademiji (Bálint György Alapítvány).

Uz Hrvatski glasnik, tekstove objavljuje i u drugim tiskovinama na hrvatskom jeziku kao što su Riječ, Pogledi, Godišnjak Hrvatskog glasnika 1977., Hrvatski katolički kalendar, Hrvatski kalendar, Hrvatski znanstveni zbornik, Hrvatska riječ, Hrvatske novine, časopis Matica, Barátság, Szemelyi Hírmondó/Semeljski glasnik... Lektorirala je niz hrvatskih izdanja u Mađarskoj. Od 2003. uređuje Hrvatski kalendar.

HR: Kako bi potencijalni čitatelj s ovih prostora mogao doći do svojeg primjerka Hrvatskog glasnika?

Može se pretplatiti u našem uredništvu na adresu: Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj; 1065 Budapest, Nagymező utca 49. Mogu nas kontaktirati i putem telefona koji se nalaze na sajtu www.croatia.hu ili na e-mail-ove: glasnik@croatia.hu; branka@croatia.hu. Godišnja pretplata je 20 eura. Inače, Hrvatski glasnik moguće je pronaći u PDF formatu na stranici www.croatia.hu, a dio napisa iz tiskanog izdanja donosmo i na on-line izdanju www.glasnik.hu.

Mađarskoj. Osnivač Hrvatskoga glasnika bio je 1991. godine Savez Hrvata u Mađarskoj, tada i vrhovno političko tijelo Hrvata u Mađarskoj, tadašnji partner vlastima čija uloga u tom smislu nestaje utemeljenjem državnih manjinskih samouprava 1994. godine. Tjednik najprije izlazi u Budimpešti, potom u Čakovcu, pa opet u Budimpešti, naime od

liko razvoj tjednika Hrvata u Mađarskoj čiji je, kažimo tako, »vlasnik«.

HR: Koliko je hrvatski jezik, odnosno njegovi govori, živ među Hrvatima u Mađarskoj? Kako se, u tom smislu, nosite s efektima asimilacijskih procesa?

Asimilacija među Hrvatima u Mađarskoj je izrazito veli-

većina govori hrvatski jezik i njeguje identitet dobiven rođenjem, ali ne i razvijanjem, ili neki od dijalekata brojnih subetničkih skupina. Subetničke skupine se zatvaraju u folklor, što je obilježje i cijele zajednice Hrvata u Mađarskoj, osjećaj hrvatstva i nacionalni identitet se upražnjava kroz sudjelovanje u pjevačkom zboru ili folklornom društvu, većina djece starijih članova istih ne govori hrvatski jezik. Među članovima ima dosta Mađara ili onih koji ne znaju hrvatski te se i komunikacija odvija na mađarskom jeziku. Ako mi pišemo o istome to mogu čitati samo oni koji vladaju hrvatskim jezikom. I među članovima narodnosnih samouprava ima podosta onih koji slabo vladaju hrvatskim jezikom. Na djecu koja bi čitala Hrvatski glasnik mogu utjecati pedagozi u našim dvojezič-

alaca, od kojih možemo računati na one koji su, da tako kažemo, »bliže«, koji sudjeluju u društvenom životu Hrvata u Mađarskoj, koji su i sami odgojeni u obiteljima u kojima se snažno njegovao kako hrvatski nacionalni identitet tako i hrvatski jezik. Na žalost, pojava je kako upravo mnogi predstavnici političke elite ili takozvani hrvatski intelektualci ne upisuju svoju djecu u hrvatske škole, a mnogi ih ne nauče ni riječi hrvatskome jeziku. Tu se negdje formira krug govornika hrvatskoga jezika i potencijalnih čitatelja tjednika Hrvata u Mađarskoj. On se iz dana u dan sužava. Potrebno je sveobuhvatno plansko djelovanje, u prvom koraku kroz sustav hrvatskih institucija, na očuvanju jezika a time i onih koji će moći i imati razloga i kod kojih će biti zanimanja za čitati tjednik Hrvata u Mađarskoj.

HR: Kažite nam više o sveukupnom stanju što se tiče informiranja na hrvatskom jeziku u Mađarskoj?

Raspadom Demokratskog saveza Južnih Slavena (DSJS), »kišobranske« organizacije koja je od Drugoga svjetskog rata do demokratskih promjena u Republici Mađarskoj okupljala u Mađarskoj živuće Slovence, Hrvate i Srbe, nastala je nova situacija. DSJS je imao svoj list od 1946. godine, bile su to najprije Naše novine, a potom od 1957. godine Narodne novine čiji je posljednji urednik bio Marko Marković, poslije prvi glavni urednik Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj. Posljednji broj Narodnih novina izašao je 18. travnja 1991. godine sa završnim slovom glavnog urednika Marka Markovića naslova: »Zbogom, Narodne novine, živio Hrvatski glasnik«. Tako od svibnja 1991. godine Slovenci, Hrvati i Srbi, koji su do tada imali zajednički tjednik Narodne novine, utemeljuju svoje tjednike, nastale kao politička posljedica utemeljenja već tijekom 1990. samostalnih državnih organizacija, takozvanih saveza.

Dakle Hrvati imaju novine u kontinuitetu dugom 65 godina. Radijske emisije od 12. siječnja 1953. godine, a televizijske emisije od kolovoza 1978. godine. Termini, frekvencija, pokrivenost svih krajeva u kojima žive Hrvati, se mijenjala, a do 1991. godine sve je obilježavao jezični te programski »srpsko-hrvatski južnoslavizam«. Od 1992. pri Mađarskoj televiziji djeluje samostalna hrvatska redakcija, a od 1993. samostalna hrvatska redakcija pri Mađarskom radiju. Od sredine 2011. godine spomenute djeluju kao javni državni mediji pri MTVA (Fond za podupiranje medijskih usluga i upravljanje imovinom) u jednom uredništvu s dvosatnim dnevnim zemaljskim radijskim emisijama, i 26 minutnoj tjednoj zemaljskoj televizijskoj emisiji. Radio Croatica, glasilo hrvatske zajednice u Mađarskoj,

na internetu započeo je s radom listopada 2005. godine, kao dio djelatnosti Izdavačke kuće Croatica. Jednosatnom emisijom na hrvatskome jeziku javlja se dva puta tjedno. Financira se iz proračuna Hrvatske državne samouprave, ili kako koje godine uspije natječajem iz onoga dijela državnog proračuna namijenjenog narodnosnim zajednicama.

sadržajima, ali o tome ne odlučujemo samo mi, već su one određene i omeđene nizom objektivnih okolnosti. Svjedoci smo i izvrsne suradnje dviju institucija – Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Oni su i potpisali sporazum o suradnji, surađuju na polju knjigoizdavaštva, zajednički nastupaju u prostoru matične domovine, pro-

Razvoj i program strateškog razvoja Hrvatskoga glasnika ne možemo promatrati odvojeno od ostalih hrvatskih medija u Mađarskoj. Potrebno je izraditi strateški plan položaja, uloge, zadaća i pravaca razvoja svih medija Hrvata u Mađarskoj.

Ulogu Hrvatskoga glasnika u prvom redu vidim kroz ostvarivanje niza funkcija. Nabrojiti ću tek nekoliko: ostvarivanje prava na informiranje na materinskom jeziku, jačanje i čuvanje nacionalnog, jezičnog i kulturnog identiteta; obradu tema koje se drugdje ne obrađuju; visoku razinu uporabe materinskoga jezika, kao svojevrsnu društvenu kontrolu narodnosne zajednice.

Hrvatski glasnik je i do sada nastojao udovoljiti svim zahtjevima koje pred tjednik takvoga tipa postavlja sadašnji trenutak. Ubrzani razvoj informacijskih tehnologija zahtijeva jasniju profiliranost i profesionalizaciju na svim razinama proizvodnje Hrvatskoga glasnika.

Jedno od temeljnih prava jest pravo na slobodu mišljenja i protok informacija bez ograničenja, riječju, pismom, tiskom, u našem slučaju dodali bismo: na materinskom jeziku. Narodnostima, pa time i Hrvatima u Mađarskoj, njihovi javni servisi više su od novina, njima se otvaraju okviri zaštite kolektivnih prava, sudjelovanje u javnom životu, njegovanje vlastite kulture i uporaba materinskoga jezika i u sferi informiranja. Bez jakih i profiliranih manjinskih medija zajednica nema unutarnju kontrolu niti je osigurana potrebna javnost i demokratičnost, slabi mediji ne jačaju ni nacionalni identitet, ni osjećaj pripadnosti zajednici, ni kolektivnu svijest. Hrvatski su mediji u Mađarskoj sredstvo očuvanja nacionalnog identiteta, čuvari jezika, prenositelji kulture, sredstvo oblikovanja zajednice, Hrvati u Mađarskoj govore o Hrvatima u Mađarskoj, oblikujući informativni prostor na materinskom jeziku.

HR: Kakvom ocjenjujete suradnju hrvatskih institucija, ustanova i udruga u Mađarskoj – pa i samog Hrvatskog glasnika – s onima Hrvata u Srbiji?

Iz godine u godinu ona se razvija, ima niz udruga koje surađuju pogotovo iz mađarskog dijela Bačke. Hrvatski glasnik ima dobre veze s tjednikom Hrvatska riječ i s glavnom urednicom Jasminkom Dulić i urednikom rubrike dopisništva Mirkom Kopunovićem. Spremni smo ispomoći jedni druge koliko je to u našim mogućnostima. Ima još puno prostora, i vidova suradnje koje ćemo nadam se ispuniti

moviraju izdanja jedni drugih. To je put koji bismo i mi mogli slijediti. Uredništvo Hrvatskoga glasnika također dobro surađuje sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, uvijek su nam spremni pomoći pri dobivanju informacija, razmjeni materijala za naš tjednik i njihovu web stranicu, promovirajući tako rad jedni drugih i šireći krug potencijalnih korisnika naših pisanih ponuda, usluga. Mislim kako prostora za suradnju ima i kako ga još bolje treba iskoristi na obostranu korist.

HR: I za kraj, kako vidite budućnost »Hrvatskog glasnika«?

ODRŽANA KONFERENCIJA NACIONALNA VIJEĆA NACIONALNIH MANJINA U SRBIJI – EVALUACIJA RADA, STANJE I PERSPEKTIVE

Značaj i uloga nacionalnih vijeća

Centar za regionalizam uz pomoć Fondacije za otvoreno društvo i potporu nacionalnih vijeća nacionalnih manjina proveo je evaluaciju rada nacionalnih vijeća kako bi se vidjelo koliko je dobra zakonska regulativa i praksa koja se prema njoj provodi s ciljem da se one unaprijede i otklone nedostaci

U Skupštini AP Vojvodine u ponedjeljak 4. lipnja održana je konferencija naziva »Nacionalna vijeća nacionalnih manjina u Srbiji – evaluacija rada, stanje i perspektive«. Ove godine je točno deset godina od osnutka prvih nacionalnih vijeća prema tadašnjem Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i nisu birana izravno, nego po elektorskom sustavu. Prvi zakon koji se konkretno odnosi na nacionalna vijeća nacionalnih manjinama donesen je 2009. godine, prema kojem ona dobivaju široke ovlasti u područjima koja su bitna za zaštitu njihovih prava i očuvanje nacionalnog identiteta.

Konferencija se bavila značajem i ulogom nacionalnih vijeća u zaštiti prava nacionalnih manjina i očuvanju njihovog identiteta. Centar za regionalizam uz pomoć Fondacije za otvoreno društvo i potporu nacionalnih vijeća proveo je evaluaciju rada nacionalnih vijeća kako bi se vidjela valjanost zakonske regulative i prakse koja se prema njoj provodi s ciljem unapređenja i otklanjanja nedostataka. Izvješća i preporuke upućeni su Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, odnosno Ministarstvu prosvjete i obrazovanja.

POZITIVNI I NEGATIVNI PRIMJERI

Na konferenciji su govorili Radomir Šovljanski i Jelena Lončar ističući pozitivne i negativne primjere. Zaključci su da nacionalna vijeća nisu jednako aktivna niti jednako organizirana. Problem je i nestručnost članova nacionalnih vijeća, kao i to što neki od članova nacio-

nalna vijeća vide kao mjesta za napredovanje u političkoj karijeri, a također postoji i razlika u pristupu i ostvarivanju odredaba Zakona.

Ravnateljica Fondacije za otvoreno društvo Jadranka Jelinčić kazala je kako su mnoga područja visoko harmonizirana s propisima Europske Unije, ali je provedba istih u praksi veliki problem. »Dosad smo kao predmet pažnje imali državu, tijela i način na koji oni ispunjavaju svoje obveze kada su u pitanju prava manjina, no i nacionalna bi vijeća trebala biti izložena monitoringu i kontroli javnosti kao i odgovarati za način ostvarivanja tih prava«, rekla je ravnateljica, apelirajući na manjinske zajednice da u vremenima koja dolaze s novom Vladom porade više na realizaciji, a ne promjeni zakona.

Thomas Moore, zamjenik šefa Misije OEES-a u Srbiji, istaknuo je kako se konferencija održava u pravo vrijeme, prije formiranja nove Vlade, jer je to moment da se ukaže na važnost pitanja manjina u Srbiji. Prema njegovu mišljenju vlast u Beogradu se mora više angažirati, ali i vijeća moraju predložiti konkretne ideje i rješenja za unapređenje Zakona. Između

ostalog, oni se zalažu za reviziju postojećih zakona u području kulture i obrazovanja kako bi se usuglasili s namjenom Zakona o nacionalnim vijećima. Zakon također zahtijeva niz pravnih akata kako bi se osigurali tehnički detalji, poput zamjene predsjednika vijeća, što nije predviđeno postojećim zakonom. Vijeća zahtijevaju, kako je rečeno, aktivnu potporu i nadzor Ministarstva za ljudska i manjinska prava kao i Ministarstva prosvjete i obrazovanja. Također, moraju pronaći unutarnje mehanizme kako bi osigurali zastupljenost svih, različitih mišljenja koja postoje u okviru manjinske zajednice, ali i pažljivo tretirati pitanje medijskih sloboda, jer svaki pokušaj regulacije sadržaja medija ograničava uredničke i novinarske slobode.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

Primjere dobre prakse rada nacionalnih vijeća u području obrazovanja i kulture, suradnje nacionalnih vijeća s lokalnim samoupravama, kao i službenu uporabu jezika, predstavili su članovi nacionalnih vijeća slovačke, rumunjske, bugarske i romske nacionalne zajednice.

O problemima funkcioniranja nacionalnih vijeća govorio je i Andor Deli, pokrajinski tajnik za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice. On je ukazao na problem financiranja nacionalnih vijeća, osobito novijih i većih nacionalnih zajednica, što je povezano s infrastrukturom jedne nacionalne zajednice. Ukazao je na to da rješenje treba tražiti u nekoj vrsti namjenskoga i razvojnog financiranja potreba nacionalne zajednice, kao i na to da nacionalna vijeća trebaju utvrditi svoje ciljeve i strategije, te se onda obratiti državi za neku vrstu programskog financiranja. O ovom problemu govorio je i Goran Bašić, zamjenik republičkog zaštitnika građana za prava nacionalnih manjina, koji je istaknuo da nacionalnim vijećima nisu potrebna državna tijela, zaštitnik građana ili nevladina organizacija, nego je potrebno da sama vijeća naprave agendu otvorenih pitanja koja bi bila osnova za izmjenu Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Aleksandra Vujić iz Vojvođanskog centra za ljudska prava istaknula je kako su nekada nacionalna vijeća predvodila kulturne elite koje su se sada udaljile od vijeća.

Mila Horvat

Unija hrvatskoga i ugarskog kraljevstva

Piše: dr. Zsombor Szabó

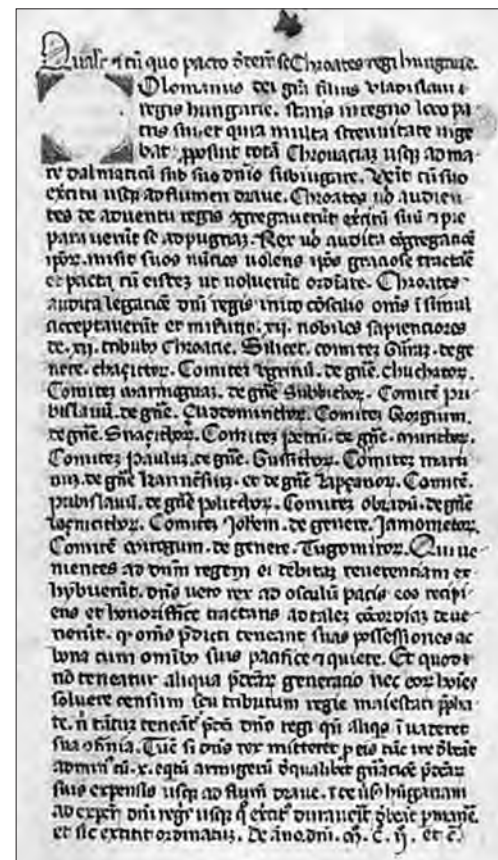
Događaji koji su se odvijali koncem XI. i početkom XII. stoljeća u Hrvatskoj i Ugarskoj generirali su mnoštvo rasprava u znanstvenim, ali i u političkim krugovima, osobito u doba nacional-romantizma. Neki kontradiktorni stavovi su »živjeli« ili su »oživljavani« i u posljednjem ratu na tlu bivše Jugoslavije. Danas su u hrvatskim i mađarskim znanstvenim krugovima stajališta uglavnom usuglašena i obje strane se slažu da su između Hrvatske i Ugarske bili »specijalni odnosi« koji su trajali osam stoljeća, što nije mala stvar. Naravno, ti »specijalni odnosi« nisu uvijek bili bez određenih konflikata, ali

imao sina, na tronu ga je naslijedio bratovljev sin *Koloman* (*Kálmán*). *Ladislavova* kći *Piroska* (grčki *Eiréné*) je bila udana za bizantskog cara *Ivana Komnenosa II.* (njihov sin *Manuel Komnenos* će odigrati značajnu ulogu u povijesti balkanskih prostora, ali o tome kasnije). *Koloman* je 1097. godine napao Hrvatsku – do sraza dviju vojski došlo je na planini Gvozd. U toj su bici Hrvati poraženi, a kralj *Petar* je poginuo. Prema njemu je poslije planina Gvozd dobila ime Petrova gora. Pet godina poslije bitke na planini Gvozd ne znamo što se događalo na ovom prostoru jer nemamo izvore. Doduše, imamo jedno vrlo interesantno izvješće o Hrvatskoj iz 1096. godine. Naime, dio vojske I. krstaškog pohoda je prolazio kroz Dalmaciju i *Raymundus de Agiles*, dvorski svećenik vojskovođe *Rajmunda IV.* o hrvatskim predjelima piše kao divljim predjelima bez vlasnika, gdje »barbarsko« stanovništvo ne želi trgovati s njima i ne želi im biti vodič – radije bježe pred vojskom (ne bez razloga). »Zemlja Slavena je pusta, neprohodna, brdovita gdje tri tjedna nismo vidjeli ni divljač, ni ptice«. Drugi dio krstaške vojske je prolazio kroz Ugarsku i kralj *Koloman* je imao problema s njima, tako da je morao dvije grupe krstaša uništiti, jer su nastavili pljačkati i na ugarskoj zemlji. Npr. krstaši su 1096. godine zauzeli Zemun, odakle su oružjem istjerani. Kada je stigao najugledniji vojskovođa *Bouillon Gottfrid*, kralj ga je osobno sačekao na ugarskoj granici i pratio ga kroz Srijem do Zemuna. Za to je vrijeme njegova brata, kasnijeg jeruzalemskog kralja, držao u svom dvoru kao taoca (kako bi osigurao lojalnost, što je bilo uobičajeno u to vrijeme). *Koloman* je u to vrijeme započeo i rat s Kumanima i Rusima, te nije imao vremena sređivati prilike u Hrvatskoj.

KRUNIDBA KOLOMANA ZA HRVATSKOGA KRALJA I PACTA CONVENTA

Za vrijeme ratovanja na istoku, u Hrvatskoj se organizirao protumađarski pokret. Uvjerivši se da Hrvatsku ne može podrediti silom, *Koloman* je odgodio svoj pohod na Hrvatsku. *Kolomana* zovu i Mudri, Učeni (mađarski *Könyves*) jer je često primjenjivao i diplomaciju, kao i u slučaju Hrvatske. Očito se negodio s 12 mudrijih plemića iz 1 Soksevitcs Dénes, nav. djelo str. 97

12 hrvatskih plemena (*XII nobiles saponiores de XII tribus Croacie*), jer se 1102. godine u Biogradu na moru (*Belgrad supra mare*) okrunio i za hrvatskoga kralja. O ovom događaju izvještava *Thomas archidiaconus* iz Solina, te svom izvješću priključuje i imena 12 hrvatskih velikaša koji su se

Pacta Conventa, dokument iz XIII. stoljeća

dogovorili s kraljem. Iz izvješća doznajemo još da ih kralj ostavlja na njihovim posjedima, da nitko iz spomenutih plemena kao i njihovi ljudi nisu dužni platiti poreze kralju, jedino su dužni na kraljev poziv, ako netko napadne kraljeve posjede, s deset konjanika krenuti do Drave o svom trošku, a dalje će troškove snositi kralj.² Ovaj događaj se kasnije naziva *Pacta Conventom*. Od ovog doba možemo računati osam stoljeća hrvatsko-ugarske zajednice. Isto razdoblje možemo podijeliti, uzevši u obzir teritorij Srijema, na tri razdoblja: od 1102. do 1526. godine (do bitke na Mohaču), drugo razdoblje je od 1526. do 1868. godine, do Hrvatsko-ugarske nagodbe, nakon koje je Srijem teritorijalno pripao hrvatskom kraljevstvu.

2 Soksevitcs Dénes, nav. djelo str. 98-99

Kralj Koloman ilustracija u Chronica Hungarorum (XV. stoljeće)

osam stoljeća je dugo razdoblje i u europskoj povijesti. Ovakva državna zajednica je bez premca najduža, a koja će uskoro ponovno zaživjeti, istina u drugim okvirima. Zapravo, o čemu je riječ?

KOLOMAN U HRVATSKOJ

Ugarski kralj *Ladislav I.* (*László I.*) je na de facto ničijem teritoriju, u Slavoniji (Posavini) ustanovio pet novih županija i Zagrebačku biskupiju. Upravo prema njemu je jedno od najstarijih slavonskih sela Laslovo (*Lászlófalva*) dobilo ime. Umro je 1095. godine, a budući da nije

Ušoreni salaši

Ravan oko ušoreni salaša u subatičkom ataru išarana je usamljenim salašima, najviše u onom dilu ravne di nema dolova

Većina šorova su stvoreni oko dolova. Tu su velike blagodati ove ravni (voda, trska, rogoza, vrba, trava u mlaki), a atarski put isprid salaša obično ide (prati) vijuganje greda (uzvišenja) oko dolova. Ravan oko ušoreni salaša u subatičkom ataru išarana je usamljenim salašima, najviše u onom dilu ravne di nema dolova.

Poklem su se Bunjevci posli doseljenja smistili u pustare, živili su od odranjivanja josaga. Kako i biva med stočarima, nisu bili svi jednako imućni. Bio je po di koji s većim čoporom josaga, pa zato viđeniji, moćniji, gospodarski jači. Oko takog su se kupile gospodarski slabije obitelji jel su u po di čemu i zavisili od njeg. Recimo, imućniji gazda odraanjivo je i dobar muški josag za sime (oplodnju), kojeg su i drugi hasnirali za svoj josag. Naime, nije lako i jeptino zapatit, odranit i timarit lipog i dobrog ždripca, bika i dr. Imućniji je imo konje i volove sa vučnim sernajom (opremom) i sa plugom i drugom opremom za ratarsku obradu zemlje; imo je i ručni sersam koji se ritko hasnira: prika pila, baba (diljača) i maklja; stupove, fosne i sersam za nabijanje nabijanice i dr. U to vrime gospodarska moć mirila se brojom josaga, a ne lancima (mira za površinu) zemlje. Gospodarska moć je cigurno imala važnu ulogu nastanjivanja oko imućnijeg gazde.

Jedno od razmišljanja upućuje da su ušoreni zato jel su onda zemljom nagrađivani istaknuti graničari, pa su kod raslojavanja veće obaške ili zadružne obitelji, braća na komadu talovane zemlje napravili salašarski domazluk.

Poklem su salaši pravljeni posli zemunica, ali kod njevog pravljenja i osobito ušoravanja, triba dokučit zašto u ponikim šorovima najviše salašara imadu isto prizime. U

Ušoreni salaši iz bliza

takim salašima obitelji se raspoznaju po prdačnom imenu (nadimku) na priliku Stantićevi: Bakini, Čelkovi, Čobanovi, Dadini, Dragačini, Lolašovi, Lošini, Gurđinini, Gusterovi, Kelemanovi, Kercovljevi, Rudikini, Morkanovi, Sveti, Šilarovi, Žarini, Zizini, Zvirovi... No bilo je i šorova u kojem su živili više obitelji sa drugačijim prizimenima. Na priliku taki je bio velik šor, sa oko tridesetak salaša, na Gornjem Verušiću di su od Topolskog (posli se zvao Beogradski) puta, priko Sivačkog puta do gvozdenog puta Subatica-Crvenka u Hajdukovom šoru salaše su imali Vojnić Hajdukovi, Budinčevići, Gabrićevi, Bedićevi, Vidakovići (Dokmanovi i Spajini), Šarčevići, Stantićevi (Kercovi), Anišići... Sve pustare su nuz usamljene salaše imale i poznate velike šorove salaša. U đurđinskoj pustari najpoznatiji su bili šorovi: Stantićev (Dragačin) od »bajmačkog« dola prema varoši (Subatici), Horvacki – Zivalov, Orčićev, Prčićev, Dulićev, Stantićev (od bajmačkog atara do Kelemanove čoš), Milodanovićev, Ivković-Ivandećević, Mukićev.

Subatičke pustare omedili su veliki šorovi: Stipićovi priko Klise od ispod Čantavira pa popriko Vukovićevi do

Madaraša, Tumbasovi pod Hajdukovom; Cvijinovi u Romić kraju na Gabriću do tri ante. To su granice bunjevački salaša u subatičkom ataru, osim salašu u ataru Tompe koji su kadgod bili u subatičkom ataru.

Vrimenom su na kraju velikog šora, najčešće na križanju važniji putova, nadničari i kojekaki zanatnici mistimice nabijali ušorene kuće. Te učoporane kuće su svojim spoljašnjim i unutrašnjim izgledom bile kao i čeljacki salaš, a zvali su ih rate.

SA ROGLJA

Rata (kuće)

Na kraju bilo kojeg velikog šora, pa još ako je na križanju važniji putova, nadničari i zanatnici su mistimice nabijali ušorene kuće. Te kuće su spoljašnjim i unutrašnjim izgledom bile kao i čeljacki salaš, a zvali su ih rate. Više taki nastambi (rata) u subatičkom ataru vrimenom se razvilo u sela, na priliku: Mala Bosna i Mirgeš (prija Kobino selo), dok se Crveno Selo sjednalo s Malim Bajmakom, bajmačka Rata s Bajmakom itd. Ima rata koje su do danas ostale kake su i bile, ko na priliku: Mala Baja kod roglja putova za Mirgeš – u Baju, Kucura nuz somborski put na kraju uvratina varoški žitnica ili Mala Pešta pod Đurđinom. Posli II. svickog rata većina rata su nestale, polagano od početka druge polovice prošlog vika, ko na priliku Kobino selo, posli Jožino selo na Vanteleku.

Na kraju bilo kojeg velikog šora, pa još ako je na križanju važniji putova, nadničari i zanatnici su mistimice nabijali ušorene kuće. Te kuće su spoljašnjim i unutrašnjim izgledom bile kao i čeljacki salaš, a zvali su ih rate. Više taki nastambi (rata) u subatičkom ataru vrimenom se razvilo u sela, na priliku: Mala Bosna i Mirgeš (prija: Kobino selo), dok se Crveno Selo sjednalo s Malim Bajmakom, bajmačka Rata s Bajmakom itd. Ima rata koje su do danas ostale kake su i bile, ko na priliku: Mala Baja kod roglja putova za Mirgeš – u Baju, Kucura nuz somborski put na kraju uvratina varoški žitnica ili Mala Pešta pod Đurđinom. Posli II. svickog rata većina rata su nestale, polagano od početka druge polovice prošlog vika, ko na priliku Kobino Selo, posli Jožino Selo na Vanteleku.

KROZ PROJEKT ORGANICA UVEDENA ORGANSKA HRANA U SUBOTIČKIM VRTIĆIMA

Zdrava hrana i zdrav okoliš

Projektom pronalazimo tržište za naše ekološke poljoprivredne proizvođače, a s druge strane upućujemo najmlađe na to koliko je važno voditi brigu o zdravlju i zaštiti okoliša, kaže Snježana Mitrović

Subotica je prvi grad u našoj zemlji koji je uspio osigurati uvođenje organske hrane u 35 vrtića, te tako najmlađi Subotičani posljednja dva mjeseca povremeno imaju na meniju obrok spravljen od certificiranih organskih proizvo-

ekoloških poljoprivrednih proizvođača, jer im tako pronalazimo tržište i time osiguravamo njihovu ekonomsku stabilnost. S druge strane, upućujemo najmlađe na to koliko je važno voditi brigu o zdravlju i zaštiti okoliša, te očekujemo da

postala i prva javna ustanova u Srbiji koja je provela cjelokupan posao, od raspisivanja nabave do uvođenja organske hrane. Premda je zasad riječ o vrlo malim količinama, primjerice mališani su u travnju na jelovniku imali mladi luk i pitu od višanja, planira se iz godine u godinu povećavati udio organske hrane.

»Na samom početku, kada su odgajatelji i kuhari krenuli na obuku, imali smo na neki način otpor i primjedbe kako je to skuplja hrana, kako se ne mogu nabaviti namirnice i sl. Međutim, kada su shvatili da je proces organske proizvodnje jednak kao i svake druge, osim što se za zaštitu biljaka koriste biološka, a ne kemijska sredstva i da je bio-farma kao i svaka druga farma, te nakon posjeta ekološkom vrtiću u Hrvatskoj, bili su oduševljeni i traže da se nastavi projekt organskog obroka, koji inače završava sljedećeg mjeseca. Stoga poku-

šavamo osigurati sredstva od drugih donatora za nastavak, a upravo dogovaramo i sastanak u Gerontološkom centru kako bismo uveli organic obrok i kod najstarijih«, kaže Snježana Mitrović.

Međusobna razmjena iskustava organskih poljoprivrednih proizvođača, te posjet hrvatskim farmama također je jedan od značajnih rezultata Organica.net projekta, osobito jer je organska poljoprivreda u Hrvatskoj u sve većem zamahu. Snježana Mitrović ističe da je godinama organska poljoprivreda s obje strane granice bila na približno istoj razini, ali brže provođenje europskih standarda u Hrvatskoj je pridonijelo jačanju i razvoju organske proizvodnje. To ilustrira podatkom da su subvencije u Hrvatskoj od 700 do tisuću eura po hektaru, dok u Srbiji iznose 300 eura. »Očekujemo ovih dana posjet predstavnika poduzeća Eko Vrelo iz Belog Manastira, koje se bavi preradom voća i povrća i proizvodnjom sokova. Oni su zainteresirani za otkup cikle i mrkve, te žele vidjeti s našim proizvođačima kako bi se to moglo provesti. Dakle, i to je jedan od rezultata našeg projekta«, kaže Mitrović.

S. Mamužić

da. Dio je to projekta Organica.net, započetog prošle godine, koji provodi Udruženje Terra's u suradnji s Predškolskom ustanovom »Naša radost«. Sam projekt Organica podrazumijeva i niz drugih aktivnosti koje se provode uz financijsku potporu Europske Unije putem prekograničnog projekta s Hrvatskom, gdje je partner udruga Slap iz Osijeka.

Tako je organizirano i studijsko putovanje u Osijek za tridesetak sudionika projekta među kojima su bili predstavnici PU »Naša radost«, poljoprivrednici, agronomi i studenti turizma.

»Najbitnije nam je na taj način ojačati kapacitet naših

će djeca o tome razgovarati i sa svojim roditeljima«, kaže Snježana Mitrović, menadžerica projekta iz Terra'sa.

Uvođenju organskog obroka u vrtićima predhodila je edukacija odgajatelja i kuhara, odnosno najprije posjet bio-farmi i teorijska nastava, a potom i praktični dio na »Bazarima organske hrane« gdje su pripremana jela i obroci. PU »Naša radost« potom je raspisala javnu nabavu za organske proizvode, na kojoj je uvjete ispunio biofarmer Josip Mamužić iz Ljutova, te je iz proračuna ustanove za ove namjene izdvojeno 1.300.000 dinara. Snježana Mitrović ističe da je time »Naša radost«

Dani ekologije u Subotici

Povodom Svjetskog dana okoliša lokalna samouprava četvrti put organizira manifestaciju »Dani ekologije u Subotici«, koja se održava od 4. do 9. lipnja. Program je počeo otvaranjem izložbe amaterskih fotografija prirode u vestibulu Gradske kuće. Izložba je prodajnog karaktera, a organizatori, Udruženje »Riparia«, prihod od izložbe će iskoristiti za kupnju opreme i stvaranje boljih uvjeta za promatranje i fotografiranje ptica. Programom je najavljeno i raspisivanje natječaja za sufinanciranje projektnih aktivnosti radi unapređenja okoliša u mjesnim zajednicama, te postavljenje Eko ulice u središtu grada, organiziranje okruglih stolova i niz drugih aktivnosti. Sutra, 9. lipnja, u okviru akcije »Očistimo Suboticu« od 9.30 do 20 sati na više lokacija u gradu bit će organizirana akcija prikupljanja i separacije otpada, a središnja akcija bit će održana na Kelebiji u okolini Majdana.

NA SAJMU PRIVREDE U SUBOTICI SUDJELUJE 238 IZLAGAČA IZ OSAM ZEMALJA

Hrvatska i Srbija trebaju raditi zajedničke poslove

Međunarodni i regionalni sajam privrede u Subotici ove godine je šesti po redu, održava se od 6. do 9. lipnja u Dvorani sportova s rekordnim brojem izlagača, njih 238 iz osam zemalja: Hrvatske, Mađarske, BiH, Njemačke, Izraela, Italije, Slovenije i Srbije

Robna razmjena između Hrvatske i Srbije, poslije manjeg pada 2009., ponovno bilježi porast, ali dugoročno dvije države trebaju raditi na zajedničkim projektima u samim državama, a ne na području trećih država, kaže *Goran Masnec*, ravnatelj Predstavništva Hrvatske gospodarske komore u Srbiji, koja i ove godine podupire organizaciju Međunarodnog i regionalnog sajma privrede u Subotici. »Riječ je o projektima, primjerice, zajedničke proizvodnje tramvaja za Beograd, zajedničke proizvodnje elektromotornih i dizel vlakova koji se koriste u prigradskom i međugradskom prometu, zajedničke surdanje na revitalizaciji termocentrala, hidrocentrala, na obnovi putnih pravaca. To su sve stvari koje u ovom trenutku možemo raditi, imamo ljude, imamo strojeve, samo treba dobra volja da bismo započeli te projekte. U protivnom neće biti razvoja ni u jednoj, ni u drugoj zemlji, a s druge strane ili ćemo kupovati tu robu ili će nam poslove obavljati stranci«, kaže Masnec.

Međunarodni i regionalni sajam privrede u Subotici ove godine je šesti po redu, održava se od 6. do 9. lipnja u Dvorani sportova s rekordnim brojem izlagača, njih 238 iz osam zemalja: Hrvatske, Mađarske, BiH, Njemačke, Izraela, Italije, Slovenije i Srbije.

Nastup i predstavljanje hrvatskoga gospodarstva na subotičkom sajmu koordinira HGK Županijska komora Virovitica, putem koje izlaže 17 poduzeća iz četiriju županija. Grad Osijek, kao i godinama prije, na posebnom štandu predstavlja svoju gospodarsku i turističku ponudu,

a ovdje je godine i 12 poduzeća iz osječko-gospodarske zone. Riječ je o tvrtkama koje proizvode različite proizvode, od poljoprivrednih do zbrinjavanja medicinskog otpada.

»Komunikacija gospodarstvenika se širi, oni prepoznaju svoj tržišni interes, osobito u ovo recesijsko vrijeme. Mi dajemo mogućnost i da se gospodarstvenici odavde prezentiraju na svim našim sajmovima koje organiziramo najprije na Viroexpo, koji je treći po veličini regionalni sajam u Hrvatskoj«, kaže *Milan Vandura*, tajnik HGK Županijske komore Virovitica.

Među gospodarstvenicima koji izlažu u Subotici, osim onih koji već imaju uspostavljenu surdanju, ima i novih tvrtki, pa i predstavljanja potpuno novog proizvodnog programa. »Prvi nastup na sajmu znači ispitivanje tržišta, ispitivanje interesa i onda se kasnije uspostavlja surdanja. Tu se može puno i naučiti, govorim s aspekta gospodarstvenika – kako dizajnira konkurencija, kako kreira neki proizvod, kako sam ja to učinio i što nudim po pitanju količina, uvjeta, itd. Treba se jednostavno na tržištu pojaviti i sajamske

manifestacije su nezamjenjive. U Hrvatskoj ima jako puno sajmovi, 274 sajamskih izložbi u jednoj kalendarskoj godini, i zasigurno treba doći i koristiti to kao jedan instrument, način kojim se povećava vlastiti tržišni plasman«, kaže Vandura.

Na izložbenom prostoru u Dvorani sportova, na 1.500 četvornih metara postavljeno je 56 različitih štandova, a u okviru Sajma održava se i niz pratećih manifestacija, kao što su stručna predavanja u press-centru Dvorane sportova, modne revije, degustacije i promidžbe prehrambenih proizvoda, nagradne igre i natjecanja, te manifestacija »Ukusi tradicije«. Osim toga, Subotica se na Sajmu predstavlja i svojom turističkom ponudom, ponudom javnih komunalnih poduzeća i investicijskim potencijalima grada. Član Gradskog vijeća zadužen za privredu *László Karai* kaže da je subotički Sajam prigoda za sve gospodarstvenike iz Subotice da ostvare kontakte s privrednicima iz naše zemlje i inozemstva, te široj javnosti predstavljaju svoje proizvode i usluge. »U organizaciju Sajma uključili smo i veleposlanstvo Izraela i korporaciju 'Tigar', čiji pred-

stavnici s Nacionalnom alijansom za lokalni ekonomski razvoj (NALED), podsjetit ću, čine veleposlanički tim za promidžbu investicijskih potencijala Subotice. To je jedna nova mogućnost kako bi se Subotica promovirala ne samo u okvirima Europe, nego i Mediterana«, kaže Karai.

Na Sajam su organizirano došli izlagači iz Csongrada i Győra iz Mađarske, komora iz Brna iz Češke, gospodarstvenici iz Valjeva, Niša, Zrenjanina i Banja Luke, kao i druga brojna opća udruženja i lokalne samouprave iz naše zemlje.

Na subotičkom Sajmu iz godine u godinu izlaže i sve veći broj mađarskih tvrtki. Tajnik Ekonomskog odjela Veleposlanstva Mađarske u Beogradu *Dusko Karagics* ističe da je Međunarodni i regionalni sajam privrede u Subotici za Mađarsku jedna od najvažnijih manifestacija te vrste. Mađarski gospodarstvenici svoje proizvode izlažu na 160 četvornih metara izložbenog prostora, 16 tvrtki predstavlja se posebno, a na štandu Mađarske dodatno izlaže više od 20 tvrtki. Na posebnom štandu izlaže Mješovita komora Mađarske i Srbije koja je s Agencijom za vanjsku trgovinu i investicije Mađarske otvorila tijekom održavanja Sajma ured u Subotici, a kako je najavljeno, kasnije će biti otvoren i u Novom Sadu.

Organizator Sajma je JKP »Subotičke pijace«, pokrovitelji su Grad Subotica i Pokrajinsko tajništvo za privredu, a suorganizatori Regionalna privredna komora Subotice i poduzeće »V-land«. Ulaz na Sajam je besplatan.

S. Mamužić

Temeljem članka 27., točka 8., a u svezi sa odredbama članka 32. i 33. Statuta Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«, Upravni odbor raspisuje

JAVNI OGLAS

za izbor ravnatelja Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«, Subotica, na mandatni period u trajanju od 4 (četiri) godine.

Osim općih uvjeta propisanih pozitivnim zakonskim propisima, kandidati moraju ispunjavati i posebne uvjete:

visoka stručna sprema, VII/1 stupanj, društvenog ili humanističkog smjera

najmanje 3 (tri) godine radnog iskustva i znanje hrvatskog jezika.

Kandidati su uz prijavu obvezni priložiti dokaze o ispunjavanju traženih posebnih uvjeta, kao i prijedlog programa rada Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« za mandatni period.

Prijave, sa kraćim živopisom na ovaj Javni oglas se podnose Upravnom odboru Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« u roku od 15 (petnaest) dana od dana objavljivanja u tjedniku »Hrvatska riječ«, osobno tijekom radnog vremena Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« ili poštom na adresu sjedišta ustanove, 24000 Subotica, Trg cara Jovana Nenada broj 15/II, obvezno s naznakom »Javni oglas za ravnatelja«.

Neblagovremene, neuredne i nepotpune prijave neće se razmatrati.

Predsjednica Upravnog odbora Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«, Vesna Prčić, dipl. pravica v.r.

Uredovno vrijeme ureda NIU »Hrvatska riječ« radnim danima je od 8 do 16 sati, a 15. dana od raspisivanja teksta Natječaja ured će biti dežuran od 8 do 12 sati.

Počinje Etnofest

Tijekom lipnja na Paliću se održava deveti festival kultura svijeta – Etnofest. Na festivalu će biti predstavljena glazbena, fotografska i zanatlijska iskustva umjetnika iz Gane, Španjolske, Finske, Austrije, Makedonije, Mađarske i Srbije. Od ove godine Etnofest se održava istodobno na dvijema lokacijama: na Ljetnoj pozornici, gdje će biti održan glavni festivalski program baziran uglavnom na koncertima, te na Velikoj terasi gdje će biti organizirane izložbe, radionice i poslijepodnevni koncertni programi. Kao prva manifestacija najavljen je promotivni koncert Mafiasko taxi, večeras, 8. lipnja, s početkom u 21 sat na Velikoj terasi. Riječ je o multikulturalnom sastavu nastalom u okviru projekta FERIA de Fronteras podržanog kroz EU program Kultura 2007.-2013., a koji okuplja umjetnike iz šest europskih zemalja i više glazbenih stilova: sevdah, flamenko, rumba, tarantela, kumbia, balkan groove. Iste večeri bit će otvorene izložbe dokumentarnih fotografija »Family Matters« *Sanje Knežević*, te izložba koncertnih fotografija »Break-on-Through« *Edvarda Molnara, Nikole Lučića i Hervé Leteneura*.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Sekretarijat za lokalni ekonomski razvoj, gopsodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš od strane nositelja projekta »Gerontološki centar« Subotica, Aleja Maršala Tita br. 31, za Projekt: »Apartmanski objekt za potrebe Gerontološkog centra u Subotici« na katastarskoj parceli br. 1650/1 ko Stari Grad, na teritoriju Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 8. 6. 2012 do 18. 6. 2012. godine, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

DRUGI MEĐUNARODNI SUSRET OLD TIMER VOZILA U SUBOTICI

Karavana prijateljstva

Međunarodni old timer klub Subotica organizirao je tijekom prošloga vikenda (1.-3.lipnja) drugu po redu međunarodnu izložbu i susret starih vozila s prostora nekoliko država u okruženju. Prema riječima Teufika Isakovića, predsjednika kluba i organizatora ove lijepe auto-moto manifestacije, u sklopu službenog programa priređene su tri izložbe na lokacijama Prozivke i Radijalnog puta u gradu, te završna postavka ispred Ljetne terase na Paliću, a svi sudionici su izrazili zadovoljstvo zbog odlične organizacije, prijateljskog druženja i najavili dolazak i sljedeće godine. Potvrdu ovih navoda izrekao je i jedan od sudionika II. međunarodnog susreta old timer vozila Benjamin Perčić iz Svetog Martina na Muri: »Prvi puta sam u Subotici nakon 25 godina i mogu kazati kako sam oduševljen organizacijom i gostoprimstvom naših domaćina iz subotičkog kluba. Na susret sam došao s ukupno četiri motorkotača, koje vozim skupa sa suprugom i mojim prijateljima iz Slovenije i siguran sam kako ću se ponovno vratiti i sudjelovati i na sljedećim susretima koji se budu održavali u Subotici.«

D. P.

NOVO INTERESOVANJE POBORNIKA LJEKOVITA BILJA

Aronija – hit subotičkih vrtova

Donedavna nepoznata u nas, biljka žbunastog izgleda i bobičastog ploda, ovoga proljeća masovno se uselila u vrtove, a potražnja za rasadom bila je veća nego što ju je bilo u ponudi

Hoće li pouke o ljekovitim moćima biljke »aronia melanocarpa« (aronija, sibirska aronija) opstati kroz dulje vrijeme ili su tek hit ove godine među zagovornicima masovnije uporabe darova prirode – pokazat će vrijeme, ali je činjenica da ćemo ove i narednih godina u okruženju subotičkih domova i vikendica češće uživati u pogledu na voćke žbunastog izgleda i bobičastog ploda. Naime, aronija se ovih mjeseci »ukorijenila« u nas, a donedavno jedva da smo imali saznanja da postoji. Samo u Agro-centru »Skala green« u kratkom razdoblju prodano je preko 600 sadnica, no potražnje je bilo i više od toga, iako je rasade bilo i na tržnicama kao i u internetskoj ponudi.

Zanimljivo je da je lani jedva postojalo interesa za mladice, dok su ove godine premašena sva očekivanja. Pitanje je zašto. »Zimus se svuda pričalo o dobrim svojstvima aronije pa su ljudi počeli kupovati sadnice i ovoga proljeća je bio iznimno velik interes. Prije dvije godine, na primjer, puno se tražila brusnica, a sada je gotovo zaboravljena«, kaže *Ivan Glončak*, poslovođa u »Skala green«. Sadnice aronije ovdje su stizale iz rasadnika iz Velike Plane.

DAROVİ PRIRODE

Moguće je da su otkrivanju »tajni« aronije pridonijele brojne promocije soka od njezina ploda u ljekarnama, kao i tumačenje ljekovitog djelovanja ove biljke u tisku i tv emisijama. U nas posljednjih godina jača pokret povratka ulozi bilja i općenito prirodnih preparata u očuvanju zdravlja, davno nazvanih

»Božjom ljekarnom«. »Dobila sam dvogodišnju sadnicu aronije od prijatelja, zasadila ju i već cvjeta. Ima male zelene bobice koje tek trebaju zriti«, kaže jedna naša sugrađanka koja je ovog proljeća, kao i mnogi, prvi put zasadila aroniju, te čeka da na svom primjerku vidi cijeli proces zrenja ovog bobičastog voća.

O većim nasadama nove voćne vrste u subotičkom ataru

proizvodnju jer nema potrebe za prskanjem zaštitnim sredstvima, otporna je na bolesti i štetočine. »U sustavu kontrole i certificiranja organske proizvodnje imamo primarne proizvođače koji su već posadili aroniju i prijavili se za razdoblje pretvorbe u organsku proizvodnju, ali i uvoznike gotovih proizvoda na bazi aronije, pri čemu je najpopularniji matični sok«, kaže *Nenad Novaković*,

nja svih uvjeta za dodjelu odgovarajuće oznake organskog proizvoda) domaća organska aronija se očekuje tek oko 2015. godine, ali proizvođači i prerađivači već uvoze plodove iz organske proizvodnje i istodobno zasnivaju vlastite zasade. Za sada nijedan proizvođač iz Subotice i okolice nije ušao u ovakav postupak u subotičkoj certifikacijskoj kući, ali ih ima u Vojvodini, a još češće u središnjoj Srbiji, području više definiranom za proizvodnju bobičastog voća.

BILJKA ŠTITI SEBE I DRUGE

»Aronija sadrži prirodne antibiotike, pa otuda njezina otpornost i ljekovitost«, navodi *Nenad Novaković*, jedno od svojstava kod nas donedavno malo poznate voćne vrste. Sadržaj ljekovitih i hranjivih tvari, o kojima je sve više informacija, osnovni su razlog zbog kojega su se pojedina kućanstva opredijelila upotrijebiti svoje vrtove sadnicama aronije. »Svojim sastavom aronija predstavlja hranu i lijek koji umanjuje rizik od pojave mnogih bolesti«, navodi se u preporukama uz konstataciju da jača imunološki sustav, ima antiseptičko djelovanje, visok sadržaj antioksidanata i brojnih vitamina i minerala. »Sve sastojke koje je aronija stvorila da bi sebe sačuvala od insekata, gljivica, bakterija i virusa, a koji se jednom riječju nazivaju fitoncidi ili biljni antibiotici, čovjek unosi u svoj organizam i koristi blagodati prirode«. Često aroniju nazivaju »biljkom budućnosti«, a evo, od ove godine ona je postala sastavnim dijelom i mnogih subotičkih vrtova.

Katarina Korponaić

zasad nema informacija, osim o masovnijem ukrašavanju vrtova ovom biljkom dekorativnih cvjetova, ali i plodova, tamno ljubičaste boje. Voće aronija, za koje promotori kažu da je najljekovitije, pripada biljkama pogodnim za organsku i bio-ekološku

ravnatelj certifikacijske i nadzorne organizacije organske proizvodnje »Organic Control System« (OCS) sa sjedištem u Subotici.

Zbog višegodišnjeg razdoblja pretvorbe zemljišta i sadnica (prijelazni period do ispunjava-

ANTUN KRIŽANOVIĆ, ODGAJIVAČ GOLUBOVA PISMONOŠA

Ptica fantastičnih osobina

Piše: Dražen Prčić

Subotica je od davnina poznata po svojim golubovima i njihovim odgajivačima, a jedna od vrsta s kojima se ponosi svakako su i golubovi pismoš, fantastični letači na duge pruge koji su u stanju prevaliti stotine kilometara u samo jednom danu. Priču o pernatim maratoncima, ljubimcima kojima je posvećen već više od četiri desetljeća, ispričao nam je njihov odgajivač Antun Križanović.

»Imam dosta iskustva u bavljenju golubovima pismošima s obzirom da sam se prvi put natjecao pomalo davne 1969. godine, sa svojih tadašnjih četrnaest godina i do danas sam ostao okupiran svojim dugogodišnjim hobbijem i ljubavlju prema ovim plemenitim pticama. Ljubav prema njima mi je prenio otac koji se također godinama bavio golubarstvom, istina nikad natjecateljski, pa se može kazati kako je bavljenje ovom lijepom aktivnošću naša obiteljska tradicija.«

KRALJ GOLUBOVA

Kao što je lav svojevrni kralj životinja, tako se i pismoš, zahvaljujući svojim osobinama i inteligencijom smatra kraljem svih golubova. Zbog čega je to tako pojašnjava nam njihov dugogodišnji odgajivač i poznavatelj.

»Golub pismoš je ptica nevjerojatnih sposobnosti koja je, usprkos često nepovoljnim

vremenskim uvjetima i brojnim opasnostima, u stanju prevaliti tisuće kilometara na putu do svog doma. U svom jatu imam primjerke golubova koji 'u krilima' imaju više od 50.000 preletenih kilometara, prelazeći godišnje i do 7.000 kilometara natjecateljski zadanih razdaljina.«

Kakva je konstitucija ovih malenih ptica kada uspijevaju izdržati navedene letačke napore?

»Njihova konstitucija je vrlo skladna, prije svega aerodinamična i opremljena jakim prsnim mišićima iako teži svega 400 grama, dok su u kljunu smješteni njegovi centri za orijentaciju zahvaljujući kojima se uspijeva tako dobro snalaziti u zračnom prostoru i nepogrešivo pronalaziti put do svog matičnog staništa. Smatra se kako orijentacija golubova pismoša potječe od zemljinog magnetizma i sunčevih zraka, zahvaljujući kojima se ove ptice vode i traže putanju koja će ih vratiti doma. Ova vrsta golubova ne leti na velikim visinama, u prosjeku je to između 200 i 300 metara, ali zato, ukoliko

je vjetar povoljan i puše im u rep, imaju sposobnost letjeti jako brzo, čak i preko 100 km na sat. Sve to izgleda pomalo nevjerojatno, ali je zbilja tako, jer su u pitanju izvanserijski letači koji se u zraku prilagođavaju svim mogućim situacijama žureći natrag svome jatu. Još nevjerojatnije se istinite zgode pojedinih izgubljenih golubova koji su, nakon nekoliko godina lutanja, uspjeli pronaći put prema golubarniku iz kojeg potječu.«

ŠAMPION

Antun Križanović je ponosni vlasnik goluba koji je prije četiri godine osvojio prvo mjesto na prestižnom natjecanju »Tauris cupu« u njemačkom Magdeburgu, stigavši u najbržem vremenu do 907 kilometara udaljene Subotice.

»Tijekom ovog šampionskog leta moj je golub letio prosječnom brzinom od 82 km na sat i za 12 sati prevalio zadanu distancu od startne pozicije u Magdeburgu. Pored pobjede na ovom međunarodnom natjecanju, golub je osvojio i naslov prvaka države.«

Kakva je priprema jednog šampiona i iziskuje li poseban tretman?

»Golub natjecatelj se priprema kao jedan sportaš, pa je primjerice prije natjecanja nekoliko dana na blažoj, dije-

Samački sustav

Prema posebnom belgijskom sustavu, zemlje koja je glavna u odgoju najboljih golubova, deset dana nakon što su izlegli jaja, paru golubova se njihova jaja zamijene plastičnim jajima i tako im se onemogućuje potomstvo. Potom se oni razdvoje i mogu se vidjeti samo na par sati nakon stizanja na cilj. Tijekom cijele sezone bivaju razdvojeni i ta želja za bliskošću ih tjera na dobar rezultat.

talnoj ishrani koja se dva dana prije natjecateljskog leta sustavno pojačava. Ukoliko ptica nije dobro pripremljena, zna sletjeti na vodu, što se poslije vidi po nogama, jer optimalno pripremljeni golub nema potrebe za napojem tijekom leta. Nakon povratka s leta prvoga dana

žure kući u želji da vide svoju ženku i instinktivni nagon ih vodi prema kući. Ptice se nose u specijalnim kavezima i kontejnerima, na razdaljine od 20 do 50 km i postupno se uhodavaju za letove prije određenog natjecanja. Primjerice, ove godine smo krenuli tijekom prvosvibanj-

dobiva koprivin čaj i med, a drugoga dana ulje bijelog luka za bolje prokrvljenje, sljedećih dana mu se daju elektroliti, kompleks B vitamina i pojačanu zrnastu hranu (10-12 vrsta) i grit koji potpomaže njegov

skih praznika, prva staza je bila Velika Plana, pa Paraćin, Niš, a četvrta staza je Leskovac, potom slijedi Đevdeliya u Makedoniji, Sežana u Sloveniji, i potom slijedi Katarina (Grčka). Golubovi to dobro podnose i s uspjehom prevaljuju sve zadane relacije po nekoliko puta, ovisno o zadanim natjecateljskim rutama. Sve ove aktivnosti se odvijaju putem članstva u Golubarskom klubu Spartak, inače najstarijem u zemlji (osnovan 1955.), čiji sam trenutačno predsjednik. Također je važno istaknuti kako u suvremenom golubarstvu postoje dvije kategorije: sport, koja vrednuje rezultate s natjecanja, i standard, koji ocjenjuje pticu u eksterijeru. Kao aktivni sudac često sam u prilici suditi na brojnim izložbama u zemlji i inozemstvu, osobito u Hrvatskoj u kojoj imam puno prijatelja odgajivača u sredinama koje su poznate i priznate u kvalitetnom odgoju golubova pismoša.

Natjecateljski vijek

U prosjeku, ovisno o vitalnosti, vijek jednog natjecateljskog goluba je oko 5 godina, a nakon toga odlaze u matično jato i služe za proizvodnju novih šampiona.

sustav varenja. Ptice se cijepu najpoznatijim suvremenim cijepivima i puno toga se radi na preventivi mogućih oboljenja.«

TRENING I KATEGORIZACIJA

»Tijekom zime golubovi miruju, a s proljeća se uparuju i nose jaja i tada započinje njihov trening. U biti, ove ptice uvijek

REZULTATI

Opće je poznato kako je sjever Bačke odavno poznat kao glavni centar kvalitetnog odgoja u državi, a Subotica kao najveći grad desetljećima drži primat.

»Subotica je oduvijek prednjačila u odgajanju kvalitetnih golubova i sjajnim rezultatima koji su postizale ptice iz ovog podneblja. Još 1972. godine sam imao golubicu prvaka Jugoslavije koja je 12 puta došla u plasman, imao sam zapažene rezultate na Balkanijadi, na Olimpijadi u Francuskoj sam imao tri goluba, već spomenuta pobjeda na 'Tauris Cupu' u Njemačkoj, prošlogodišnji sam nacionalni prvak na velikom natjecanju gdje su golubovi letjeli iz Sežane (Slovenija). I još mnogo drugih zapaženih rezultata ostvarili su moji golubovi tijekom proteklih godina.«

isprintaju svi dnevni rezultati uz pomoć kojih se pravi konačni obračun postignutih natjecateljskih vremena. Postoji i sustav GPRS, kojim bi se putem interneta satelitski mogla locirati točna putanja goluba tijekom njegova leta, ali je to kod nas još uvijek preskupo.«

ODNOS

Na koncu ovog zanimljivog razgovora o plemenitim pticama koje su svojim letom u stanju »premostiti« ogromne razdaljine, interesiralo nas je kako se tijekom godina razvija interni odnos između odgajivača i goluba i je li moguće određeni oblik intenzivnijeg zbližavanja kako je to kod drugih životinjskih vrsta.

»Golub prepoznaje svog odgajivača i vrlo mu je privržen, no svaka ptica je zbog

ČIP

Tehnologija u mnogome unaprijedila golubarstvo, te je uz pomoć čipova i senzora moguća kontinuirana kontrola i informiranost o brojnim pojedinostima vezanim uz svaki let.

»Ptice imaju čipove u prstevima koji se nalaze na nogama, a na ulazu u golubarnik se nalazi senzor i kada golub sleti automatski dolazi do računalnog registriranja, a navečer se

svog karaktera zasebna priča za sebe. Ova ptica u prosjeku živi oko 16 godina i tijekom tog vremena je normalno temeljem svakodnevnog kontakta da se razvije jedan bliži odnos. Imao sam svojevremeno jednog posebnog plavog goluba čija je markacijska oznaka bila D 041, koji bio jednom riječju perfektan i 'samo što nije znao pričati', zaključio je razgovor odgajivač golubova pismoša Antun Križanović.

VODOVOD SONTA JE MEĐU NAJUREĐENIJIM U VOJVODINI

Park u srcu sela

Piše: Ivan Andrašić

U pogonu od 1982. godine, a među prvima u Srbiji od prošle godine za proizvodnju klora za dezinfekciju vode koristi sustav Klorogen * Mala ekipa u tri smjene vodi računa o funkcionalnosti, ali i izgledu okoliša objekta

U srcu Sonte, na prostoru omeđenom Vašarištem, ulicama Laze Kostića i Ive Andrića, te vrtovima kuća u Vuka Karadžića, na tri hektara zemljišta smješteni su objekti seoskoga vodovoda. Na prvi pogled ova površina djeluje poput najljepšega parka, samo po stupu s velikim okruglim rezervoarom izvana se vidi namjena objekta. Ukoliko se pođe bilo ulicom Ive Andrića, bilo Laze Kostića, nailazi se na

rinskih uporabnih predmeta i figura kosca. Dalje, u dnu parka proteže se duguljasto, umjetno jezerce, za koje se tek od zaposlenih može doznati da je to ustvari kanal za prikupljanje otpadnih voda, doduše nestandardan, jer u njemu žive ribe, žabe i sve vrste bilja karakterističnih za vode stajačice u ovim krajevima. U središte ovoga parka uklapa se neveliko zdanje od žute fasadne opeke, u kojem su smješteni vitalni dijelovi vodovoda, a malo dalje se uzdiže, osiguran debelim čeličnim sajlama, veliki plavi željezni stup, na čijem je gornjem dijelu smještena golema srebrnasta kugla s rezervoarom koji nikada ne smije presušiti. Mnogima koji su službeno dolazili u sončanski vodovod nisu nedostajale riječi hvale za izgled.

ODRŽAVANJE VODOVO-DA

»Sončani mogu biti ponosni na svoj vodovod koji se izuzetno dobro održava. Ne mislim samo na postrojenja, nego i na vizualni dojam. Sigurno je da bi mnogima u Srbiji Sončani

trebali poslužiti za primjer kako se može raditi i ono što nije u opisu redovitih poslova ovih radnika«, rekao je između ostalog ravnatelj kulske »Sigue« Dragan Kapičić, prigodom prošlogodišnjeg otvaranja instaliranog postrojenja Hlorogen u vodovodu u Sonti. Ovaj sustav mjesne vodoopskrbe u funkciji je od 1982. godine. Duljina mreže je 35 km, s 2000 kućnih priključaka i 80 hidranata. Prošle godine potrošeno je 187.300 kubika vode, što znači da se dnevno u prosjeku potroši oko 750 kubika, a u stvarnosti zimi svega 350, a ljeti i do 1350 kubika. Vodom ga opskrbljuju 2 bunara stara 30 godina, a pričuvni, već ranije izbušen, zatvoren je zbog pojave barskih plinova. Još jedan je izbušen u studenom 2010. godine i ovih dana odabran je izvođač radova na njegovom spajanju s cjevovodom i postavljanju elektronike. Povoljnost za mještane Sonte je dodjela bespovratnih sredstava po natječaju pokrajinske Vlade, namijenjenih upravo financiranju ovih radova, a isto tako i bespovratnih sredstava namijenjenom proširenju kapaciteta Hlorogena, postrojenja za

elektrolitičku proizvodnju klora za dezinfekciju pijaće vode, ugrađenog u ožujku prošle godine. »Sustavom Hlorogen postići ćemo velike uštede na dulji rok upravo u svakodnevnoj potrošnji neophodnih sredstava. Natrijum hipoklorid, koji se rabi za dezinfekciju vode, proizvodi se prilično jeftino na licu mjesta. Tako se izbjegavaju i nemali troškovi prijevoza i skladištenja tečnoga klora, kojega smo rabili dosad. Izbjegli smo i skladištenje ove opasne tvari, koje je iziskivalo zamjetne troškove, a u procesu koji je kod nas sada u primjeni, za radnike ne postoji ni minimum opasnosti, jer su i upravljanje i kontrola cijelim postupkom daljinski. I, što je najbitnije, primjenom ovoga sustava udovoljavamo i svim suvremenim ekološkim normama, a od 2015. godine, sukladno europskim normama, bit će i zakonom zabranjena uporaba tečnog hipoklorida«, kaže voditelj vodovoda Siniša Dekan. Od 2002. godine on vodi ekipu od 6 ljudi, koji su zaslužni za goreopisano.

Svakako, nije sve sjajno, u njegovom poslu često iskrsavaju i brojni problemi.

PROBLEMI – STAROST BUNARA, NAPLATA POTRAŽIVANJA

»Problem nam predstavlja starost bunara. Završetkom radova na spajanju novog, trećeg bunara, a našim sustavom ti problemi će biti otklonjeni. Velike probleme predstavljaju nam i vodomjeri stariji od 5 godina koje moramo zamjenjivati kolikogod nam to raspoloživa sredstva budu dopuštala. Ukoliko uzme-mo u obzir tešku materijalnu situaciju, nekog velikog raskoraka između potrošnje i naplate vode u sončanskim domaćinstvima nema. Statistički pokazatelji varaju, jer u dugovanjima građana za komunalije prikazuju se dugovi za vodu, odvoz smeća i dimničarinu. Imamo i veći broj kućanstava za čiju

Siniša Dekan

veliku, uređenu zelenu površinu. Raj za oči su uredno pokošena trava, mlade sadnice, etno kutak u kojemu su smješteni bunar s dermom, nekoliko sta-

potrošnju vode zbog zakonskih odredbi nemamo mehanizme naplate, poput romskoga naselja i socijalno ugroženih kategorija. Veliki problem nam je i stambeno-poslovna zgrada u središtu sela, gdje su svi potrošači vezani za svega dva vodomjera, tako da su nam u praksi vezane ruke, jer ukoliko obustavimo vodu zbog nekoliko neplatiša, morali bismo ju obustaviti cijeloj zgradi. Nekorektni platiše vjerojatno znaju za tu situaciju i jednostavno, dug im se samo povećava», kaže Dekan.

Voditelj vodovoda po naravi svojega posla često je u pričama koje mu i nisu baš omiljene. Tako je i sada u srži problema oko najnovijega slučaja nenaplaćivanja »potrošene« vode. Po Sonti kruži priča da se pojedincima oprostio pozamašni dug, pa je ta situacija već dulje vrijeme i tema vrlo žučnih rasprava na sjednicama Savjeta MZ. »Taj slučaj mi je poznat. Istina je da su potrošači imali enormna dugovanja, nastala zbog curenja vode van kontrole. Istina je i to da su obojica potrošača imala dugovanja dulje od godinu dana i ta dugovanja se po Zakonu o obligacijskim odnosima ne mogu naplatiti. Druga situacija

koja ide u prilog tim potrošačima jest da su oba vodomjera starija od pet godina, tako da i po tom osnovu nismo mogli izvršiti naplatu. Kako Savjet MZ i Komunalno povjerenstvo nisu ništa riješili, pozvali smo obojicu potrošača, koji su bili spremni pokrenuti sudski postupak protiv MZ, razgovarali smo s njima i postigli kompromis. Manji dio duga su platili, tako da smo dobili bar nešto«, govori Dekan.

Ponosan je na rad svoje male ekipe. »Od samog dolaska na ovo radno mjesto skupa s kolegama provodim u djelo ideju o uređenju okoliša. Tri hektara zemljišta nije lako održavati uz redovite radne obveze, no izdržavamo. Dokazali smo još nešto. Ova vodena površina ustvari je kanal za prihvrat otpadnih voda od ispiranja filtera. Prije nekoliko godina pustili smo mlađu ribu, htjeli smo vidjeti hoće li preživjeti. Kako vidite, sada tu ima i šarana od oko 2 kg. Na tu temu sam više puta razgovarao s kompetentnim ljudima koji su mi pojasnili da u ovim vodama nema nikakvih opasnih tvari, u pitanju je samo višak minerala, tako da u vodi opstaju i biljke i vodene životinje«, završava razgovor Dekan.

SAJAMSKA MANIFESTACIJA SOMIDOM EXPO U OSIJEKU

Zabilježeno više od 160 izlagača

Prošloga je vikenda u Osijeku, na sajamskom prostoru Pampas, održan još jedan ovogodišnji sajam, čudnoga imena Somidom Expo, koji je obuhvatio pet sajamskih priredbi; 13. Obrtnički sajam, 16. Motomobil, 20. sajam graditeljstva i opremanja Dom, 5. sajam obrazovanja i po prvi put Moje zdravlje. Na sajmu je zabilježeno više od 160 izlagača, uglavnom iz Hrvatske koji su svoju ponu-

na profilirao se u današnju jedinstvenu sajamsku cjelinu. Zahvalio je svim izlagačima i pokroviteljima, svima koji su pridonijeli da i ovaj sajam bude uspješan, a posebno je pozdravio drage goste, predstavnike prijateljskih gradova Subotice i Tuzle, te delegaciju Ukrajine, koja je za svojega boravka u Hrvatskoj posjetila i ovaj sajam.

Na sajmu su bili i predstavnici prijateljskoga grada Subotice, istina na razini dele-

Pere Horvacki i Vicko Marko na sajmu

Oproštaj maturanata

Maturanti OŠ »Ivan Goran Kovačić« iz Sonte pozdravili su se sa svojim nastavnicima i ravnateljem na svečanoj priredbi održanoj u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti. Ova mala svečanost odisala je optimizmom mladosti, a velikim pljeskom pozdravljena je dodjela diploma onima koji su se osobito isticali, a pravim urnebesom pozdravljeno je petero dobitnika »Vukove diplome« i izbor Ivone Mihaljev za učenicu generacije. Nakon svečanosti, u školskoj je blagovaonica održana i maturalna zabava.

I. A.

Najbolji učenici s ravnateljem škole Zvonkom Tadijanom

du predložili desecima tisuća posjetitelja, na 2000 četvornih metara zatvorenog i više od 5 tisuća otvorenog prostora.

Organizatori sajamske priredbe su Osječki sajam d.o.o. i Hrvatska obrtnička komora u suradnji s Gradom i Osječko-baranjskom županijom pod pokroviteljstvom Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, a kako je u pozdravnoj riječi istaknuo ravnatelj sajma, Hrvoje Kralj, ovo je najstariji sajam od 1993. godine i u posljednjih dvadesetak godi-

gacije, pa Peru Horvackog pitam za dojmove. »Dojmovi su dobri kao i uvijek, a sajmovi su u Osijeku, kako je i netko od govornika rekao, prigoda za prijateljske susrete i razmjenu iskustava. Subotica je već godinama na sajmovima u Osijeku, ali i Osijek u Subotici. Nažalost, Subotica ove godine nije zastupljena svojim izlagačima, iako i Subotica i regija imaju što pokazati i čime se pohvaliti.«

Slavko Žebić

GOSTOVANJE U TOPOLJU, VINKOVCI I HABJANOVCI

Trodnevna turneja Tavankućana

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Tavankuta prošli je vikend gostovalo u Topolju, Vinkovcima i Habjanovcima. Prvi lipnja bio je rezerviran za putovanje u Topolje na kulturno-turističku manifestaciju »Baranjski bečarac« koja je »putujućeg« karaktera i svake godine se održava u drugom mjestu. Ove godine to je bilo mjesto Topolje, a domaćini »Bečarca« su i iz mjesta Draž, Gajić i Duboševica. »Prvi 'Bečarac' je održan 1987. godine. Ove godine 'Bečarac' slavi punoljetstvo – održava se 18. godinu. Tijekom Domovinskog rata

je napravljena pauza u održavanju, a nastavljen je 1999.», upoznala nas je s kratkom poviješću festivala njegova inicijatorica Janja Čeliković.

Prikazana je revija narodnih nošnji, nakon čega je uslijedio folklorni nastup članova HKPD-a »Matija Gubec« koji su bunjevačkim plesovima oduševili nazoč-

ne. Voditelj programa bio je poznati Branko Uvodić. Nova postaja na turneji bilo je vinkovačko Novo selo. IV. susreti u Neudorfu održani su 2. lipnja u organizaciji Kulturno-umjetničkog društva »Izvor« koji vodi Karmela Čengiđ. Ova smotra folklora za cilj ima okupiti Hrvate iz unutrašnjosti, ali i inozemstva, a odazvali

su se Hrvati iz BiH i Srbije. Treći dan, u mjestu Habjanovci u okolici Osijeka, održana je 3. smotra izvornog folklora. Tajnica KUD-a »Ravnica«, organizatorica smotre Maja Vujnović, rekla je da se KUD bavi očuvanjem tradicije i svojih izvornih plesova. Prije mimohoda, sudionici su bili na zajedničkoj svetoj misi. Na manifestaciji su se članovi »Gubeca« predstavili bunjevačkim plesovima i, kao i uvijek, izmamili gromoglasan pljesak.

Suzana Gagić

Foto: Ivan Klapim

POMLADAK HBKUD »LEMEŠ« IZVEO SVOJ PRVIJENAC

Tko je smjestio Vuku?

Foto: Ivan Horvat

Da su djeca radost svijeta pokazali su mališani HBKUD-a »Lemeš«. Pomladak dramskog odjela, u nedjelju 3. lipnja, izveo je predstavu »Tko je smjestio Vuku?«. Ovo je njihov prvijenac, moderna obrada klasika, tj. priče o Crvenkapici. Uvođenjem nekoliko novih likova i izmještanjem priče u realno vrijeme daje ovoj bajci potpuno novu dimenziju. Sve to još više potkrepljuje izbor popularne glazbe. Mali glumci su pružili izuzetan doživljaj publici. Dom kulture je bio punjen do

posljednjeg mjesta, uglavnom publikom kojoj je ova predstava i namijenjena – djecom.

Ništa manje nisu uživali ni oni stariji.

Djeca su predstavu odradi-

la kao pravi profesionalci, a uzbuđenje i adrenalin iza kulis se nije ni primijetio. Moram spomenuti i ozbiljnu ekipu koja je stajala iza ove predstave: redatelj je bio Kristijan Kovač (to je i njemu prva režija), stručni suradnik i kostimograf je Ilija Ezgeta, šminka Ljilja Tadić, scenografija Danijel Kanjo, fotografirao je Ivan Horvat, a razglasom se bavio Marko Rožnobeški.

Najveći je pljesak dobio Sebastijan Dujmović u ulozi gospodina Vuka kao i Antonija Ileš u ulozi policajke i njezin kolega inspektor Štangla kojega je glumio Marko Barić. Ostali glumci su bili fantastični, ali kada na sceni imate petnaestak talenata ne znate koga još izdvojiti...

Lucia Tošaki

HKD »ŠID« PRIREDILO KNJIŽEVNU VEČER

Večer posvećena Juliju Benešiću

U četvrtak 31. svibnja, u organizaciji HKD-a »Šid«, u župnoj kući u Sotu održana je književna večer posvećena piscu, pjesniku, kulturnom djelatniku i prevoditelju *Juliju Benešiću*.

Julije Benešić rođen je 1. ožujka 1883. godine u Iloku, a umro je 19. prosinca 1957. godine u Zagrebu. Poslije studija u Beču, Krakovu, Pragu i Zagrebu bio je srednjoškolski profesor, sveučilišni lektor za poljski jezik i intendant Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu. Benešić je prevodio poljska djela na hrvatski jezik, autor je Hrvatsko-poljskog rječnika, te nedovršenoga modernog enciklopedijskog »Rječnika hrvatskoga književnog jezika«. Bio je urednik časopisa »Savremenik«, »Književnik« i »Vijenac«, a priredio je sabrana djela *A. G. Matoša*, *Augusta Harambašića* i *Ante Kovačića*. S obzirom da je rođen u Iloku, geografski najbližem mjestu Sotu, upravo otud ideja da se književna večer posvećena njemu priredi u ovom mjestu. Vlč. *Zdravko Čabrajac* u svojstvu domaćina pozdravio je skup i poželio da se nastavi čuvati

Predstavljena su djela Julija Benešića

nacionalni i kulturni identitet Hrvata na ovim prostorima. Književnu večer vodila je profesorica književnosti iz Šida *Vera Radivojkov*, a o liku i djelu Julija Benešića govorila je gošća iz Iloka profesorica *Ružica Černi*. U svome obraćanju istaknula je, a nakon toga je naglasila: »Ilok je povijesno mjesto gdje su rođeni znameniti ljudi, među njima i Julije Benešić, iznimno plodan pisac, čije su pjesme pune ljubavi i topline. Kao profesor zemljopisa napisao je nekoliko bilježaka o Iloku u srednjem vijeku, kao i o gospodarstvu grada. Objavljene su mu zbirke pjesama 'Istrgnuti listovi', 'Pjesmarica 1965', 'Pregled

poljske književnosti' i mnoge druge. U Iloku je po njemu nazvana kulturna manifestacija, a ustanovljena je nagrada 'Julije Benešić'. Također i jedna osnovna škola nosi njegovo ime, kao i ulica gdje se nalazi kuća gdje rođen, a u parku grada nalazi se njegova bista.«

Andrej Španović, član Izvršnog odbora za kulturu Hrvatskoga nacionalnog vijeća, izrazio je zadovoljstvo što je HKD »Šid« izašlo iz okvira folklorne i tamburaške sekcije i pokrenulo održavanje književnih večeri. »To je izuzetno važno jer svatko u svojoj sredini ima svoju znamenitu ličnost, a na ovaj način nasto-

jimo očuvati identitet Hrvata u Vojvodini. Također je važno što se u ovom mjestu određen broj djece odlučio pohađati nastavu na hrvatskom jeziku«, istaknuo je *Španović*. Ovoj večeri nazočio je i *Zlatko Načev*, dopredsjednik DSHV-a, koji je također izrazio zadovoljstvo što je HKD »Šid« proširilo svoju djelatnost jer na taj način, kako je naglasio, poboljšavaju svoj kulturni i nacionalni identitet. Pjesme Julija Benešića recitirale su *Ana Dujić* i *Sara Zurovski* učenice iz Srijemske Mitrovice. Svoje pjesme predstavila je i baka *Anica Pinterović* iz Gibarca, a skup je uveselio tamburaški orkestar HKD-a »Šid«, svojim skladbama.

Predsjednik HKD-a »Šid«, *Josip Hodak*, istaknuo da je ovaj skup organiziran, između ostalog, kako bi se ohrabрили roditelji koji su izrazili želju da njihova djeca pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku s elementima nacionalne kulture i izrazio nadu da će se književne večeri održavati i u ostalim mjestima šidske općine.

Suzana Darabašić

HKC »BUNJEVAČKO KOLO« I NK »ZRINJSKI« GOSTOVALI U KUŠEVCU

Oduševili gledatelje

HKC »Bunjevačko kolo«, ogranci iz Bikova i Starog Žednika, i NK »Zrinjski 1932« sudjelovali su 2. lipnja u Kuševcu u

Nogometaši NK »Zrinjski« i NK »Torpedo«

Republici Hrvatskoj na manifestaciji »Selo moje na brdašcu«. Folklorci Bunjevačkog kola su u kulturno-umjetničkom programu, u kojem je sudjelovalo još četiri KUD-a iz Hrvatske, prikazali svoje plesno umijeće na opće oduševljenje gledatelja. Nogometaši »Zrinjskog« su odigrali prijateljsku utakmicu s domaćinom NK »Torpedo«, koji se natječe u četvrtoj hrvatskoj ligi. I folklorci i nogometaši se, nakon ovih pozitivnih iskustava, nadaju nastavku uspješne suradnje.

B. Temunović

Nastup HKC »Bunjevačko kolo«

MILAN MARIJAN POCRNJA, VLASNIK I GLAVNI KONSTRUKTOR TVRTKE MONARCH DOK U VINKOVcima

Varalice za ribičke potrebe

*Od nekih 150 raznih prototipa koje smo načinili, tek njih 22 su ušli u serijsku proizvodnju *
Danas naše mamce izvozimo u devet zemalja i daleko smo kapacitetom ispod potreba*

Ribolov umjetnim mamcima svakako predstavlja vrhunac sportskog ribolova, gdje ribolovac svojim umijećem »oživljava« umjetnu ribicu te izaziva predatorske vrste na napad. Osim ribičkog umijeća potrebno je imati i umjetni mamac (varalicu) koja vjerno predstavlja ribicu kojom se predatori hrane, ili pak koja svojom neobičnom bojom predstavlja nepoželjnog uljeza kojeg predator napadom pokušava otjerati. Tvrtka Monarch-Dok iz Hrvatske sa sjedištem u Vinkovcima na čelu s vlasnikom i glavnim konstruktorom *Milanom Marijanom Pocrnjom* već osam godina proizvodi varalice od drveta (voblere) i silikona. Monarch Dok je postala vodeća tvrtka u Hrvatskoj za izradu varalica koje su radi svoje kvalitete postale tražene u cijeloj Europi.

Kako se rodila ideja da započnete proizvodnju varalica?

Ideja o izradi ribolovnih mamaca potekla je iz ribičke potrebe. Naime, kao pasionirani ribolovac bio sam svjedokom nestanka poznatih drvenih mamaca s tržišta, koje su zamjenjivali jeftini plastični proizvodi većinom azijskog podrijetla upitne kvalitete. Prvo se počelo s izradom za osobne potrebe, zatim za prijatelje, pa za prijatelje

mojih prijatelja... I onda smo 2004. odlučili probati osnovati manufakturu za domaće tržište i kolege ribolovci su to prepoznali. Danas naše mamce izvozimo u devet zemalja i daleko smo kapacitetom ispod potreba.

Koje materijale koristite za izradu varalica?

Kada govorimo o drvenim mamcima – najviše koristimo afričko drvo abachi, jer je lagano i čvrsto, no za neke veće mamce poput jerkova koristimo domaće drvo koje raste uz obale Dunava, koje kuhamo i sušimo te dobivamo jako žilavu sirovinu koja može izdržati i najveće morske predatore poput barakuda ili tuna. Za silikonske mamce koristimo ekološki prihvatljive sirovine od jedne njemačke tvrtke, a kao omekšivač koristimo derivate limunske kiseline umjesto opasnog DOP omekšivača.

Po čemu su prepoznatljivi vaši voblere?

Svaki naš vobler ručno je rađen, svaki ima žicu provučenu kroz cijelo tijelo, ručno je bojan i svaki pojedini testiran na vodi. Uz to svaki naš vobler ima garanciju, bilo da pukne kljun ili poremeti rad – klijent bez pogovora dobiva novu varalicu!

Koliko modela proizvodite i za koje ribe su namijenjeni?

Trenutačno imamo 22 modela

drvenih i pet silikonskih ribica. S ovim varalicama smo pokrili kompletan spektar potreba ribolovca varaličara, od štuke, smuđa, pastrve, soma pa sve do morskih predatora.

Kako se rađaju ideje za nove modele varalice?

Od nekih 150 raznih prototipova koje smo načinili, tek njih 22 su ušli u serijsku proizvodnju, a i ta brojka je pozamašna ako se promisli o raznim tonucim, plivajućim, plitko ili dubokoroječim modelima. Kolore da ne spominjem, treba sve to izraditi, a ljudska ruka je bila i ostala ograničeni faktor. Ono po čemu se ističemo jest bojenje mamaca u individualne dekore, bez nekih minimalnih količina. Klijenti s raznih strana svijeta nam šalju fotografije na osnovu kojih mi onda ekskluzivno za njih odrađujemo dekore s njihovim potpisom.

Vaše varalice testira Monarch Dok Fishing Team, što je svrha toga?

Od samog početka radimo timski. Svaki mamac koji je načinjen, prije nego dođe do prodaje, bude temeljito testiran od strane našeg internacionalnog tima. Ispočetka nas je bilo 5-6 prijatelja, zaljubljenih ribolovaca, a danas je Monarch-Dok Fishing Team narastao na 80 članova u desetak zemalja.

Osim testiranja mamaca bitno je naglasiti kako se članovi tima i natječu na raznim natjecanjima širom Europe i da smo u proteklih 7 godina ostvarili veoma dobre rezultate.

U koje zemlje plasirate vaše varalice?

Naše mamce možete danas kupiti u ovih 12 zemalja: Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Slovenija, Njemačka, Austrija, Irska, Švedska, Engleska, Mađarska, Francuska i Češka, a u pregovorima smo i s još nekim zemljama.

Organizator ste natjecanja Monarch Dok kup u Dalju?

Pa evo ove godine će biti 8. MD kup u Dalju, natjecanje po principu ulovi-uslikaj i pusti, na kojem se okupi stotinjak vrhunskih sportskih ribolovaca iz šire regije. Na tom druženju obično predstavimo neke od naših novih mamaca, a ono što je najbitnije, pokušavamo izgraditi mostove prijateljstva i suradnje. Svake godine interes je sve veći i drago nam je da se o našem kupu sad već priča kao o jednom kulturno-sportskom događaju. Dakako da za sve okupljene organiziramo ukusno jelo i okrepju, a najuspješniji ribolovci dobivaju i vrijedne nagrade.

Snimili ste i nekoliko ribičkih filmova?

Ako ste gledali naše video uratke, mogli ste vidjeti kako se u njima ne spominju samo mamci, nego se trudimo ovu podunavsku regiju predstaviti u njenom najljepšem svjetlu, prirodnim ljepotama, običajima, vinu. S druge strane, ti su filmovi edukativnog karaktera i mnogim su ribolovcima pomogli da koriste suvremene sportske tehnike i prezentiraju mamce na pravilan način. Uz to, mladim ljudima pokušavamo u samom startu njihove karijere pokazati što je to sportski duh u ribolovu i zašto veći dio ulovljene ribe treba Dunavu vraćati.

Dario Španović

EUROPSKA KONVENCIJA O PREDJELU – FORUM U KARBONIJI

Posebno priznanje za Monoštorce

Council of Europe Landscape Award Forum of National Selections održan je 4. i 5. lipnja na Sardiniji, u mjestu Karbonija. Ovaj grad s projektom revitalizacije industrijskog naslijeđa, u smislu njegove promidžbe, izabran je za dobitnika nagrade European Landscape Award.

Forumu su nazočili i predstavnici iz Srbije, članovi UG »Podunav« Bački Monoštor – Zdenka i Dejan Mitić, te Biljana Filipović. Projekt »Pejzaž Bačkog Monoštora – razvoj eko-ruralnog turizma«

bio je izabran od Ministarstva životnog okoliša, rudarstva i prostornog planiranja da predstavlja Srbiju na ovom skupu, a Savjet ministara Europe i Povjerenstvo za predio projekt su izdvojili kao odličan primjer očuvanja i promidžbe jedinstva prirode i kulturnog naslijeđa i dodijelili mu posebno priznanje.

U daljnjoj aplikaciji Europske konvencije o predjelu u Srbiji, ovaj projekt će služiti kao pokazni primjer, s obzirom na njegovu vrijednost i mogućnosti primjene i na druge zajednice. U projektu je predstavljen razvoj eko-ruralnog turizma kao sredstvo održivog razvoja s ciljem očuvanja prirodnih vrijednosti okoliša (Specijalnog rezervata prirode Gornje Podunavlje) i tradicijskog naslijeđa stanovništva Bačkog Monoštora. Ovo je priznanje za sve aktivnosti koje su realizirane od strane Mjesne zajednice, civilnog sektora, javnih poduzeća i institucija, kao i pojedinačnih inicijativa.

Cilj Europske konvencije za predio i priznanja je poticanje i isticanje ovakvih primjera u cilju održivog razvoja, uz očuvanje okoliša, prirode i kulturnoga naslijeđa. Pobjednički projekt »The Landscape Machine« grada Karbonije i Sardinije podrazumijevao je osposobljavanje starog rudnika s kopovima, zgradama, strojevima i sl. u muzej industrijskog naslijeđa ovoga kraja.

Forum je organiziran od strane Savjeta Europe, točnije Europskog povjerenstva za predio koje je odabralo najbolje projekte među prijavljenima. Europske zemlje po određenoj proceduri odabrale su svoje predstavnike na ovome pozivu, starajući se da oni doista budu reprezentativni u smislu dobre prakse i rezultata koji su postignuti

realizacijom istih. Značaj ovoga natjecanja je da se kroz selekciju i predstavnike svake zemlje ukaže na mogućnosti za ostale entitete u cilju njihova angažiranja na realizaciji sličnih projekata.

Z. M.

JUBILEJ VUKOVARSKIH NOVINA

Dvadeset godina izlaženja

Prošloga je tjedna vukovarski dvotjedni list »Vukovarske novine« obilježio vrijedan jubilej – dvadeset godina izlaženja. Tim je povodom u Galeriji »Oranžerija« u Gradskom muzeju Vukovara priređena izložba »20 godina Vukovarskih novina 1992.–2012.«. Prvi je broj »Vukovarskih novina« tiskan 30. svibnja 1992. godine u Zagrebu, u teška ratna vremena i u vrijeme progonstva, pa je na prvoj naslovnici pisalo: »Vratit ćemo se!«

Vukovarci su se vratili svojim domovima, istaknuo je otvarajući izložbu prvi urednik Petar Brozović, ali onda u progonstvu, u vrijeme vrlo snažnih emocija »Vukovarske« su »novine« krijeplila srca prognanih Vukovaraca. Izlazile su redovito, bile distribuirane do svake vukovarske obitelji diljem Hrvatske i susjednih zemalja, a danas u obnovljenom Vukovaru, Vukovaru koji je ponovno dom svim svojim žiteljima, »Vukovarske novine« opet izlaze redovito u nakladi od 3.600 primjeraka.

Ravnatelj Hrvatskoga radija Vukovar, Janoš Kery, ustanove koja je nakladnik »Vukovarskih novina«, naglasio je kako ova izložba i novine općenito, riječju i slikom bilježe događaje, ljude, situacije i život oko sebe, a posredstvom novinskog papira već dva desetljeća uspješno svjedoče o životu Vukovaraca i njihovoga grada. Na upit ima li na stranicama lista mjesta i za druge, misleći pri tom na Hrvate s druge strane Dunava, odgovorio je da se već dovoljno dugo razvija prijateljstvo Vukovara i Subotice, pa tako i novine prate događanja od važnosti za daljnji razvitak tih odnosa, a predstavnici Subotice i regije uvijek su rado viđeni gosti Vukovara, Radio Vukovara i »Vukovarskih novina«. Za kraj je iskoristio prigodu čestitati »Hrvatskoj riječi«, glasilu vojvođanskih Hrvata, 10. obljetnicu rada.

S. Žebić

Ljetujte sa Subotica-Transom u Haniotiu, Polihronu, Pefkohoriju, Lefkadi, Pargi...Polasci iz Subotice.
Za detaljne informacije pozovite 555-466 ili nas posjetite na novoj adresi u Matka Vukovića br. 9.
Vaš Subotica-Trans

6/6/2012 2:51:27 PM

HLU »CroArt« po drugi put u Županji

ŽUPANJA – 2. i 3. lipnja održana je II. međunarodna likovna kolonija »Županja 2012«. Pokrovitelj Kolonije je bio gradonačelnik *Davor Miličević*, organizator Turistička zajednica grada Županje, a domaćini su bili slikari Likovne udruge »Županja 08«.

Na Koloniji su sudjelovali slikari iz Županje, Segedina, distrikta Brčko i osam slikara »CroArta«. Rad se odvijao u Etno restoranu »Štagalj« u središtu grada i na obali Save.

Kolonija je privukla mnoge ljubitelje umjetnosti što se primijetilo kako po medijskoj zastupljenosti, tako i po posjećenosti.

Godišnji koncert HUK »Lajčo Budanović«

MALA BOSNA – HUK »Lajčo Budanović« iz Male Bosne, u povodu jubileja, desete obljetnice svoga postojanja, priredit će svečani godišnji koncert koji će biti održati u subotu 9. lipnja s početkom u 20 sati u mjesnom Domu kulture u Maloj Bosni. Na koncertu će se osim bunjevačkih plesova moći vidjeti i plesovi iz naše matične domovine, te plesovi iz našega okruženja. Plesove će izvesti mlađa, srednja i starija skupina domaćina, a pratit će ih kombinirani tamburaški odjel HKUD-a »Ljutovo« iz Ljutova i HUK »Lajčo Budanović«. Gosti koncerta bit će folklorni odjel HKC »Bunjevačko kolo«, ogranci iz Bikova i Žednika.

Festival »Djeca su ukras svijeta«

TAVANKUT – XVII. Festival dječjeg folklora »Djeca su ukras svijeta« održat će se u nedjelju 10. lipnja godine u Domu kulture u Tavankutu.

Na ovoj manifestaciji, koja je od pokrajinskog značaja, nastupit će 10-ak društava, pripadnika nacionalnih manjina u Vojvodini.

Svečani program počinje u 18 sati u dvorani Doma kulture u Tavankutu, ul. Marka Oreškovića br. 10.

Izložba »Poetika krhke ljepote slame«

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut organizatori su izložbe slika »Poetika krhke ljepote slame« koja će biti otvorena u ponedjeljak 11. lipnja 2012. u 19 sati u Hrvatskoj matici iseljenika, Trg Stjepana Radića 3, Zagreb. Izložba će biti otvorena do 25. lipnja.

Obljetnica rođenja Ante Evetovića Miroljuba u Subotici i Somboru

SOMBOR-SUBOTICA: U okviru Godine hrvatskih velikana u Vojvodini, koju je pokrenuo Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s mjesnim udrugama kulture, 150. obljetnica rođenja franjevca, svećenika, pjesnika, lektora filozofije i crkvene povijesti Ante Evetovića Miroljuba, bit će obilježena u Subotici i Somboru. U subotičkoj katedrali bazilici sv. Terezije Avilske u ponedjeljak, 11. lipnja bit će služena sveta misa u 19 sati, a nakon nje bit će položeni vijenci na spomen bistu pokraj katedrale.

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« priređuje spomen večer u velikoj dvorani Društva, u petak, 15. lipnja, s početkom u 20 sati. O Društvu koje je 1936. godine dobilo ime »Miroljub« i nosilo ga s ponosom do 1944., govorit će predsjednik Društva Mata Matarić, a svećenika i pjesnika predstavat će dr. Marinko Stantić. Uz Miroljubove pjesme u izvedbi recitatora Društva, zbor će izvesti Miroljubovu pjesmu »Jorgovane, jorgovane«. Društvo priprema i izložbu lista »Miroljub« o kojem će govoriti urednik Alojzije Firanj.

Hrvatska kazališta na somborskom maratonu

SOMBOR – Na ovogodišnjem Kazališnom maratonu u Somboru gostovat će, među ostalim, i dvije predstave iz Hrvatske. Kazalište Planet Art iz Zagreba stiže u četvrtak 14. lipnja, s kulturnom predstavom »Stilske vježbe« *Raymonda Queneaua*, u kojoj igraju *Pero Kvirgić* i *Lea Margitić*. Premijera ove predstave bila je davne 1968., otkada se neprekidno izvodi, čime je osigurala ulazak u Guinnessovu knjigu rekorda kao najdugovječnija predstava s istom glumačkom postavom.

Dan kasnije, u petak 15. lipnja, gostovat će Exit teatar iz Zagreba s predstavom »Glumac... je glumac... je glumac«. U predstavi igra *Zijah Sokolović*, koji ujedno potpisuje i režiju ovoga teksta. »Zijahov susret s publikom bez piščevog i redateljskog posredništva toliko je stvaran i neposredan te nije čudo da nailazi na toliki odaziv publike. Nije čudo to čudo od tisuća repriza u toj nevjerojatnoj simbiozi publike i glumca. Kao što publika hrli na Zijahove predstave, tako i Zijah neumorno putuje iz grada u grad, ususret novoj i novoj publici kao glumački osvajač publike, kao glumački *Don Juan*. U kazalištu Zijaha naći ćete elemente drame, komedije, parodije, grubog humora, apsurdna i zafkancije«, navodi se u najavi ove predstave.

Objе predstave bit će igrane na Velikoj sceni somborskoga Narodnog kazališta, a ulaznice možete nabaviti po cijeni od 800 dinara. Kazališni maraton u Somboru, dvadeseti po redu, održava se od 13. do 16. lipnja.

Z. V.

Međunarodna smotra amaterskih dramskih društava

SOMBOR – HKUD »Vladimir Nazor« organizira 15. i 16. lipnja Treću međunarodnu smotru amaterskih dramskih društava. Sudjelovat će amaterska društva iz Travnika, s Hvara i domaćini. HAK »Travnik« izvest će predstavu »Prokleta avlija« prema djelu *Ive Andrića*, koju je režirao *Anto Bilić*. Piccolo teatar iz Starog grada na Hvaru izvest će komad »Seoski turizam« *Vinka Modemdorfera*, a redatelj je *Michal Babiak*. Domaćini, dramska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« izvest će komad »Oporuka« prema motivu iz opere *Giacoma Puccinija* u adaptaciji *Ivice Janjića*. Komediju u dva čina režirala je *Marija Šeremešić*. Sve tri predstave prikazane su u veljači na XVIII. Danima hrvatskoga pučkog teatra u Hercegovcu. Na Smotri amaterskih dramskih društava bit će dodijeljene nagrade za najbolju mušku i žensku ulogu, te najbolju predstavu. Predstava HKUD-a »Nazor« bit će izvedena u petak 15. lipnja, nakon književne večeri posvećene 150. obljetnici rođenja pjesnika *Ante Evetovića Miroljuba* koja počinje u 20 sati. Gosti iz Travnika i Staroga grada nastupit će 16. lipnja, a početak je od 19 sati. Predstave će biti izvedene u Hrvatskom domu, a ulaz je slobodan.

Z. V.

»Mikini dani« u Beregu

BAČKI BREG – U Beregu će 16. i 17. lipnja biti održani »Mikini dani«, manifestacija koja se 15. put priređuje u znak sjećanja na *Miku Ivoševa*, violinista iz Berega. U subotu 16. lipnja bit će održana likovna kolonija na kojoj će sudjelovati slikari iz Likovne udruge »CroArt« iz Subotice i književna večer »Lira naiva« na kojoj će sudjelovati pjesnici iz Vojvodine, Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Smotra tamburaških društava je u nedjelju 17. lipnja, a nastupit će tamburaši iz Vojvodine i Hrvatske. Organizator »Mikinih dana« je HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Berega.

Z. V.

OBILJEŽENO 250 GODINA POSVEĆENJA CRKVE PRESVETOG TROJSTVA U SOMBORU

Neizmjeran utjecaj franjevac i karmelićana na povijest kulturnog života Sombora

*Svetu misu predvodio apostolski nuncij Orlando Antonini * Sliku jedinstva različitosti pokazuje upravo Katolička crkva u ovoj zemlji, jer je i hrvatska i mađarska i njemačka i slovačka *
Neizbrisiv trag na znanstveno-kulturni život grada Sombora otavili su franjevci i karmelićani*

Crkva Presvetog Trojstva obilježila je 250 godina posvećenja crkve i održavanja prve mise. Svečano obilježavanje obljetnice crkve Presvetog Trojstva počelo je 28. svibnja, a do 31. svibnja održane su svete mise i propovijedi na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku.

Predavanje o povijesti crkve, karmelićanima u Somboru i franjevcima danas održano je 1. lipnja, a 2. lipnja duhovno-glazbeni program. Šestodnevno obilježavanje ove obljetnice završeno je svečanom svetom misom koja je održana u nedjelju 3. lipnja, na blagdan Svetog Trojstva. Misu je predvodio apostolski nuncij (veleposlanik Svete stolice u Beogradu) dr. *Orlando Antonini* uz biskupa *Ivana Penzeša* i veliki broj svećenika. »Isus je rekao: 'Nazvao sam vas prijateljima, jer sve što sam čuo od Oca svoga objavio sam vama'. Dakle među prijateljima se kaže sve, nema tajni. Također i sam Bog u svojoj prevelikoj želji da uspostavi komunikaciju s ljudima u svome Sinu objavljuje sebe u mjeri u kojoj je moguće da ga čovjek primi, sve do onog zajedništva života i ljubavi koje prožima odnos Oca, Sina i Duha Svetoga. S druge strane, objava misterija Trojstva ne samo da angažira naš intelekt, koji se ponizno poklanja onom svetom strahu starozavjetnih pobožnika koji su pokrivali svoja lica jer nije bilo moguće vidjeti Boga i ostati živ. Ovdje je na djelu naša cjelokupna egzistencija, jer je oblikovana na sliku i priliku tog veličanstvenog misterija po komu je

čovjek slika i prilika Boga«, kazao je apostolski nuncij *Orlando Antonini* i dodao da je čovječanstvo zajedništvo različitih osoba, različitih kultura, različitih rasa, ali naša ljudskost je obilježena grijehom koji od različitosti ne čini bogatstvo, nego je izvor sukoba, protivljenja i ratova. »Čovječanstvo sada slika je Presvetog Trojstva po različitosti, dok jedinstvo tek treba stvarati. To je cilj koji tek trebamo postići, a to ostvarivanje počinje već sada u crkvi u skupu pozvanih i

različitih naroda, različitih jezika i rasa, ujedinjenih pod vodstvom jednoga pastira, a dostići će puninu kada se cjelokupno čovječanstvo dopusti oblikovati i umjestiti kao voda s brašnom od istoga, božanski stvaralačkog aktera Duha božje ljubavi«, kazao je apostolski nuncij.

KATOLIČKA CRKVA-SLIKA JEDINSTVA RAZLIČITOSTI

U svom obraćanju, apostolski nuncij *Orlando Antonini* osvr-

nuo se i na katoličku crkvu u Srbiji. »Vrlo upečatljivu sliku jedinstva različitosti pokazuje nam Katolička crkva u ovoj zemlji. Ona je i hrvatska i mađarska i njemačka i slovačka. U pitanju je jedna izvanredna multietnička realnost. To je bez sumnje i svojevrsni izazov i izvanredna mogućnost. Draga braćo, doista vjerujem da ovaj oblik svjedočanstva od nas, kao kršćana, Bog ovdje i danas traži. Upravo da pokažemo i nama samima i ovom društvu i cijelom svijetu da je moguće da različite nacionalne zajednice zajedno žive i da se međusobno obogaćuju. To je naša misija, specifična misija katolika u Srbiji. Osnažite i njegujte vaš posebni kulturni identitet, vašu povijest, vašu tradiciju. Istovremeno, budite voljni zajedno i skladno živjeti te pridonositi svojim specifičnim bogatstvom dobru svih. Ugledajte se uvijek na tu veliku tajnu Presvetoga Trojstva i učinite je modelom vlastitoga življenja i suživota«, kazao je apostolski nuncij *Orlando Antonini*. Svečanoj svetoj misi prisustvovala je generelna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, u ime gradonačelnika Sombora vijećnik Gradskog vijeća *Mata Matarić*, predstavnici državnih institucija u Somboru i brojni vjernici.

DVA DESETLJEĆA IZGRADNJE CRKVE

U povodu obilježavanja 250 godina posvete crkve

Jedna od starih fotografija crkve Presvetog Trojstva

Presvetoga Trojstva održano je 1. lipnja prigodno predavanja na kome su govorili msgr. *Stjepan Beretić*, pater *Vjenceslav Mihetec* i pater *Domagoj Šimunović*. Stjepan Beretić, župnik katedralne župe Svete Terezije u Subotici, govorio je o povijesti crkve Presvetoga Trojstva u kojoj je kršten i u kojoj je slavio svoje ređenje i svetu misu. On je, između ostalog, podsjetio na početak gradnje crkve Presvetog Trojstva 1752. godine. »Kako je gradnja najljepše barokne crkve u Subotičkoj biskupiji trajala 20 godina lako je zaključiti da su sredstva za gradnju sporo nadolazila. Građani katolici su za gradnju crkve darovali 2.358 forinti, Franjevačka provincija svetoga Ivana Kapistrana dala je 8.000, a Somborski samostan i župa 4.022 forinte, gradski Magistrat nije dao ništa«, kazao je mons. Beretić. Podsjećajući na jubilej koji obilježava crkva Presvetog Trojstva on je kazao da je 1762. godine, uoči blagdana Svetoga Trojstva, u subotu 4. lipnja upravitelj župe fra *Tadej Hegeduš* blagoslovio novu crkvu. Prvu svečanu svetu misu u novoj crkvi služio je 5. lipnja 1762. godine čatalinski župnik *Antun Bajalić*. Crkva tada još nije bila završena, a mons. Beretić iznio je nekoliko detalja koji su pratili završetak gradnje crkve. »Dovršetak zvonika pratila je nesreća za nesrećom. Građa za kupolu zvonika dovežena je iz Apatina 1768. godine. Poslije tesara limar je s 19 limenih ploča pokrio kupolu tornja. Pročelje crkve je ožubukano i obiljeno 1769. godine.

Domagoj Šimunović lijevo, Stjepan Beretić, Vjenceslav Mihetec i Josip Pekanović

Križ od kovanog željeza, koji je i danas na pročelju crkve, postavljen je također 1769. godine. U velikom nevremenu 1770. godine grom je udario u zvonik, a ispod kupole zvonika otpalo je nekoliko opeka i razbijena su vrata na koru. Grom je spalio i pozlatu na oltarnoj slici Svetoga Franje. Tek 1. lipnja naredne godine skinute su stare limene ploče sa zvonika i postavljene nove. Popravljeni su i oštećenja pod kupolom. Zbog zidarskih i limarskih radova sav je zvonik bio u skelama, a onda je kolo voza 1771. godine došla snažna oluja koja je oborila skele na krov crkve i izazvala još veću štetu«, kazao je mons. Beretić. Oltari svetog Franje, svete Ane i svetog Josipa najljepši su oltari u crkvi Presvetoga Trojstva. Najljepša propovjedaonica u Subotičkoj biskupiji je u crkvi Presvetoga Trojstva. »Stolar i kipar su na propovjedaonici radili godinu dana. Cjelokupni troškovi za propovjedaonicu iznosili su 650 forinti. Veliku sliku Presvetog Trojstva za glavni oltar naslikao je somborski slikar *Paul Kronoveter* 1784. godine. To je najveća oltarska slika u Bačkoj, a slika je visoka šest i široka 2,5 metara«, kazao je msgr. Beretić.

KARMELIĆANI I FRANJEVCI

Pater Vjenceslav Mihetec podsjetio je da su karmelićani u Somboru prisutni 108 godina. »Karmel koji je djelovao u Austro-Ugarskoj Monarhiji počeo je u ugarskom dijelu Monarhije oblikovati svoju zajednicu, najprije kao poluprovinciju, a onda provinciju. Nakon samostana u Đeru, Budimpešti je trebala kuća za studij filozofije i donesena je odluka da to bude Sombor.

la i knjižnica čiji fundus i danas svjedoči o ozbiljnosti rada. Tu su djelovali i profesori, predavači i odgajatelji koji su imali snažan utjecaj na znanstveno-kulturni život grada Sombora«, kazao je o karmelu u Somboru pater Mihetec i dodao da je samostan u Somboru, zahvaljujući ocu *Mati*, obnovljen za primanje ljudi, za duhovnu okrepu i kao kuća molitve ne samo vjernika nego i onih koji to nisu, a kojima se omogućuje da to postanu. Pater *Domagoj Šimunović* govorio je o franjevcima u Hrvatskoj. »Od XIII. pa do XVIII. stoljeća franjevci Bosne Srebrene su vodili pastvu od Dubrovnika do Budima. U XVII. i XVIII. stoljeću samo u Budimu je bilo oko 15.000 Hrvata. Danas su franjevci u Hrvatskoj podijeljeni u tri provincije, sa sjedištem u Zagrebu, Splitu i Zadru«, kazao je pater Šimunović isti-

Sveta misa

Tim prije što je u karmelićanskomu sjemeništu u Đeru bilo pitomaca 'ilirskoga govornog područja', šokačkih i bunjevačkih Hrvata. Tako, nakon 118 godina, u Sombor ponovno dolaze redovnici. Franjevačka tradicija u Somboru je neizbrisiva do danas i na njoj su i karmelićani mogli graditi budućnost. Iako nov i dotada nepoznat red, karmel je zahvaljujući zauzetim i karmelskoj karizmi odanim redovnicima veoma brzo prihvaćen od somborskih vjernika. Samostan je živio molitveno-znanstvenim radom, novozavjetovani redovnici obrazovali su se u filozofiji, teologiji, usput se oblikova-

čući da su i franjevci svojim djelovanjem, dok su bili prisutni u Somboru, pridonijeli oblikovanju grada i njegove kulture.

Na kraju predavanja prikazan je film *Ernesta Bošnjaka* koji je 1932. godine snimio Tjelovsku procesiju. Dio obilježavanja 250. obljetnice posvete crkve Presvetoga Trojstva bio je i duhovno-glazbeni koncert, a proslavu je pratila i prigodna izložba slika sakralnih objekata slikara *Jenea Višinke* iz Sombora i slika somborskih motiva i crkava subotičkog arhitekta *Károly Törtely*.

Zlata Vasiljević

Vjernici na svetoj misi

TRI GODINE PORTALA KULTURE HRVATA U VOJVODINI (III. DIO)

Za tri godine najavljeno gotovo 500 događaja

U povodu trogodišnjice postojanja portala kulture Hrvata u Vojvodini – internetskih stranica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, u nekoliko nastavaka donosimo pregled i analizu objavljenih sadržaja i njihove čitanosti te posjećenosti web stranicama, kroz prizmu ostvarivanja cilja portala – veće vidljivosti kulture Hrvata u Vojvodini u javnosti.

Piše: Ljiljana Dulić-Mészáros

Portal Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata redovito objavljuje najave kulturnih događaja vezanih za hrvatsku zajednicu u Vojvodini, ali pokatkad i šire, ako su po-

U pogledu vrste najavljenih događaja, prednjače najave koncerata i, općenito, glazbenih manifestacija, a odmah za njima su tradicijske i književne manifestacije. Veći je broj i manifestacija

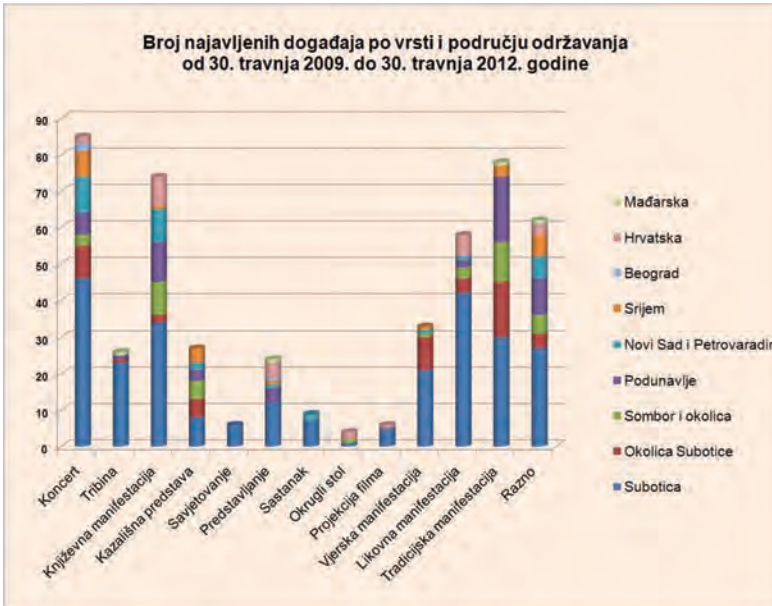
književne, proslave obljetnica, kvizovi, natjecanja i slično.

Kada pogledamo kako su događaji koje smo najavili raspoređeni po pojedinim područjima održavanja, vidimo da su udru-

ževnosti, te u organizaciji kazališnih predstava i tradicijskih manifestacija. Što se pak tiče savjetovanja, sastanaka i projekcija filmova, takvi događaji održavani su pretežno u Subotici, dok u

Pregled broja i strukture najavljenih događaja na portalu ZKVH-a po području održavanja u razdoblju od 30. 04. 2009. do 30. 04. 2012. godine

Područje održavanja	Broj najavljenih događaja	Struktura najavljenih događaja (%)
Subotica	262	53,3
Okolica Subotice	49	10,0
Sombor i okolica	38	7,7
Podunavlje	55	11,2
Novi Sad i Petrovaradin	32	6,5
Srijem	23	4,7
Beograd	3	0,6
Hrvatska	26	5,3
Mađarska	4	0,8
Ukupno	492	100

sredno navezane na vojvođanske Hrvate. Kako bi bili vidljiviji, događaji se objavljuju u dvjema rubrikama: u »najavama« gdje se obično objavljuju šire informacije i u »kalendaru« gdje je nešto kraći napis o predstojećem događaju.

U rubrici »najave« tijekom tri godine postojanja portala objavljeno je 418 članaka.

U »kalendaru« bilježimo ukupno 492 natuknice unesene od 3. travnja 2009. do 30. travnja 2012. godine i to sljedećom dinamikom: 2009. uneseno je 147 događaja, 2010. – 137, 2011. – 149 i 2012. – 59 događaja. Događaji su najavljeni za 41 mjesto u Srbiji, Hrvatskoj i Mađarskoj, u 13 kategorija, odnosno, vrsta događaja.

koje su svrstane u Razno (71), a u tu smo kategoriju ubrojili sve manifestacije koje su kombinirane književno-glazbene, likovno-

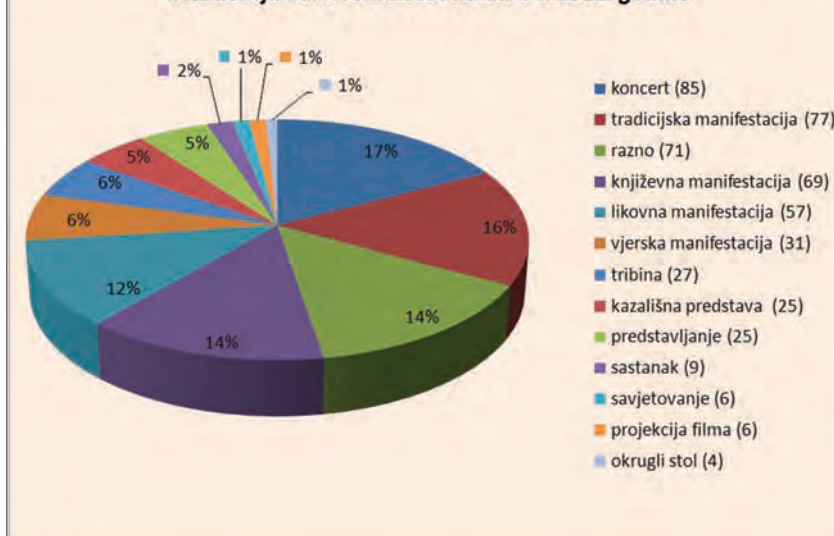
ge u okolici Subotice, Srijemu, Podunavlju, Novom Sadu i Petrovaradinu bile najaktivnije u području glazbene kulture, knji-

Hrvatskoj prevladavaju najave koje se odnose na književne manifestacije i razna predstavljanja. Kao zanimljivost ističemo da su šokačke kulturne udruge u Podunavlju bile najaktivnije u organizaciji manifestacija vezanih za tradicijsku kulturu.

Budući da analiziramo pune tri godine postojanja portala, prosječno je godišnje publicirano 164 najava događaja, a kada se ta brojka usporedi s, primjerice, brojem događaja koji su planirani u Kalendaru manifestacija za 2012. godinu – 132, možemo zaključiti da postoji određeni broj događaja koji se održavaju ad hoc, i to najviše na području Grada Subotice.

(nastavit će se)

Struktura najavljenih događaja na portalu ZKVH-a po vrsti u razdoblju od 30. 04. 2009. do 30. 04. 2012. godine

»GODIŠNJAK« ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA PREDSTAVLJEN U SLAVONSKOM BRODU

Zalog za one koji dolaze

Već prva tri broja »Godišnjaka« pokazuju da ovaj časopis ima snažan potencijal. Od prvog broja u »Godišnjaku« se kao autori radova pojavljuju ugledni znanstvenici iz Vojvodine (Srbije), Mađarske i Hrvatske, što pokazuje da je časopis popunio vrlo važan prostor znanstvenih interesa koji prelazi državne granice, rekao je Robert Skenderović

Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje iz Slavonskog Broda i Gradska knjižnica iz Slavonskog Broda bili su domaćini predstavljanja »Godišnjaka za znanstvena istraživanja« i djelatnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koje se održalo u utorak 5. lipnja u Gradskoj knjižnici u Slavonskom Brodu. »Godišnjak« su predstavili: dr. sc. Stanko Andrić i dr. sc. Robert Skenderović iz Hrvatskog instituta za povijest, Podružnica Slavonski Brod, i Tomislav Žigmanov, glavni urednik »Godišnjaka« i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

»GODIŠNJAK« NADOPUNIO BITAN PROSTOR ZNANSTVENIH INTERESA

U uvodnom izlaganju, upoznavajući publiku o tematu predstavljanja, Stanko Andrić je rekao: »Prekogranični Hrvati imaju određene vlastite bogate kulturne tradicije, pa i znanstvene tradicije i resurse. Oni, dakle, nisu samo objekt našeg ili bilo čijeg drugog zanimanja nego i subjekt svojeg vlastitog upoznavanja, proučavanja i predstavljanja svijetu. Plod samostalnih nastojanja znanstvenih rasvjetljavanja povijesne sudbine i društvenih prilika je i 'Godišnjak za znanstvena istraživanja' Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata koji večeras predstavljamo«.

Govoreći o »Godišnjaku« Robert Skenderović je istaknuo da »već prva tri broja 'Godišnjaka' pokazuju kako ovaj časopis ima snažan po-

tencijal. Od prvog broja u 'Godišnjaku' se kao autori radova pojavljuju ugledni znanstvenici iz Vojvodine (Srbije), Mađarske i Hrvatske, što pokazuje da je časopis popunio vrlo važan prostor znanstvenih interesa koji prelazi državne granice«, te je dodao: »Vjerojatno najvažniji dio trećeg broja 'Godišnjaka' predstavlja poglavlje 'Dokumenti' u kojem je objavljen prijevod 'Drugog mišljenja Mađarske akademije znanosti o inicijativi za priznavanje Bunjevaca kao posebne etničko-nacionalne manjine u Mađarskoj' i rad 'O Bunjercima u Mađarskoj (stručna rekapitulacija)'. Radi se o dokumentima koji su imali ključnu ulogu u izjašnjavanju mađarskog parlamenta o pitanju etničke pripadnosti Bunjevaca i koji su znanstveno potvrdili njihovu pripadnost hrvatskom narodu. Stručno mišljenje nastalo je zbog toga što je mađarski parlament 2010. godine zaprimio zahtjev za proglašenje Bunjevaca posebnom manjinskom zajednicom, iniciran od grupe mađarskih Bunjevaca koje podržavaju neke srbijanske institucije. Dokumente mišljenja je izradila Mađarska akademija znanosti, a na temelju njihovih zaključaka mađarska je Vlada na sjednici održanoj 23. veljače 2011. donijela odluku da ne podupire priznavanje Bunjevaca kao samostalne narodne skupine. Ista odluka izglasana je i u mađarskom parlamentu 16. svibnja 2011. velikom većinom glasova (258 za, 21 protiv, 41 suzdržanih). Mišljenje Mađarske akademije znanosti, kao i odluke mađarske vlade i mađarskog parlamenta predstavljaju značajnu međunarodnu potvrdu na-

stojanja bačkih Hrvata koji već desetljećima upozoravaju da je stvaranje 'bunjevačke nacije' projekt usmjeren protiv opstanaka bunjevačkih Hrvata u bačkoj i da je odvajanje Bunjevaca od hrvatskog nacionalnog kor-

ne starijih znanstvenika koji su od ranije očitivali takav interes, a koji žive i rade u Hrvatskoj (prije svih Ante Sekulić, Franjo Emanuel Hoško i Milana Černelić). Kako rezultati njihova istraživanja uvelike nisu

Robert Skenderović, Tomislav Žigmanov i Stanko Andrić

pusa moguće jedino falsificiranjem povijesti«, ustvrdio je Skenderović.

PROGRAMSKO I SUSTAVNO OKUPLJANJE ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA

Tomislav Žigmanov je, ukazujući na povijest nastojanja Hrvata u Vojvodini u području znanosti, istaknuo kako je jedna od izravnih posljedica rada na »Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca« bila i naglo povećanje interesa za povijest bačkih Hrvata, napose kod jednog broja mlađih istraživača (Mario Bara, Robert Skenderović, Petar Vuković i dr.). S druge strane, dodao je Žigmanov, u posljednjih deset godina postojao je relativno stalni znanstveni interes za teme ovdašnjih Hrvata od stra-

bili dostupni onima o kojima su pisali – Hrvatima u Vojvodini, Zavod je odlučio poraditi na njihovu programskom okupljanju te sustavnom predstavljanju rezultata tih znanstvenih istraživanja s ciljem da se unaprijedi i obogati slika i znanje o svojoj vlastitosti, ali i slika koju o Hrvatima u Vojvodini imaju drugi, a koja je često puta pojednostavljena, iskrivljena i netočna. Radnje objavljene u »Godišnjaku« pripadaju različitim društvenim i humanističkim znanostima, a odnose se na identitetske sastavnice Hrvata u Vojvodini, bilo da su situirane u povijest, bilo u sadašnjost. Također, nastojimo planski raditi na socijalizaciji i afirmaciji mlađih znanstvenika, napose onih koji žive i rade u Vojvodini.

M. K.

Biskupijski susret mladih u Moroviću

U subotu, 2. lipnja, u Moroviću je održan Biskupijski susret mladih cijele Srijemske biskupije. Ovaj susret organizirao je vlč. *Nikica Bošnjaković* zajedno sa župljanima Šida, Morovića i ostalih filijala, kao i s mladima tih župa, koji su zajedno sa župnikom pripremali ovaj susret i sudjelovali u organizaciji kako prije tako i tijekom susreta. Poslije okupljanja mladih koji su se odazvali ovom susretu u velikom broju iz župa Sot, Šid, Morović, Srijemska Mitrovica, Lačarak, Ruma, Golubinci, Novi Banovci, Zemun, Beška, Maradik, Hrtkovci i Nikinci, otpočela je sveta misa u ekumenskom svetištu Marije Pomoćnice Kršćana i Duša u čistilištu, koju je predvodio biskup *Đuro Gašparović*, uz koncelebraciju svećenika vlč. *Nikice Bošnjakovića*, vlč. *Zdravka Čabrajca*, župnika iz Sota, preč. *Stjepana Kljajića*, župnika u Indiji, vlč. *Željka Tovila*, župnika u Rumi i Golubincima, vlč. *Marija Paradžika*, kapelana u Srijemskoj Mitrovici, vlč. *Dušana Milekića*, župnika u Novim Banovcima, vlč. *Ivice Živkovića*, župnika iz Hrtkovaca i Nikinaca i preč. *Ivana Varošića*, župnika iz Županje. Svečanoj noti misnog slavlja pridonio je zbor mladih »Mir« iz Županje.

Poslije pozdravnog govora vlč. *Nikice Bošnjakovića*, koji je zahvalio mladima i ostalim hodočasnicima iz Srbije i Hrvatske koji su usprkos vremenskim prilikama došli nazočiti svetoj misi i susretu mladih, biskup *Đuro Gašparović* je u svojoj propovijedi istaknuo: »Opravdan je moto ovoga susreta 'Evo me ti si me zvao', jer vjerujem da nikada ova župa u Moroviću nije vidjela ovoliko mladosti, nade i radosti, naših župa, dekanata i biskupije. U obiteljima, roditelji djeci daju primjer čestitosti, sloge, radosti, pobožnosti, jer djeca gledaju kako se roditelji uzajamno ljube i poštuju, kako često primaju svete sakramente i djeca nastoje svoj život izjednačiti s roditeljskim. Pozivam vas i poručujem, volite svoje svećenike, poštuju ih, slušajte ih, molite svaki dan i za njih«.

Nakon svete mise, procesija se uputila do župne kuće u selu, gdje je za sve mlade i hodočasnike priređen ručak u prelijepom dvorištu i ljetnikovcu, koji je sagrađen uz pomoć župnika *Bošnjakovića* i župljana, a koji je bio spreman primiti 400 ljudi. Ovo dvorište sada krasi i dva sportska terena, za nogomet i odbojku, na opće oduševljenje svih mladih gostiju. Organizirana su

sportska natjecanja, formirane su ekipe od mladih, ali i od svećenika koji su se također priključili sportskim nadmetanjima. U toj se igri nije gledalo tko je bio bolji, bilo je važno samo druženje i iskustva. Vlč. *Dušan Milekić*, povjerenik za pastoral mladih, istaknuo je kako ova praksa okupljanja mladih postoji već duži niz godina: »Ovi se susreti organiziraju za katoličku mladež Srijemske biskupije, pored katolika rado prihvaćamo i susrete s drugim vjeroispovijestima koji imaju želju doći. Osnovni cilj nam je okupiti naše mlade, malo ih potaknuti da Crkva postane živi dio njihova života, potaknuti međusobno upoznavanje, druženje, ohrabrenje života u vjeri. Ovakav vid druženja je opušteniji i približit će i onda kroz život stvarati i dublja prijateljstva, jer cilj nam je njih spojiti, probuditi i dati im hrabrosti da žive svoju vjeru, da se ne utope u svakidašnjicu i da rastu u svome duhu.«

S. Darabašić

Proslava svetkovine Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima

Župa Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima organizirala je proslavu svoga zaštitnika. Svečano euharistijsko slavlje, u nedjelju 3. lipnja predvodio je prefekt Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu mr. *Ivan Andrić* u zajedništvu s domaćim župnikom *Ivanom Rajkovićem*, petrovaradinskim dekanom *Tomislavom Kovačićem* i svim svećenicima Petrovaradinskog dekanata, također uz sudjelovanje bogoslova iz Đakova. Svečanost su pjesmom uveličali crkveni zbor župe Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima.

T. M.

Služena sv. misa za Hrvatsku mladež Bačke i Srijema

U povodu nadolazećeg Dana državnosti Republike Hrvatske i završetka akademске godine, Hrvatska mladež Bačke i Srijema organizirala je prošle subote sv. misu u crkvi sv. Petra u Zagrebu. Misu za mlade podrijetlom iz Vojvodine koji sada žive u Republici Hrvatskoj i studente hrvatskih sveučilišta služio je župnik župe sv. Petra *Josip Golubić*. Bila je to i prigoda da dr. sc. *Luka Štilinović* u ime Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i

Banata uručiti vlč. *Golubiću* Zahvalnicu za dugogodišnju potporu u radu Zajednice i Mladeži.

Zlatko Žužić

Duhovna obnova na Tekijama u Petrovaradinu

U Srijemskoj biskupiji po preporuci Papinskog vijeća za promicanje nove evangelizacije na Tekijama u svetištu Gospe Snježne po treći su se put okupili vjernici i ljudi dobre volje da prihvate dar Božji, da budu dionici plodova duhovne obnove. U tom svjetlu održana je duhovna obnova u subotu i nedjelju, 3. i 4. lipnja, pod geslom »Isusu će njegova majka: 'Vina nema-ju.'« (Iv 2,3). koju je vodio o. *Vjenceslav Mihetec*, karmelićanin.

Program ove duhovne obnove u subotu i nedjelju sastojao se od pobožnosti Gospi Tekijskoj i svetih misa koje je predvodio, slavio i propovijedao o. *Vjenceslav Mihetec*, uz koncelebraciju svećenika Petrovaradinskog dekanata. Nakon svetih misa pristupilo se euharistijskom klanjanju i duhovno-animacijskom programu. Program drugoga dana duhovne obnove, u nedjelju sastojao se od predavanja na temu »O Presvetom Trojstvu«, s obzirom da je tjeđan proslave svetkovine Presvetog Trojstva.

T. M.

Koncert »Operetike« u Zemunu

U crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu 2. lipnja gostovao je ansambl »Operetika«. Izvedena su djela *Giuseppea Verdija*, *Alessandra Scarlattia*, *Domenica Cimarosa*, *Francesca Gasparinia*, *Benedetta Antonio Cestia*, *Georga Gridricha Handella*, *Francesca Provenzalea*, *Camillea Saint Saensa*, *Antonia Vivaldia* i drugih. Sve izvedbe su bile nagrađene gromoglasnim pljeskom publike.

D. L.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 8. do 14. lipnja

8. LIPNJA 1953.

Počeo je »Susret vojvodanskih profesionalnih kazališta«, koji je trajao do 8. srpnja. Ulaznice za ovu tradicionalnu smotru, na kojoj su izvedene 23 predstave – u zgradi kazališta, ili na Paličkoj pozornici – pribavilo je preko 12 tisuća gledatelja, ili u prosjeku oko 500 gledatelja po predstavi.

8. LIPNJA 1987.

U Zagrebu je počela Univerzija-da '87. Boje Jugoslavije, među ostalim, brane i Subotičani: *Vladimir Brajkov, Branislav Bukvić, Marija Gencel, Rita Glmbér i Ivan Jakočević*. Među sucima su *Zoran Ivanović i Lazar Jarama-zović*.

9. LIPNJA 1978.

Za rekordne prinose, među 250 poljoprivrednika iz Pokrajine, Zadružni savez Vojvodine nagradio je 18 Subotičana – 8 proizvođača pšenice, 3 proizvođača suncokreta, 5 tovitelja svinja, jednog tovitelja junadi i jednog proizvođača mlijeka.

9. LIPNJA 1979.

Na XIV. natjecanju metalaca za najboljeg radnika proglašen je *Albe Mlinko*, kojem je, osim zlatnika s likom predsjednika *Tita*, pulsko brodograđilište »Uljanik« darovalo aparat za ručno zavari-vanje.

10. LIPNJA. 1947.

Predstavnici bačkih i baranjskih Hrvata održali su skupštinu »Hrvatske kulturne zajednice«. Izvješće o radu ove zajednice za razdoblje od deset godina podnio je *Lazar Prčić*, a prema blagajničkom izvješću zajednica raspolaže s 1.600.088 dinara. U novu upravu društva izabrani su: dr. *Matija Evetović*, predsjednik, *Jelko Zlatarić, Antun Matarić i Blaško Stražarković*, dopredsjednici, *Ljudevit Vujković Lam-ić i Ivan Bošnjak*, tajnici, *Ento*

Ostrogonać, blagajnik, *Ivo Stan-tić*, upravnik »Hrvatskog doma«, i *Grgo Prčić*, knjižničar. U Nad-zorni odbor izabrani su: *Remija Miljački, Alojzije Mihaljčević, Marko Peić Tukuljac, Lazo Vu-ković i Nesto Francišković*. S ove sjednice upućen je pozdravni br-zojav maršalu *Titu*.

10. LIPNJA 2002.

Knjigu »Umjetnost u tehnici slame« *Lazara Ivana Krmpotića* u Gradskoj su knjižnici predstavili književnik *Lazar Merković* i po-vjesničarka umjetnosti *Olga Šram*. O autoru i njegovu djelu pročitane su i recenzije dr. *Juraja Baldanija i Olge Kovačev-Ninkov*.

10. LIPNJA 2003.

Na suđenju *Slobodanu Milo-ševiću* u Den Haagu zaštićeni svjedok C-47 (bivši policajac iz Subotice) izjavio je kako su soci-jalisti surađivali s radikalima na protjerivanju Hrvata i Mađara.

11. LIPNJA 1945.

Izabrani su članovi prvog Kotarskog narodnog suda u Subotici, koji su već istog dana započeli 14 rasprava. Pretresima pred I. krivičnim vijećem predsjedao je sudac *Lazar Vuković*, a pretre-sima pred II. krivičnim vijećem sudac *Koloman Stipić*. Raspra-vama Građanskog vijeća pred-sjedao je sudac *Ivan Tikvicki*.

11. LIPNJA 2001.

U organizaciji pokreta »Otpor«, na tribini znakovita naziva »Tor-tura« govorili su psihoterapeuti iz Beograda *Vladimir Milošević i Nevena Čavoški*. Istoga dana putem interneta upućeno je pri-jeteće pismo mr. *Beli Tonkoviću*, predsjedniku DSHV-a i dopred-sjedniku Skupštine općine.

12. LIPNJA 1947.

U 53. godini preminuo je *Ivan Malagurski Tanar*, nastavnik, publicist, dramski pisac, javni i

kulturni djelatnik. Školovao se u Subotici i Zagrebu, surađivao u mnogim listovima, časopisima i dr. Rođen je 18. veljače 1895.

12. LIPNJA 2001.

Za predsjednicu Općinskog suda u Subotici imenovana je *Olga Vujkov*, dotadašnja sutkinja ovog suda.

13. LIPNJA 1952.

Ukinut je obvezatan otkup svih vrsta žitarica, ali su seljaci i na-dalje dužni ispuniti svoje obveze i predati otkupnim poduzećima svu proizvodnju vune.

13. LIPNJA 1960.

U prepunoj kazališnoj dvora-ni obilježena je 50. obljetnica umjetničkog rada i djelovanja *Pere Tumbasa Haje*, virtuozu tamburaške glazbe, skladatelja i pedagoga. Na koncertu su nastu-pili brojni tamburaši i solisti, Or-kestar 40 tamburaša iz Subotice, Veliki tamburaški orkestar Radio Novog Sada i mnogi drugi.

13. LIPNJA 1993.

Za tri tjedna tzv. potrošačka ko-šara poskupjela je više od deset puta! Prethodni vikend većina Subotičana provela je u potrazi za kruhom i mlijekom.

14. LIPNJA 1952.

U Tavankutu je rođena *Jozefa Skenderović*, istaknuta likovna umjetnica u tehnici slame, du-gogodišnja voditeljica Likovnog odjela društva »Matija Gubec« i Kolonije slamarki. Izlagala na mnogim izložbama u zemlji i inozemstvu, dobitnica je zapaže-nih priznanja i nagrada.

14. LIPNJA 1926.

Rođen je *Lazar Merković*, pje-snik, romanopisac, esejist, kri-tičar, prevoditelj, leksikograf, novinar, pripadnik starije genera-cije hrvatskih pisaca Subotičkog književnog kruga. Utemeljitelj,

glavni i odgovorni urednik časopisa za književnost, umjetnost i društvena pitanja »Rukovet« (izlazi od 1. svibnja 1955.). Ovo je glasilo polazište mnogim mladim piscima iz cijele ondašnje zemlje. Za više od pola stoljeća preveo je s mađarskog na hrvat-ski i srpski jezik preko 1.200 naslova u šezdesetak knjiga i više desetaka svezaka, 40-tak drama i preko dvjesto autora: pjesnika, prozaista, esejista, dramskih pi-saca, filozofa, znanstvenika i pu-blicista iz Vojvodine i Mađarske. Nezaobilazna je uloga *L. Mer-kovića* u poticanju i promidžbi pisaca Subotičkog književnog kruga, uz osiguranje uvjeta za održavanje časopisne produkcije »Zenit« i »Osvit«. Sada je član Redakcije časopisa za književnost, umjetnost i zna-nost »Klasje naših ravni«, čije je izlaženje obnovljeno 1996. godine. U nastojanju da što više preda onima koji bi trebali doći *Merković* ustrajno prikuplja po-datke, istražuje i piše leksiko-grafske natuknice, kroničarske i ljetopisne tekstove. Popunja-vajući bjeline, ispisao je preko četrdeset tisuća kartica o ljudima iz Podunavlja, o stvarateljima i njihovim djelima, pothvatima i promašajima. Danomice dopu-njujući ovu bio-bibliografsku i literarno-povijesnu križaljku ustrajno je objavljuje u tisku, na radiju i televiziji. Za književni, prevoditeljski i publicistički rad dobio je više tuzemnih i inoze-mnih priznanja, nagrada i odliko-vanja. Među ostalim napisao je: – »Odbljesci«, 1953.; – »Između dva pola«, 1957.; – »Put dug pet života«, 1965.; – »Putevima za-jedništva«, 1982.; – »Osame«, 1988.; – »Bibliografija časopisa Rukovet 1955.–1990., Subotica 1990.; – »U ime pravde«, 2007.; – »Bibliografija Klasja naših ravni«, 1935.–1944. i dr. (M. Mi-ković).

Piše i uređuje: Branka Dulić

Mrkva hrana i lijek

Mrkva se prvi put spominje u pisanim dokumentima u staroj Grčkoj, prije 2500 godina. Njezin latinski naziv *Daucus*, potječe od grčkog daio (gorjeti), zbog njezina stimulativnog djelovanja koje je osobito sadržano u sjemenu.

U srednjem vijeku je bila ljubičaste boje, dok se narančasta mrkva pojavljuje u 17. i 18. st. u Nizozemskoj.

Najstariji predak mrkve otkriven je u središnjoj Aziji i na Srednjem istoku, a bio je purpurne boje. Uzgajao se prije više od 1000 godina.

Tek se u predhelenističko doba mrkva pojavila u Afganistanu, gdje je kultivirana i razvijana u ranu verziju narančaste mrkve na kakvu smo danas navikli. Obje sorte su se proširile Mediteranom i koristile u medicinske svrhe kod starih Grka i Rimljana. Hipokrat ju je još 430. godine prije Krista koristio u svojim receptima.

Prema kuharskoj knjizi Apicusa iz 4. stoljeća prije Krista, Rimljani su jeli u vodi oparenu mrkvu sa solju, octom i uljem, ili mrkvu oparenu s rimskim kuminom.

Sve do renesanse mrkva nije bila osobito popularna. Vjerojatno je razlog tomu bio taj što su prve sorte imale korijen vrlo tvrde i vlaknaste strukture. Početkom 17. stoljeća agronomi su uzgajali nekoliko sorti mrkve, te su uspjeli dobiti mrkvu narančasta korijena i mnogo ukusnije arome od svojih prethodnika.

Europljani većinom uzgajaju ovu sortu, dok je u južnoj Aziji i sjevernoj Africi popularnija ona ljubičasta korijena. Zahvaljujući svojoj velikoj popularnosti mrkva je bila i prvo povrće koje je, početkom 19. stoljeća, konzervirano.

Danas ova biljka ima mesnati, debeli korijen intenzivne narančaste boje i zelene, peraste nadzemne listove. Korijen ima slatkastu hrskavu teksturu, dok su listovi gorki.

Pradomovinom mrkve smatra se Europa, u kojoj ona i danas obilato raste kao divlja biljka. Od davnog pretka maloga korijena, crvene, žute, narančaste ili ljubičaste boje, uzgojem se danas razvilo preko 100 sorti, koje se razlikuju veličinom i bojom. Najbliži srodnici su joj pastinak, koromač, kumin i kopar.

Prilikom kupovine mrkve korijen mora biti čvrst, gladak i izrazite boje. Manje mrkve su slađe, a intenzivnija narančasta boja znači i više beta karotena. Izbjegavajte napuknute mrkve ili pak mekane savitljive.

Mrkvu je najbolje potrošiti odmah nakon kupnje. Ako ste ju kupili s listovima, zelene dijelove uklonite prije stavljanja u hladnjak, jer će vam u protivnom zeleni dijelovi iz korijena izvući vlagu. Mrkvu čuvajte u hladnjaku u perforiranoj plastičnoj vrećici ili umotanu u papir do dva tjedna.

Mrkvu nemojte čuvati u blizini jabuka, krušaka ili krumpira, koji proizvode plin etilen, jer će postati gorka.

PRIPREMA JELA S MRKVOM

Mrkvu možete narezati na štapiće, kolutiće, *julienne* ili ju naribati. Sirova mrkva izvrsna je zdrava grickalica, a možete je kombinirati i s jogurnim umacima. Naribanu mrkvu možete poslužiti kao samostalnu salatu. Posolite naribanu mrkvu, prelijte s malo limunova ili narančina soka uz dodatak meda, a na kraju pospite nasjeckanim lješnjacima.

Svježi sok od mrkve možete kombinirati s bananama i sojinim mlijekom u nutritivnom *shakeu*, koji možete poslužiti za doručak.

Mrkva će jednako tako biti ukusna ukoliko se priprema na pari, kuha, pirja ili peče. Kao dio korjenastog povrća za juhu, mrkva se koristi kod pripreme bistrih mesnih juha, temeljaca, umaka, variva i složenaca.

Za vrlo nutritivnu krem juhu, kuhanu mrkvu možete usitniti s korjenastim povrćem ili krumpirom pire, te dodati začine i začinsko bilje po želji.

Mrkvu možete poslužiti na brz, ali posebno aromatičan način, uz dodatak začina kao što su češnjak, ružmarin, med i senf. Kao prilog uz mesna jela, možete poslužiti pire od kuhane mrkve i krumpira s maslacem.

Zbog svoje slatkaste arome, mrkva nije strana namirnicama ni u pripremi slastica. Kolač od mrkve jedan je od najpoznatijih, a uz dodatak nadjeva od kvalitetnih džemova ili u kombinaciji s drugim voćem ili orašastim plodovima, iznenadit će svojim okusom.

SALATA OD MRKVE

Potrebni sastojci:

500 g mrkve
½ limuna
1 naranča
1 žlica meda
50 g pečenih i sjeckanih lješnjaka
malo soli, malo sjeckanih pečenih lješnjaka za ukraš

Priprema:

Izmiješati sok od ½ limuna i sok od naranče, dodati med i miješati dok se ne otopi. Očistiti mrkvu, narendati je i odmah preliti pripremljenim sokom od limuna. Dodati lješnjake i posoliti. Dobro promiješati. Do posluživanja držati u hladnjaku. Ukasiti cijelim lješnjacima.

8. lipnja 2012.

NORVEŠKI KOLAČ OD MRKVE*Potrebni sastojci:*

4 jaja
5 dl šećera
5 dl brašna
1 žličica praška za pecivo
1 žličica sode bikarbone
2 žličice cimeta
500 g naribane mrkve
150 g mljevenih oraha
150 g rastopljenog maslaca
1.5 dl ulja

Glazura:

100 gr smekšalog maslaca
200 gr krem sira
400 g šećera u prahu

Priprema:

Prvo istopiti maslac i dodati mu ulje. Pećnicu uključiti na 180 stupnjeva. Izmiješati jaja sa šećerom, dodati maslac s uljem i dalje mutiti. Dodavati postepeno brašno s praškom za pecivo, sodom i cimet. Na kraju umiješati mrkvu i orahe. Staviti u kalup i peći oko 50 minuta na 180 stupnjeva. Gotov kolač ohladiti i premazati glazurom. Sastojke za glazuru izmiješati mikserom i ukasiti po želji.

½ žličice papra

1 žličica chillija

sol

2 žlice maslinova ulja

50 g sjemenki suncokreta

Priprema:

Mrkvu isjeći na polovine, maslinovo ulje zagrijati, dodati luk i češnjak i kratko pirjati. Dodati mrkvu i nju pirjati dok ne omekša, oko 10 minuta. Limunov sok pomiješati sa senfom, dodati sve začine i preliti preko mrkve, posuti sjemenkama suncokreta i ostaviti još 10-ak minuta da se kuha. Posuti vascem.

PIKANTNA MRKVA*Potrebni sastojci:*

1/2 kg mrkve
2 glavice luka
3 češnja češnjaka
3-4 žlice soka od limuna
2 žlice senfa
1 žličica đumbira u prahu

**MOŽDA NISTE ZNALI,
A TREBALI BISTE ZNATI**

Mrkva je veliki izvor antioksidanasa – karotenoida, koji pomažu u zaštiti od bolesti krvožilnog sustava, tumora, regulaciji šećera u krvi te poboljšanju vida. Najpoznatiji karotenoid (žuti ili narančasti pigment) mrkve je beta karoten koji se u organizmu transformira u vitamin A.

Osobito je važan unos vitamina A u organizam pušača. Sastojak iz dima cigare-

te značajno smanjuje količinu vitamina A u organizmu čime dovodi do veće mogućnosti razvoja bolesti na plućima. Isto vrijedi i kod pasivnog pušenja.

Mrkva sadrži i posebnu vrstu vlakana koji smanjuje kolesterol u krvi. Djeluje i kao diuretik, pomaže kod kašlja, bronhitisa, astme, a zbog svoje antiseptičnosti pomaže pri liječenju infekcija.

Mrkva potiče tjelesni razvoj djeteta, jača kosti i povećava otpornost prema infekcijama. Povećava broj crvenih krvnih sta-

nica, suzbija anemičnost i blagotvorno djeluje na rad jetre.

Sok od mrkve smiruje *noćnu glad*. U Norveškoj se preporuča djeci u obliku tzv. Oslo doručka, jer se smatra da pomaže u otklanjanju umora, poboljšanju koncentracije, za bolje učenje i bolji uspjeh u školi.

Mrkvom zadovoljavate čak 308 posto dnevnih potreba za vitaminom A, a u grupu odličnih izvora spada i vitamin K s 21 posto.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Stiglo je proljeće, a snjim cvijeće, pelud i alergije!

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

	NERVI KOJI MOGU ŠTOŠTA OTRPJETI (FIG.)	NAŠ SLAVNI GIMNASTIČAR, FILIP	KAZIMIR ODMILA	ISKAZ O NENAZOČNOSTI MJESTU ZLOČINA	GROŽĐE ZA PROIZVODNJU VINA	PISAC VE- LIKANOVIĆ	ČAKOVEC	NAŠ PJEVAČ, MATKO	"EAST"	SKUPINA PTICA U LETU	ALEN VI- TASOVIĆ	RUSKI PJESNIK, SERGEJ	"ENERGIJA"
PODMET- NUTA STVAR (FIG.)													
BIJELE ROBINJE U HAREMIMA									POZDRAV CEZARU				NOGOME- TAŠ SHARBINI
NJENO							"LANGUAGE PROGRAM TEST" MERLENE OTTEY				SLAVEN ALFIREVIĆ ANIONI I ...		
SUMPOR		"OITA BROAD- CASTING SERVICE" SNOVI				MAROČKA KOŽA SLAVNI NBA TRENER, JERRY							
"KONJSKA SNAGA"			ZNACI ILI SLOVA X NAJMANJI PARNI BROJ							TV VODI- TELJICA ALAVANJA DAVATI IN- TONACIJU			
NAJDULJA RIJEKA PAKISTANA				OTOKAR LEVAJ GRAD U FRANCUS- KOJ			UPALA OČNE ŠARENICE ŠENOL SELIMOVIĆ						
ČOVJEK IZ ŽIVOGOS- CA													STRUČ- NJAK U ANALITICI
NAJTANJE SLOVO		FR. GRADIĆ (obrnuto: SARRA) VRLO HI- TAR (FIG.)						TROZNA- MENKASTI BROJ TURSKA NEMAN				AUSTRIJA MUŠKO MASTUR- BIRANJE	
VELJKO BULAJIĆ			GLUMAC CHANEY SPLITSKI GLAZBENI TERCET				RIJEČ BEZ NAGLASKA, ATONA PLANINA U DALMACIJI						
CRTAČEV URADAK						ŠPEK ILI PANCETA IZUMJETI							
PRAVITI OBLIKOVATI RIJEDOM RUKU ILI ALATOM												IME GLUM- CA PACINA LENNONO- VA YOKO	
LJUDI IZ KINE PTIČJI ORGAN ZA LETENJE								OSETI DODATAK UGOVORU					
POTPUNI NERED					ULRIKA ODMILA ERBIJ				SOKRATOV TUŽITELJ KORALJNI OTOK				
NOSORO- GOV "PONOS"				MEDIJI KOJI EMANIRAJU IZUMRLA PTICA MOAVKA									
ZATRTI SE KAO VRSTA												ARIJANA ČULINA IGOR TUDOR	
DALMA- TINSKI: KUHANO					OVAKO "RAZRLED"					TV NOVI- NARKA SVETL "AMPER"			
TRGOVCI OCTOM						AMERIČKI GLUMAC, CHRISTIAN ("KREKET OD RUŽA")							

RJEŠENJE KRIŽALJKE: kugavice jaje, odatiske, ave, njezino, lpt, sa, s, obs, maroken, ks, iksovi, anja, ind, ol, ititis, živogosočanin, i, arras, sto, a, vb, lon, atonon, crtez, slanina, izradivati, al, kinezi, ironi, kaos, ula, anti, rog, emanator, izumrla, ac, lešo, tako, inja, octari, slater.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

LEKTOR:

Vladan Čutura

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Žetva

Obiteljski album *Emerke Vidaković*, rođene *Zlutar*, među svojim koricama čuva mnoge crno-bijele uspomene, stare i više od polovice stoljeća. Na jednoj do njih su Emerkini otac *Stipan* i majka *Pavka* sa svojom bliskom rodbinom u žetvi pšenice. Kako je vidljivo, muškarci su s kosama u rukama, a mlade žene i djevojka sa srpovima. Prije nepunih šest desetljeća, kad je ova fotografija snimljena, još uvijek su se pšenica, ječam, zob i raž žele ručno. Žetva je bila prava blagodat za sirotinju, dobar rod žita značio je da će cijele godine biti kruha. Paori iz šokačke sirotinje nisu imali velike površine zemlje, onaj koji je imao *dva lanca pod žitom* ubrajao se u imućnije ljude. Kosidba se obavljala ručno, a vršidbu su *na ris* obavljali malobrojni vlasnici strojnih vršalica. Kako su obitelji bile bogate potomstvom, kosidbu bi u većini obavljali ukućani. Ukoliko bi gazda imao lanac-dva žita, a malo djece, ili ne bi imao sinova, organizirala bi se moba. Kod najbogatijih, koji su imali 5-6 lanaca ili više, kosili bi *risari* za žito ili nadničari za brašno. Risari i nadničari često su sa sobom vodili i cijele svoje obitelji. Podranilo bi se već u 2 sata i otišlo na njivu, kako bi se isplela užad. Gazda bi pokosio

malo žita dok je još bilo rosno, a od slame bi se plela užad za uvezivanje snopova. Kad bi se oplela užad doručkovalo bi se. Ukoliko se kosidba obavljala na mobu, doručak bi za sve na njivu donosila gazdarica, a risari i nadničari bi nosili svaki za sebe. Doručkovalo bi se što se imalo. Obično slanine ili šunke, žene su pile vodu, a muškarci rakiju na slamčicu, kažu da se tako bolje gasila žeđ, a manje su se i znojili. Poslije doručka padne i rosa, pa bi se počelo kositi. Radilo bi se u trojkama. Kosili bi muškarci, žene bi *ručicale*, a djevojčice bi *sterale uže*. Djevojčica bi polagala uže na strnjak, a žena bi srpom kupila pokošeno žito i stavljala bi preko užeta onoliko koliko je bilo potrebno za jedan snop. Ukoliko na kosidbi ne bi bilo djevojčica ili jako mladih djevojaka, uže bi sterala žena koja bi i ručicala. Oko struka bi vezala jedno ispleteno uže, ostala bi zadjenula za njega i sterala sama, no to je pomalo i usporavalo posao. Kad bi se tako pripremlilo 18 snopova, muškarac bi ostavljao kosu i vezao ih. Tako uvezani snopovi potom bi se *snašali* u *krstine*. Krstine bi se slagale, kako samo ime kaže, u dva sloja po devet snopova, u obliku križa. Tako bi, ukoliko slučajno padne ljetna kiša, voda proklizavala i ne bi se

povećavala vlaga zrna. Kad bi se pokosila cijela njiva, krstine bi se utovarale na kola i vozile bi se na *gumno*. Za prijevoz snopova žita kola bi se pripremila tako što bi se sa njih skinule bočne stranice i postavili *čatlovi*. Poprečno bi se postavila dva tanja, obično bagremova stupa, a paralelno s bočnim stranama kola, na osamdesetak centimetara od njih, postavili bi se uzdužni stupovi i na tako pripremljena kola slagali bi se snopovi u voz. Gumno, gdje bi se vozili snopovi žita bilo je mjesto na rubu sela, gdje je dolazila vršalica. Svaki vlasnik zdenuo bi svoje snopove u *kamaru* i čekao na red. Za vršidbu bi se *pokupila moba*, jer je trebala pouzdana radna snaga. Zrno bi se strojno odvojilo. Na jedan poseban otvor curio bi *šuljak*, lomljeno ili vrlo sitno

zrno koje bi prošlo kroz sito. Žito se kolima vozilo u vrećama i istresalo u ambar, ukoliko ga domaćin nije imao, istresalo se u *gank*. Kako je u njemu bilo određenoga postotka vlage, moralo se premetati, dok se ne bi dovoljno osušilo. Domaćini su suhoću procjenjivali šakom. Kad bi gurnuli ruku u žito, ukoliko se ne bi osjetila toplina, znali su da je dovoljno suho. Šuljak se rabio za ishranu peradi, a žito se skladištilo i povremeno bi se nosilo *na meljavu*. Slama se prikupljala i vozila kući, gdje bi se *denila u kamaru*, a pljeva se skladištila. Svoju primjenu imala je u pripremi *blata* za zidanje, a od nje se pravila i *sička* za konje. Tako bi naši stari od žita iskoristili doslovno sve, a nama bi ostavili samo uspomene u vidu fotografija i beskrajnih zimskih priča.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

OKO 1.000 DJECE SUDJELOVALO NA MISI ZAHVALNICI U KATEDRALI BAZILICI SVETE TEREZIJE AVILSKJE U SUBOTICI

ZAHVALA DJECE ZA USPJEŠNU ŠKOLSKU GODINU

Oko 1.000 djece predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta iz Subotice s okolnim mjestima sudjelovalo je u subotu 2. lipnja na Misi zahvalnici u katedrali Svete Terezije Avilске. Ovaj krasan događaj već sedmu godinu organizira Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisama« na čelu s dr. **Markom Senteom**, a od ove godine i u suradnji s Katehetskim vijećem naše biskupije. Inače, po prvi

godine, koja za osnovce traje do 15., a srednjoškolce do 22. lipnja. Orila se subotička katedrala radosnom pjesmom i složnim zazivima te svečanom himnom »Tebe, Boga, hvalimo«. Misa je završena veselom pjesmom uz poruku »Ostani s nama«.

Pod svetom misom svirao je Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem **Sonje Berte**, dok je pjevanje djece animirala učiteljica **Ana Čavrgov** i članovi VIS-a »Proroci«.

Kao i svake godine ovoj zahvali je nazočila naša draga konzulica **Ljerkica Alajbeg**, dogradonačelnik Subotice **Pero Horvacki**, **Anđela Horvat**, članica Hrvatskoga nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje, te **Katarina Čeliković** iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

put sat i pol prije mise na hrvatskom jeziku koju je u zajedništvu s braćom svećenicima služio naš biskup **Ivan Penzeš**, održana je i misa zahvalnica i za djecu na mađarskom jeziku.

Kao i svake godine skupili smo se u katedrali zahvaliti našem Ocu za sve primljene milosti tijekom ove školske

Sutra kreativne radionice u Gradskoj knjižnici

Draga djeco, ukoliko želite provesti lijep vikend otidite sutra u Gradsku knjižnicu gdje će biti održane dvije kreativne radionice za djecu. Početak je u 9 i u 11 sati. Istodobno si možete posuditi i neku dobru knjigu za čitanje.

Kako je broj sudionika u radionici ograničen, na vrijeme rezervirajte svoje mjesto pozivom na broj 553-115 ili osobno na Dječjem odjelu. Cijena je nepromijenjena i iznosi 150 dinara, a svoj uradak nosite sa sobom kući.

NASTAVA U PRIRODI OŠ »IVAN MILUTINOVIĆ« IZ SUBOTICE

Kod prijatelja u Maloj Bosni

Učenici hrvatskih odjela u OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice u ponedjeljak su, 4. lipnja, posjetili svoje prijatelje u Maloj Bosni. Učenici iz Male Bosne i Subotice uputili su se na salaš jedne naše učenice kako bi tamo utvrdili gradivo koje su naučili na satima Svijeta oko nas i Prirode i društva. Osim obnavljanja gradiva bilo je i mnogo vremena za dobru igru. Sa salaša smo se vratili »taxi prijevozom« - traktor i prikolica pa u Malu Bosnu. Nećete nam vjerovati, tamo nas je čekala topla i ukusna pogača s makom i orasima. Kada smo se okrijepili opet smo bili spremni za druženje i igru. Nažalost, i ovom lijepom danu morao je doći kraj te su nas naši prijatelji iz Male Bosne ispratili na autobus, a mi se zadovoljni i umorni vratili u Suboticu. Želimo se puno zahvaliti učenicima hrvatskih odjela iz Male Bosne, njihovim učiteljicama Marini i Sanji, kao i obiteljima Stantić i Štefković koji su nas tako ugodno ugostili.

Sutra Susret ministranata u Tavankutu

Tradicionalni susret ministranata Subotičke biskupije bit će održan sutra u Tavankutu s početkom u 10 sati.

Još jedan lijep i ugodan dan imali smo i u petak 1. lipnja kada smo nastavu održali na Bunariću.

Učenici

8. lipnja 2012.

**PETAK
8.6.2012.**

06:12 Najava programa
06:17 Trenutak spoznaje
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:05 Divlji plamen 2, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Tvorci promjene 2:
Women's Hope,
dokumentarna serija
11:10 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići 5,
dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:10 Drugo mišljenje: Down
sindrom
14:40 S Međunarodne smotre
folklor: Baština
moravskih Hrvata,
emisija pučke i predajne
kulture

15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorski liječnik 2, serija
17:00 Vijesti u pet
17:21 Hrvatska uživo
18:25 Putem europskih
fondova
18:40 Iza ekrana
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Odabrao Đelo H.: Tajne
Firence, dok.film
21:05 Ciklus hrvatskog filma:
Vlak bez voznog reda
23:10 Dnevnik 3
23:35 Vijesti iz kulture
23:45 Peti dan, talk show
00:40 Na rubu znanosti:
Čudno 7
01:25 Pi, američki film
02:50 Reprizni program
04:35 Skica za portret
04:50 Na rubu znanosti
05:40 Divlji plamen 2, serija

06:35 Najava programa
06:40 Moć sudbine, telenovela
07:25 Teletubbies, animirana
serija
07:50 Mala TV:
---: TV vrtić: Čuvar plaže (R)
---: Tajni dnevnik patke
Matilde: Lujzini
savjeti (R)
08:20 Fantastični prijatelji
08:45 H2O Uz malo vode! 1
09:10 Školski sat: Kako
preživjeti ljeto

10:00 Gorski liječnik 2, serija
11:10 Batman i hrabri
superjunaci, crtana serija
11:35 Paralele (R)
12:05 Drugi format (R)
12:50 Euromagazin
13:35 Mother's Gift,
američki film
15:15 Edgemont 1, serija
15:40 Olujni svijet, serija
16:10 Briljanteen
17:00 Euro 2012., emisija
17:50 Varšava: Euro 2012.:
Poljska - Grčka, prijenos
19:50 Euro 2012., emisija
20:35 Wrocław: Euro 2012.:
Rusija - Češka, prijenos
22:35 Euro 2012., emisija
23:35 Bitange i princeze 1,
humoristična serija
00:10 U uredu 5,
humoristična serija
00:35 Ministrova nasljednica,
mini-serija
01:25 Ministrova nasljednica,
mini-serija
02:15 Retrovizor: Vjeruj mi,
serija
03:00 Retrovizor: Dodir života
i smrti 2, serija
03:45 Noćni glazbeni program

07:00 I tako to..., serija
07:25 Astro boy, crtana serija
07:50 Beba Felix, crtana serija
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada, serija R
09:25 TV izlog
09:40 Strasti Orijenta, serija R
10:40 Walker, teksaški
rendžer, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:00 Nema rezervacija,
igrani film
00:00 Slijepa pravda,
igrani film
01:35 Potpuna tišina,
igrani film, R
03:05 Ezo TV, tarot show
04:15 Dnevnik Nove TV R
05:05 Kraj programa

06:20 RTL Danas,
informativna emisija (R)
06:55 Dragon Ball Z,
animirani film
07:45 PopPixie, crtani film
07:55 Moji džepni ljubimci

08:10 Cobra 11, akcijska serija
09:05 Cobra 11, akcijska serija
10:00 TV prodaja
10:25 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
10:43 Kuhar i pol, kulinarški
show (R)
10:45 TV prodaja
11:00 Večera za 5, lifestyle
emisija (R)
11:55 Vatrorebo, telenovela
12:55 TV prodaja
13:10 Ruža vjetrova, serija (R)
14:05 Krv nije voda, serija (R)
15:00 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Večera za 5,
lifestyle emisija
17:58 Kuhar i pol, kulinarški
show
18:05 Ekkluziv Tabloid,
magazin
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Izgubljena budućnost,
film, avanturistički/
znanstveno-fantastični
22:45 Željezni orao 2, igrani
film, akcijski
00:35 Zločinačke namjere,
igrani film, triler
02:20 Astro show, show,
emisija uživo
03:20 Kraj programa

**SUBOTA
9.6.2012.**

06:27 Najava programa
06:32 Drugo mišljenje:
Down sindrom
07:02 S Međunarodne smotre
folklor: Baština
moravskih Hrvata
07:45 Hrvatska kronika BiH
08:00 Kinoteka - ciklus
klasičnog vesterna:
Kobna odluka u
Sundownu, američki film
09:15 Domaći dok.film
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:13 Kućni ljubimci
10:45 Ušća Mure - hrvatska
Amazona, dok. film
11:15 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik
12:30 Veterani mira, emisija
13:15 Duhovni izazovi,
međureligijski magazin
13:45 Prizma
14:30 manjinski Mozaik
14:50 Eko zona
15:20 Ti čudesni mladunci,
dokumentarna serija
16:20 Euromagazin
17:00 Vijesti u pet
17:20 Reporter: Mormonski
kandidat

18:20 Potrošački kod
18:50 Globalno sijelo
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Nešto novo, američki
film
21:55 Pacifik, serija
22:50 Dnevnik 3
23:20 Opaki igrači, američko-
njemački film
01:05 Filmski maraton:
Suspiria, talijanski film
02:45 Filmski maraton: RPM,
britansko-američki film
04:15 Skica za portret
04:17 Potrošački kod
04:42 Reporter
05:42 Eko zona

06:55 Najava programa
07:00 Opera box
07:30 Animanijaci 1,
crtana serija
07:50 Priče u slikama, serija
08:05 Mala TV
---: Baltazar: Duga profesora
Baltazara, crtani film
---: Danica i jastog, crtani
film (R)
---: Poštar Pat: Plaža, crtani
film
08:35 Kućni svemirci, crtana
serija
08:55 Zeko 2012., snimka
09:55 Ninja kornjače (TMNT),
hongkonško-američki
animirani film
13:30 Adria Air Race Zagreb
2012., prijenos utrke
akrobatskih aviona
15:00 Tenis, Roland Garros -
finale (Ž), prijenos
17:00 Euro 2012., emisija
17:50 Harkiv: Euro 2012.:
Nizozemska - Danska,
prijenos
19:50 Euro 2012., emisija
20:35 Lviv: Euro 2012.:
Njemačka - Portugal,
prijenos
22:35 Euro 2012., emisija
23:35 Bitange i princeze 1,
humoristična serija
00:10 U uredu 5, humoristična
serija
00:35 Johan Falk, serija
02:05 Vladimir Kranjčević
dirigira Simfonijskim
orkestrom HRT-a
03:20 Noćni glazbeni program
05:05 TV Izlog
05:20 Dodir s neba, serija
06:15 Zauvijek susjedi, serija R
08:10 Ptica trkačica, serija
08:35 Lego Ninjago, crtana
serija R
09:00 Gormiti, crtana serija R

09:25 Pokemoni,
crtana serija R
09:50 Pokemoni, crtana serija
10:15 Sestra Hawthorne, serija
12:15 Larin izbor, serija R
14:20 Baraba, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno,
informativni magazin R
18:05 Nad lipom 35, kviz
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Čudovišta u kući, film
21:50 Potraga za srećom,
igrani film
00:00 Paklena vožnja, film
01:35 Slijepa pravda, film R
03:05 Ezo TV, tarot show
04:35 Dnevnik Nove TV R
05:25 IN magazin R
05:40 Kraj programa

05:10 RTL Danas, (R)
05:45 Dragon Ball Z
07:15 PopPixie, crtani film
08:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 Učilica, kviz za djecu
09:30 TV prodaja
09:45 Kuhar i pol, (R)
09:47 Columbo, serija
11:40 TV prodaja
11:50 Poroci Miamijska, serija
12:55 Poroci Miamijska, serija
13:55 TV prodaja
14:10 Prekid, igrani film,
romantična drama (R)
15:55 U potjeri za zavodnikom,
film, komedija
17:28 Kuhar i pol
17:30 Discovery: Preživjeti
divljinu - Vijetnam,
dokumentarna serija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija(R)
20:00 Tko je smjestio
Crvenkapicu?, film,
obiteljska animirana
komedija
21:35 Skakač - TV premijera,
film, znanstveno-
fantastični/ avanturistički
23:20 Omen 4: Buđenje,
igrani film, horor (R)
01:10 Astro show, emisija uživo
02:10 RTL Danas, (R)
02:45 Discovery: Lutrija mi je
promijenila život,
dokumentarna serija
03:30 Discovery: Lutrija mi je
promijenila život,
dokumentarna serija
04:15 Kraj programa

**NEDJELJA
10.6.2012.**

06:07 Najava programa
06:12 Duhovni izazovi,

06:55 Normalan život, emisija
 07:30 Globalno sijelo
 08:05 Zlatna kinoteka:
 The Jigsaw Man,
 američko-britanski film
 09:40 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 ni DA ni NE: Direktna
 ili predstavnička
 demokracija
 11:05 Poirot 5, serija
 12:00 Dnevnik
 12:25 Plodovi zemlje
 13:20 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Labirint, britansko-
 američki lutkarsko-
 igrani film
 17:00 Vijesti u pet
 17:15 Mir i dobro
 17:45 Vrtlarica
 18:15 Lijepom našom: Ploče
 19:20 Loto 6/45
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7!, kviz
 21:05 U registraturi, TV serija
 22:10 Dnevnik 3
 22:30 Vijesti iz kulture
 22:35 Pošteno i prema zakonu
 1, serija
 23:20 Dr. Oz 1b, talk show
 00:05 Nedjeljom u dva
 01:05 Labirint, britansko-
 američki lutkarsko-
 igrani film
 02:50 Reprizni program
 04:40 Skica za portret
 04:45 Vrtlarica
 05:10 Lijepom našom: Ploče

HRT 2

05:55 Najava programa
 06:00 Vladimir Kranjčević
 dirigira Simfonijskim
 orkestrom HRT-a
 07:15 Prijatelji 3
 08:10 Vesele trojke
 08:35 Silvestrovi i Čičijeve
 tajne, crtana serija
 09:00 Merlin 3, serija
 09:50 Biblija
 10:00 Zagreb: Međimursko
 prošćenje, prijenos
 11:15 Putovanja željeznicom:
 Vlakom do Velikoga
 koraljnog grebena -
 australski Sunlander-
 ekspres, dok.film
 12:00 Filmska matineja:
 Baskervilski pas,
 kanadski film
 14:00 Olimpijci: Prvaci i
 izazivači, dok. serija
 14:30 13. međunarodna
 jedriličarska regata
 Fiumanka, reportaža
 15:00 Tenis, Roland Garros -
 finale (M), prijenos
 17:00 Euro 2012., emisija
 17:50 Gdansk: Euro 2012.:
 Španjolska - Italija,
 prijenos

19:50 Euro 2012., emisija
 20:35 Poznan: Euro 2012.:
 Irska - Hrvatska, prijenos
 22:35 Euro 2012., emisija
 23:35 Tenis, Roland Garros -
 finale (M), snimka
 00:35 Mefisto, njemačko-
 mađarsko-austrijski film
 02:55 Noćni glazbeni program

05:40 TV Izlog
 05:55 Dodir s neba, serija
 06:50 Zauvijek susjedi, serija R
 08:10 Ptica trkačica, R
 08:35 Lego Ninjago
 09:00 Gormiti, crtana serija
 09:25 Pokemoni, crtana serija R
 09:50 Pokemoni, crtana serija
 10:15 Osjeti ritam,
 dokumentarni film
 11:30 Larin izbor, serija R
 13:35 Potraga za srećom,
 igrani film, R
 15:50 Nad lipom 35, R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Nad lipom 35,
 R - nastavak
 17:20 Čudovišta u kući, film R
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Larin izbor, serija
 21:00 Ubojstvo u Greenwichu,
 igrani film
 22:45 Red Carpet, showbiz
 magazin
 00:05 Anaconda 3, film
 01:35 Gospodari iluzija, show
 02:25 Paklena vožnja, film, R
 03:55 Dodir s neba, serija R
 04:40 Red Carpet, showbiz
 magazin R
 05:50 Dnevnik Nove TV R
 06:40 Kraj programa

05:25 RTL Danas, (R)
 06:00 Dragon Ball Z
 07:35 Moji džepni ljubimci,
 animirani film (R)
 08:45 Ben 10: Ultimate Alien
 09:10 TV prodaja
 09:26 Kuhar i pol, (R)
 09:30 Columbo, serija
 11:00 TV prodaja
 11:15 Poroci Miamijska, serija
 12:15 Poroci Miamijska, serija
 13:15 TV prodaja
 13:30 U potjeri za zavodnikom,
 igrani film, komedija
 15:05 Tko je smjestio
 Crvenkapici?, igrani film,
 obiteljska animirana
 komedija (R)
 16:35 Budva na pjenu od mora,
 humoristična serija
 17:38 Kuhar i pol, (R)
 17:45 Ekkluziv Vikend,
 zvjezdani magazin
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo, emisija

HRT1 8.6.2012. 21:05 CIKLUS HRVATSKOG FILMA: VLAK BEZ VOZNOG REDA

Dalmatinska zagora, neposredno nakon Drugog svjetskog rata. Siromašni seljaci iz kraja pogođenog ratnim razaranjima, nadajući se boljem životu, sele se u bogati Banat. Konvoj koji putuje vlakom predvodi partizanski časnik (Stojan Arandelović). Kolonizatori tijekom dugog putovanja doživljavaju sretne i nesretne trenutke, svađe, razočaranja, ljubavi... U središtu priče su dvije djevojke (Inge Ilin i Lia Rho Barbieri) i dvojica mladića (Ivica Pajer i Mario Milošević), udovica (Olivera Marković) s dvoje male djece, starci koji se teško mire s činjenicom da napuštaju vjekovna ognjišta, ali i brojni drugi ljudi ispunjeni nadom u bolju budućnost... Unatoč činjenici da se radi o njegovom debitantskom igranom filmu, po mišljenju velikog djela kritike, »Vlak bez

voznoga reda» najbolje je ostvarenje u karijeri redatelja Veljka Bulajića. Iako se kasnije proslavio raskošno produciranim partizanskim spektaklima (Kozara, Bitka na Neretvi), Bulajićev prvijenac u kojemu se neskriveno ugledao na poetiku tada u svijetu vrlo popularnog talijanskog neorealizma predstavio ga je u ponajboljem svjetlu, kao vještog pripovjedača sposobnog desetak različitih fabularnih linija objediniti oko jedne glavne, priče o poslijeratnoj kolonizaciji. »Vlak bez voznog reda« nagrađen je na filmskom festivalu u Puli Velikom Zlatnom arenom za najbolji film, Zlatnom arenom za scenarij kao i nagradom publike »Jelen«. Film je snimljen 1959. Uloge: Olivera Marković, Stojan Arandelović, Ivica Pajer, Inge Ilin, Milan Milošević, Ljiljana Vajler, Bata Živojinović. Scenarij: Veljko Bulajić, Stjepan Perović, Ivo Braut, Elio Petri. Redatelj: Veljko Bulajić. Žanr: drama

20:00 Ugledni gospodin,
 igrani film, komedija
 22:00 CSI: Miami, serija (R)
 22:55 CSI: Miami, serija (R)
 23:50 CSI: Miami, serija (R)
 00:45 Astro show, emisija uživo
 01:45 RTL Danas, (R)
 02:20 Discovery: Lutrija mi je
 promijenila život,
 dokumentarna serija
 03:05 Discovery: Lutrija mi je
 promijenila život,
 dokumentarna serija
 03:50 Kraj programa

PONEDJELJAK 11.6.2012.

06:12 Najava programa
 06:17 Mir i dobro
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Divlji plamen 2, serija
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 Mjesto pod suncem -
 ostati ili otići 5,
 dokumentarna serija
 11:00 Tvorci promjene 2:
 Rebuilding With Our
 Own Hands, dok. serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Moć sudbine, telenovela
 13:15 My Sister's Keeper,
 američki film
 15:00 Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 15:15 Ponos Ratkajevih, serija
 16:05 Gorski liječnik 2, serija

17:00 Vijesti u pet
 17:25 Hrvatska uživo
 17:55 Jugoslavija - država za
 jedno stoljeće,
 dokumentarna serija
 18:30 Dr. Oz, talk show
 19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo
 20:35 Puls Hrvatske
 21:40 Ciklus europskog filma:
 Život u ružičastom,
 francuski film
 00:00 Dnevnik 3
 00:25 Vijesti iz kulture
 00:40 Ciklus ljubica -
 R.Pichler: Nijanse
 ljubavi, serija
 02:10 Najbolje iz povijesti
 HTV-a: Crno-bijelo u
 boji - 600. emisija
 02:40 Najbolje iz povijesti
 HTV-a: Crno-bijelo
 u boji - Sjećanje na
 Antona Martija
 03:10 Reprizni program
 05:25 Divlji plamen 2, serija

06:35 Najava programa
 06:40 Moć sudbine, telenovela
 07:25 Teletubbies
 07:50 Mala Tv
 08:20 Fantastični prijatelji
 08:45 H2O Uz malo vode! 1
 09:10 Patak Frka, crtana serija
 09:30 Pipi Duga Čarapa
 10:00 Batman i hrabri
 superjunaci, crtana serija
 10:25 Najbolje iz povijesti
 HTV-a: Crno-bijelo u
 boji - 600. emisija
 10:55 Najbolje iz povijesti

HTV-a: Crno-bijelo
 u boji - Sjećanje na
 Antona Martija
 11:25 Gorski liječnik 2, serija
 12:10 Plodovi zemlje
 13:00 Idemo na zapad
 13:40 Vrtlarica
 14:10 Ljubav u zaleđu
 14:55 Glazba, glazba...
 15:10 Edgemont 1, serija
 15:35 Olujni svijet, serija
 16:00 Svalčionica
 17:00 Euro 2012., emisija
 17:50 Donjeck: Euro 2012.:
 Francuska - Engleska,
 prijenos
 19:50 Euro 2012., emisija
 20:35 Kijev: Euro 2012.:
 Ukrajina - Švedska,
 prijenos
 22:35 Euro 2012., emisija
 23:35 Bitange i princeze 1,
 humoristična serija
 00:10 Sestra Jackie 1,
 humoristična serija
 00:40 Zakon i red: Zločinačke
 nakane 5, serija
 01:25 Retrovizor:
 Kalifornikacija 2,
 humoristična serija (R)
 01:55 Retrovizor: Vjeruj mi,
 serija
 02:40 Retrovizor: Dodir života
 i smrti 2, serija
 03:25 Noćni glazbeni program

07:00 I tako to..., serija
 07:25 Astro boy, crtana serija
 07:50 Beba Felix
 08:15 TV izlog
 08:30 Kad lišće pada, serija R
 09:25 TV izlog

09:40 Strasti Orijenta, serija R
10:40 Walker, teksaški
rendžer, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Pretjerana sila: Osveta,
igrani film
00:10 Ubojstvo u Greenwichu,
igrani film R
01:45 Demoni, serija
02:35 Seinfeld, serija
03:25 Gospodari iluzija, show R
04:10 Ezo TV, tarot show
05:10 Dnevnik Nove TV R
06:00 Seinfeld, serija R
06:25 IN magazin R
07:00 Kraj programa

05:05 RTL Danas, (R)
05:40 Dragon Ball Z
06:30 PopPixie, crtani film
06:45 Moji džepni ljubimci, (R)
06:55 Cobra 11, akcijska serija
07:50 Kismet - okovi sudbine,
dramska serija
08:25 Kismet - okovi sudbine
08:55 Kismet - okovi sudbine
09:25 Kismet - okovi sudbine
09:55 TV prodaja
10:11 Kuhar i pol, (R)
10:15 Vatreno nebo
11:15 TV prodaja
11:30 Ekkluziv Vikend, (R)
12:10 Večera za 5, (R)
13:05 TV prodaja
13:20 Krv nije voda, serija
14:10 Cobra 11, akcijska serija
16:00 Ezel, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Večera za 5
17:58 Kuhar i pol
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Kismet - okovi sudbine
20:30 Kismet - okovi sudbine
21:05 Kismet - okovi sudbine
21:35 Vodeni svijet, film
23:50 RTL Vijesti
00:05 X-Men, igrani film
01:55 Astro show, emisija uživo
02:55 CSI: Miami, serija
03:40 RTL Danas, (R)
04:15 Kraj programa

**UTORAK
12.6.2012.**

06:09 Najava programa
06:14 Treća dob, emisija (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Divlji plamen 2, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići 5,
dokumentarna serija
11:05 Bestsellerski redovnici
- čudo s nuspjavama,
dokumentarni film
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Mercy Mission: The
Rescue of Flight 771,
australsko-američki film
14:45 Fotografija u Hrvatskoj
15:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorski liječnik 2, serija
17:00 Vijesti u pet
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Jugoslavija - država za
jedno stoljeće,
dokumentarna serija
18:30 Dr. Oz, talk show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Boje turizma
21:00 Proof, američki film
22:45 Dnevnik 3
23:25 Seks i grad, serija
23:55 Ciklus ljubica -
R.Pichler: Nijanse
ljubavi, serija
01:25 Skica za portret
01:40 Najbolje iz povijesti
HTV-a: Zabavni
program 50+5
02:50 Reprizni program
05:25 Divlji plamen 2, serija

06:35 Najava programa
06:40 Moć sudbine, telenovela
07:25 Teletubbies
07:50 Mala Tv
08:20 Fantastični prijatelji
08:45 H2O Uz malo vode! 1
09:10 Patak Frka, crtana serija
09:30 Pipi Duga Čarapa
10:00 Gradić Wakaville
10:25 Najbolje iz povijesti
HTV-a: Zabavni
program 50+5
11:25 Gorski liječnik 2, serija
12:45 Hrvatska kronika BiH
13:00 Idemo na zapad
13:40 Jugoslavija - država za
jedno stoljeće,
dokumentarna serija
14:10 Ljubav u zaleđu
14:55 Glazba, glazba...
15:10 Edgemont 1, serija
15:35 Olujni svijet, serija
16:00 Svlačionica

17:00 Euro 2012., emisija
17:50 Wrocław: Euro 2012.:
Grčka - Češka, prijenos
19:50 Euro 2012., emisija
20:35 Varšava: Euro 2012.:
Poljska - Rusija, prijenos
22:35 Euro 2012., emisija
23:35 Bitange i princeze 1,
humoristična serija
00:10 Ružiona
00:40 Zakon i red: Zločinačke
nakane 5, serija
01:25 Retrovizor:
Kalifornikacija 2,
humoristična serija (R)
01:55 Retrovizor: Vjeruj mi,
serija
02:40 Retrovizor: Dodir života
i smrti 2, serija
03:25 Noćni glazbeni program

07:00 I tako to..., serija
07:25 Astro boy, crtana serija
07:50 Beba Felix, crtana serija
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada, serija R
09:25 TV izlog
09:40 Strasti Orijenta, serija R
10:40 Walker, teksaški
rendžer, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški ren-
džer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Bruce i Lloyd: Izvan
kontrole, igrani film
23:50 Pretjerana sila: Osveta,
igrani film R
01:30 Osjeti ritam,
dokumentarni film R
02:40 Demoni, serija
03:30 Seinfeld, serija
04:15 Ezo TV, tarot show
05:15 Dnevnik Nove TV R
06:05 Seinfeld, serija R
06:30 IN magazin R
07:00 Kraj programa

05:45 RTL Danas, (R)
06:20 Dragon Ball Z
07:10 PopPixie, crtani film
07:25 Moji džepni ljubimci
07:35 Cobra 11, akcijska serija
08:30 Kismet - okovi sudbine
09:05 Kismet - okovi sudbine
09:20 Kismet - okovi sudbine
10:10 TV prodaja
10:23 Kuhar i pol, (R)
10:25 Vatreno nebo, telenovela
11:25 TV prodaja

11:45 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:05 Večera za 5, (R)
13:00 TV prodaja
13:15 Krv nije voda, serija
14:10 Cobra 11, akcijska serija
15:05 Ezel, dramska serija
16:00 Ezel, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Večera za 5
17:58 Kuhar i pol
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija R
20:00 Kismet - okovi sudbine
20:30 Kismet - okovi sudbine
21:05 Kismet - okovi sudbine
21:35 Mentalist, serija
22:30 Mentalist, serija
23:20 Mentalist, serija
00:20 RTL Vijesti,
00:35 X-Men, igrani film
02:15 Astro show, emisija uživo
03:15 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

**SRIJEDA
13.6.2012.**

06:12 Najava programa
06:17 Među nama (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:05 Divlji plamen 2, serija
10:00 Vijesti
10:10 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići 5, serija
11:05 Zvuk Hollywooda -
Max Steiner i njegovi
nasljednici, dok. film
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 The Lost Child,
američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorski liječnik 2, serija
17:00 Vijesti u pet
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Jugoslavija - država za
jedno stoljeće,
dokumentarna serija
18:28 Dr. Oz, talk show
19:10 20pet, kviz
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:03 Hrvatsko podmorje 6,
dokumentarna serija
20:33 GSS - spas u planini,
dokumentarna serija
21:03 Mlade je slađe,
američki film
22:50 Dnevnik 3
23:30 Seks i grad, serija
00:00 Ciklus ljubica -
R.Pichler: Nijanse
ljubavi, serija
01:30 Putem europskih
fondova

01:45 Vrijeme je za jazz
02:45 Najbolje iz povijesti
HTV-a: Priča o
Dinamu '82.
03:35 Prekid programa radi
redovnog održavanja
uređaja
05:25 Divlji plamen 2, serija
06:35 Najava programa
06:40 Moć sudbine, telenovela
07:25 Teletubbies
07:50 Mala Tv
08:20 Fantastični prijatelji
08:45 H2O Uz malo vode! 1
09:10 Patak Frka, crtana serija
09:30 Pipi Duga Čarapa
10:00 Batman i hrabri
superjunaci, crtana serija
10:25 Najbolje iz povijesti
HTV-a: Priča o
Dinamu '82
11:25 Gorski liječnik 2, serija
12:10 Moje rodno mjesto
12:30 Euromagazin
13:00 Idemo na zapad
13:40 Jugoslavija - država za
jedno stoljeće,
dokumentarna serija
14:10 Ljubav u zaleđu
14:55 Glazba, glazba...
15:10 Edgemont 1, serija
15:35 Olujni svijet, serija
16:00 Svlačionica
17:00 Euro 2012., emisija
17:50 Lživ: Euro 2012.:
Danska - Portugal,
prijenos
19:50 Euro 2012., emisija
20:35 Harkiv: Euro 2012.:
Nizozemska - Njemačka,
prijenos
22:35 Euro 2012., emisija
23:35 Bitange i princeze 1
00:10 Zakon i red: Zločinačke
nakane 5, serija
00:55 Retrovizor:
Kalifornikacija 2, (R)
01:25 Retrovizor: Vjeruj mi,
serija
02:10 Retrovizor: Dodir života
i smrti 2, serija
02:55 Noćni glazbeni program
07:00 I tako to..., serija
07:25 Astro boy, crtana serija
07:50 Beba Felix
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada, serija R
09:25 TV izlog
09:40 Strasti Orijenta, serija R
10:40 Walker, teksaški
rendžer, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija

17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Okrutne namjere, film
00:20 Hostel 2, igrani film
02:00 Demoni, serija 6/6
02:50 Seinfeld, serija
03:40 Demoni, serija R
04:25 Ezo TV, tarot show
05:25 Dnevnik Nove TV R
06:15 Seinfeld, serija R
06:40 IN magazin R
07:00 Kraj programa

05:35 RTL Danas, (R)
06:10 Dragon Ball Z
07:00 PopPixie, crtani film
07:10 Moji džepni ljubimci
07:25 Cobra 11, akcijska serija
08:20 Kismet - okovi sudbine (tri epizode)
09:55 TV prodaja
10:12 Kuhar i pol, (R)
10:15 Vatrene nebo
11:10 TV prodaja
11:35 Ekkluziv Tabloid, (R)
11:55 Večera za 5, (R)
12:50 TV prodaja
13:05 Krv nije voda, serija
13:55 Cobra 11, akcijska serija
14:55 Ezel, dramska serija
15:55 Ezel, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Večera za 5
17:58 Kuhar i pol
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas

19:05 Krv nije voda, serija R
20:00 Kismet - okovi sudbine
20:50 Kismet - okovi sudbine
21:35 CSI: NY, (tri epizode)
00:20 RTL Vijesti
00:35 Mentalist, serija
01:25 Mentalist, serija
02:10 Astro show, emisija uživo
03:10 Mentalist, serija
03:20 RTL Danas, (R)
03:55 Kraj programa

ČETVRTAK 14.6.2012.

06:09 Najava programa
06:14 Riječ i život
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Divlji plamen 2, serija
10:00 Vijesti
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5
10:55 Prapočeci života
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Brush With Fate, američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorski liječnik 2, serija
17:00 Vijesti u pet
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Jugoslavija - država za jedno stoljeće, dok.serija
18:30 Dr. Oz, talk show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Pola ure kulture

20:35 Moć boja, dok. serija
21:00 Ljubav je slijepa, američki film
22:55 Otvoreno
23:55 Vijesti iz kulture
00:10 Seks i grad, serija
00:45 Ciklus ljubica - R.Pichler: Nijanse ljubavi, serija
02:15 Najbolje iz povijesti HTV-a: Jadranski susreti
03:15 Reprizni program
05:55 Skica za portret

06:35 Najava programa
06:40 Moć sudbine, telenovela
07:25 Teletubbies
08:20 Mala Tv
08:20 Fantastični prijatelji
08:45 H2O Uz malo vode! 1
09:10 Patak Frka, crtana serija
09:30 Pipi Duga Čarapa
10:00 Gradić Wakaville
10:25 Najbolje iz povijesti HTV-a: Jadranski susreti
11:25 Gorski liječnik 2, serija
12:10 REPRIZNI PROGRAM
12:15 Drugi format
13:00 Idemo na zapad
13:40 Jugoslavija - država za jedno stoljeće, dok.serija
14:10 Ljubav u zaleđu
14:55 Glazba, glazba...
15:10 Edgemont 1, serija
15:35 Olujni svijet, serija
16:00 Svlačionica
17:00 Euro 2012., emisija
17:50 Poznan: Euro 2012.: Italija - Hrvatska, prijenos
19:50 Euro 2012., emisija
20:35 Gdansk: Euro 2012.:

Španjolska - Irska, prijenos
22:35 Euro 2012., emisija
23:35 Bitange i princeze 1, humoristična serija
00:10 Zakon i red: Zločinačke nakane 5, serija
00:55 Retrovizor:
Kalifornikacija 2, (R)
01:25 Retrovizor: Vjeruj mi
02:10 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
02:55 Noćni glazbeni program

07:00 I tako to..., serija
07:25 Astro boy, crtana serija
07:50 Beba Felix
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada, serija R
09:25 TV izlog
09:40 Strasti Orijenta, serija R
10:40 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Provjereno
23:25 Superman, igrani film
02:00 Magazin MMA Lige
02:30 Hodaj muški: Priča o Deweyju Coxu, film
04:30 Ezo TV, tarot show
05:30 Glupost nije zapreka,

serija
06:10 Dnevnik Nove TV R
07:00 Kraj programa

05.50 RTL Danas, (R)
06.25 Dragon Ball Z
07.15 PopPixie, crtani film
07.25 Moji džepni ljubimci
07.40 Cobra 11, akcijska serija
08.35 Kismet - okovi sudbine
09.30 Kismet - okovi sudbine
10.10 TV prodaja
10.25 Kuhar i pol, (R)
10.27 Vatrene nebo
11.25 TV prodaja
11.45 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.10 Večera za 5, (R)
13.00 TV prodaja
13.15 Krv nije voda, serija
14.10 Cobra 11, akcijska serija
15.05 Ezel, dramska serija
16.00 Ezel, dramska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Večera za 5
17.58 Kuhar i pol
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija R
20.00 Kismet - okovi sudbine
20.50 Kismet - okovi sudbine
21.35 CSI, serija (tri epizode)
00.20 RTL Vijesti
00.35 CSI: NY
01.25 CSI: NY
02.10 Astro show, emisija uživo
03.10 CSI: NY, kriminalistička serija
03.55 RTL Danas, informativna emisija (R)
04.30 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izrazno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18i30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populane melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

IV. EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO HRVATSKIH MOMČADI IZVAN DOMOVINE

Reprezentacija Hrvata iz Vojvodine osvojila šampionski naslov

Piše: Dražen Prčić

Osvajanjem naslova prvaka na IV. Europskom prvenstvu hrvatskih momčadi izvan domovine, reprezentacija Hrvata iz Vojvodine postigla je izuzetan uspjeh koji će zlatnim slovima biti upisan u sportskoj povijesti hrvatske manjinske zajednice na ovim prostorima. Četiri susreta bez poraza i veliki pokal namijenjen pobjedniku posve zaslužen se našao u rukama momčadi sastavljene od nogometaša iz desetak

vojvođanskih mjesta koji s ponosom nose reprezentativnu majicu i njezinog vodstva koje godinama s puno entuzijazma i ljubavi skrbi o njoj. Ovo je njihov veliki trenutak i riječ predajemo njima.

Marinko Poljaković, izbornik Veliki uspjeh i osvajanje naslova europskih prvaka plod je, prije svega, kvalitetne igračke postave i odlične organiziranosti cijele momčadi i vodstva koje se o njoj brine već godi-

nama. Postignuti rezultati, tri pobjede iz igre i jedna nakon boljeg izvođenja kaznenih udaraca, potvrdile su pravi izbor nogometaša za koje se odlučio stručni stožer, a svi koji su otputovali u Beč pokazali su zavidnu želju za dokazivanjem, afirmacijom i igranjem u dresu reprezentacije Hrvata iz Vojvodine. Jedinstvo i sloga cijele momčadi i podređenost zadanom cilju, na koncu su materijalizirani osvajanjem šampionskog pokala i naslova najbolje hrvatske europske momčadi. Moram istaknuti i okolnost kako smo zbog spriječenosti nekih prvotimaca bili primorani tražiti adekvatne zamjene, ali smo zahvaljujući dobrim preporukama naših prijatelja sa strane dobili nove nogometaše koji su u potpunosti opravdali ukazano povjerenje i nametnuli se za buduća velika natjecanja. Ne bih želio izdvajati pojedinačna imena, jer svi koji su igrali zaslužuju veliku pohvalu, no ipak su igrači obrane i veznog reda iznijeli najveći teret i zahvaljujući njima je i ostvaren ovaj vrijedan rezultat koji nam osi-

gurava izravan nastup na sljedećem svjetskom i europskom prvenstvu hrvatskih momčadi. Nikada nismo bježali od statusa favorita i pokazali smo kako smo svojim igrama i odnosom prema reprezentaciji na svakom velikom natjecanju uvijek spremni ići do samog kraja.

Filip Ilovac, kapetan

Svi susreti koje smo odigrali na turniru Europskog prvenstva bili su izuzetno teški, osobito prvi susret s najtežim protivnikom u kvalifikacijskoj skupini u kojemu smo uspjeli izjednačiti rezultat u posljednjim trenucima, a koji je nakon izvođenja kaznenih udaraca i odlučio budućeg prvaka, jer je u pitanju momčad koja je bila prvak na prošlom prvenstvu. U drugom susretu smo na poluvremenu gubili 1-2, ali smo u nastavku uspjeli preokrenuti rezultat i svladati švicarsku momčad Pajde, koja ima snagu drugoligaške momčadi. Posljednji susret, treći istoga dana, bio je protiv objektivno najslabijeg protivnika i poslužio je za opuštanje pred finalni duel. Protiv francuske mom-

Svečano otvorenje

REPREZENTACIJA VOJVODANSKIH HRVATA: Ivan Beretić (Sombor), Dražen Majer (Bačka Topola) (vratari), Željko Gašparević (Novi Sad), Igor Skenderović (Tavankut), Filip Ilovac (Subotica), Predrag Bedeković (Tavankut) (obrana), Mladen Vizin (Tavankut), Josip Gal (Sonta), Dejan Godar (Tavankut),

Dejan Kekezović

Dejan Kekezović (Bajmok), Željko Tadijan (Sonta) (vezni red), Mladen Čović (Subotica) (navala), a igrali su još i: Dario Mračina (Sombor), Marko Vujić (Mala Bosna), Davor Balažić (Tavankut), Mijo Erceg (Golubinci), Igor Meštrović (Zemun).

Prvi strijelac ekipe i najbolji igrač turnira je Dejan Kekezović.

Golovi: Kekezović 5, Čović 3, Godar 2

Vratar Beretić je obranio odlučujući penal protiv Dinamo Ottakringa u raspucavanju.

Obranjen penal

čadi, koju smo svladali zahvaljujući vrhunskim pogocima *Godara Kekezovića*, potvrdili smo svoju kvalitetu i dokazali kako završujemo šampionski naslov. Unatoč činjenici da smo ove godine bili oslabljeni neigranjem nekoliko igrača prve postave, koji zbog obve-

Pored respektabilnog sportskog uspjeha, treba istaknuti i izuzetno primjereno ponašanje i odnos prema reprezentativnoj majici koje su pokazali svi nogometaši, što je u konačnici i nagrađeno velikim pljeskom gledališta nakon finalnog susreta odigranom na

stavni dio susreta i druženja na ovako velikim natjecanjima, pa bi u budućnosti trebalo posvetiti više pažnje sportu kao vrlo fleksibilnoj metodi animacije mladih u razvijanju multikulturalnih odnosa kakvi vladaju u Vojvodini. Također, ovo bi trebalo potaknuti razvijanje novog načina organiziranja mladeži unutar zajednice, jer nisu svi za politiku ili folklor, a željeli bi istaknuti privrženost svomu narodu bavljenjem sportom. Ovaj šampionski naslov je upravo na najbolji

nogometaša koje su imali na raspolaganju. Uspjeh je zbilja velik i mislim kako u ovom trenutku još nismo ni svjesni njegove prave veličine, pa će možda morati proći i nekoliko godina da bi se spoznala sva veličina i značaj za hrvatsku manjinsku zajednicu na ovim prostorima.

Ivan Budinčević, tehniko

Osvajanje naslova na Europskom prvenstvu samo je nastavak naše serije odličnih rezultata, a sve je plod velikog entuzijazma svih

Ivan Budinčević, Zdravko Doko, Petar Kuntiće i Marinko Poljaković

za u matičnim klubovima nisu mogli putovati u Beč, sve smo nadoknadili izuzetnom požrtvovanošću i zalaganjem u svakom susretu. Jednostavno, bili smo kao jedan i to je presudilo u ostvarenju ovog povijesnog rezultata.

Petar Kuntiće, koordinator reprezentacije

Vojvodanski su se Hrvati iz Beča s ponosom vratili u svoje sredine i klubove, proslavljajući šampionski naslov osvojen na IV. Europskom prvenstvu.

stadionu Admire u Beču. Za našu manjinsku zajednicu ovaj rezultat ima itekako veliki značaj, jer kako što obični građani ne znaju tko je predsjednik Argentine ili Portugala, ali itekako dobro znaju za *Messija* i *Ronalda*, tako od ovoga trenutka mnogi diljem brojne hrvatske dijaspeore po cijelom svijetu znaju za Hrvate iz Vojvodine i njihovo nogometno umijeće. Ovaj sportski uspjeh krči put i otvara interes za promoviranje ostalih pitanja u vezi Hrvata s ovih prostora, jer to je i neiz-

način odgovorio na sve, jer nije lako biti ni prvak svoje ulice, ni svoga grada, a kamoli Europe u konkurenciji momčadi koje su u Beč stigle s mnogo većim financijskim proračunima i mogućnostima klasifikacije

nas koji smo od samih početaka uz nogometnu reprezentaciju Hrvata iz Vojvodine. Ovaj uspjeh je prilika za afirmaciju i svojvrstu popularizaciju naše zajednice, a u konačnici i države u kojoj živimo.

REZULTATI

Skupina B

1. kolo: Vojvodanski Hrvati - Dinamo Ottakring 1:1

2. kolo: Vojvodanski Hrvati - NK Pajde Mohlen 3:2

3. kolo: Vojvodanski Hrvati - Croatia Hannover 3:0

Finale (za 1. i 2. mjesto)

Vojvodanski Hrvati - Croatia Villafranch 3:1

POGLED S TRIBINA

Skupina C

Danas, 8. lipnja, prvim susretom između domaćina Poljske i nekadašnjeg europskog prvaka Grčke, započinje Euro 2012, nogometno prvenstvo najboljih reprezentacija Starog kontinenta. Summit najboljih od najboljih na kojemu sudjeluje i reprezentacija Hrvatske, koja će u svojoj kvalifikacijskoj skupini C pokušati načiniti podvig i pored favoriziranih momčadi Španjolske i Italije, te uvijek neugodne Irske izboriti plasman u četvrtfinale. Prvi ispit slijedi već u nedjelju 10. lipnja (20.45 sati) kada će izbornik Slaven Bilić imati, psihološki, vjerojatno najteži meč prvog dijela natjecanja, jer se Irci

jednostavno moraju dobiti ukoliko se želi napraviti dobar rezultat. Istina, Talijani su oduvijek dobro »pasali«, osobito na velikim natjecanjima, ali »Azzuri« su momčad s kojom se nikada ne zna i kada im se daju najmanje šanse oni stignu do finala. Aktualni svjetski i europski prvaci Španjolci su posebna priča, ekipa koja je nebrojeno puta u posljednjih nekoliko godina dokazala kako može pobijediti svakoga na svijetu, pa stoga susret protiv »Furije« spada u domenu neka bude kako biti mora. Ali realno, točnije optimistično, gledanje potencijalno najboljeg scenarija glede skupine C odvijalo bi se u smjeru: pobjeda protiv Irske, remi s Italijom i minimalan poraz protiv Španjolaca, uz uvjet da Španjolci svladaju Italiju. Četiri boda mogla bi značiti ostvarenje plana za nastavak natjecanja na Euru i ulazak u eliminacijske ducele za najviši plasman.

Hoće li se željeni scenarij odvijati po planu znat ćemo već u nedjelju kasno navečer, iako ni to ne bi trebalo ništa značiti. Lopta je okrugla i dokle god ima minuta za igru svašta se može dogoditi.

Treba samo vjerovati. I navijati.

D. P.

NOGOMET

Remi u Oslu

Nogometna reprezentacija Hrvatske odigrala je u prošlu subotu neodlučeno (1-1) protiv Norveške u posljednjem pripremnom susretu pred početak EP u Poljskoj i Ukrajini. Jedini pogodak za »Vatrene« postigao je Eduardo, a domaćin je uspio izjednačiti u posljednjim trenucima susreta preko Elyounoussija.

Hrvatska je nastupila bez Modrića i Ćorluke, a Olić je zadobio ozljedu zbog koje će biti primoran propustiti nastup na EP-u.

TENIS

Rezultat karijere

Plasmanom u osminu finala Roland Garrosa, najbolja hrvatska tenisačica Petra Martić ostvarila je najbolji rezultat svoje dosadašnje profesionalne karijere. Na putu do osam najboljih tenisačica u Parizu zaustavila ju je njemačka tenisačica Angelique Kerber (6-3, 7-5). Ivan Dodig je u paru s Brazilcom Ricardom Melom, plasmanom u četvrtfinale, također, postigao rezultat karijere.

KOŠARKA

Cibona osvojila naslov

Pobjedom u četvrtom susretu finalnog doigravanja (77-64) protiv Cedevite, košarkaši Cibone osvojili su naslov prvaka

Hrvatske i potvrdili status favorita koji su imali tijekom cijele Lige za prvaka. Izabranici Jasmina Repeše zaslužno vraćaju šampionski pokal u svoje vitrine, najavljujući bolje dane za najtrofejniji hrvatski klub.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivančića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina. Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s: bakterijom esherihije coli, bronhijalne astme glavobolje. Tel.: 064-29-42-338.

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Polnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mlađu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša, može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena 1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, parket, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića, Portret djevojčice s psom. Povoljno. Tel.: 061-4338-102.

Prodaje se ili izdaje garažno mesto u centralnoj garaži na Radijalcu. Tel.: 064/288-72-13.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaonicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevici na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTŠ, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaone, centralno grijanje (2 kombibojlera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
 * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

BOGDAN MESINGER, KNJIŽEVNIK

Šidanin opijen Ilokom

Profesor dr. sc. *Bogdan Mesinger* uvaženi je Osječanin s navršene 82 godine života i više od 60 godina u znanosti, književnosti, poeziji, esejistici i prozi. Dulje od 50 godina član je Matice hrvatske, a gotovo isto toliko i član DHK i još je uvijek nazočan u kulturnom životu grada na Dravi. Iza njega je 5-6 knjiga poezije, dvije knjige pripovjedaka, tri romana i više od 800 bibliografskih jedinica, oglada, eseja, kritika, te znanstvenih radova na brojnim znanstvenim sesijama.

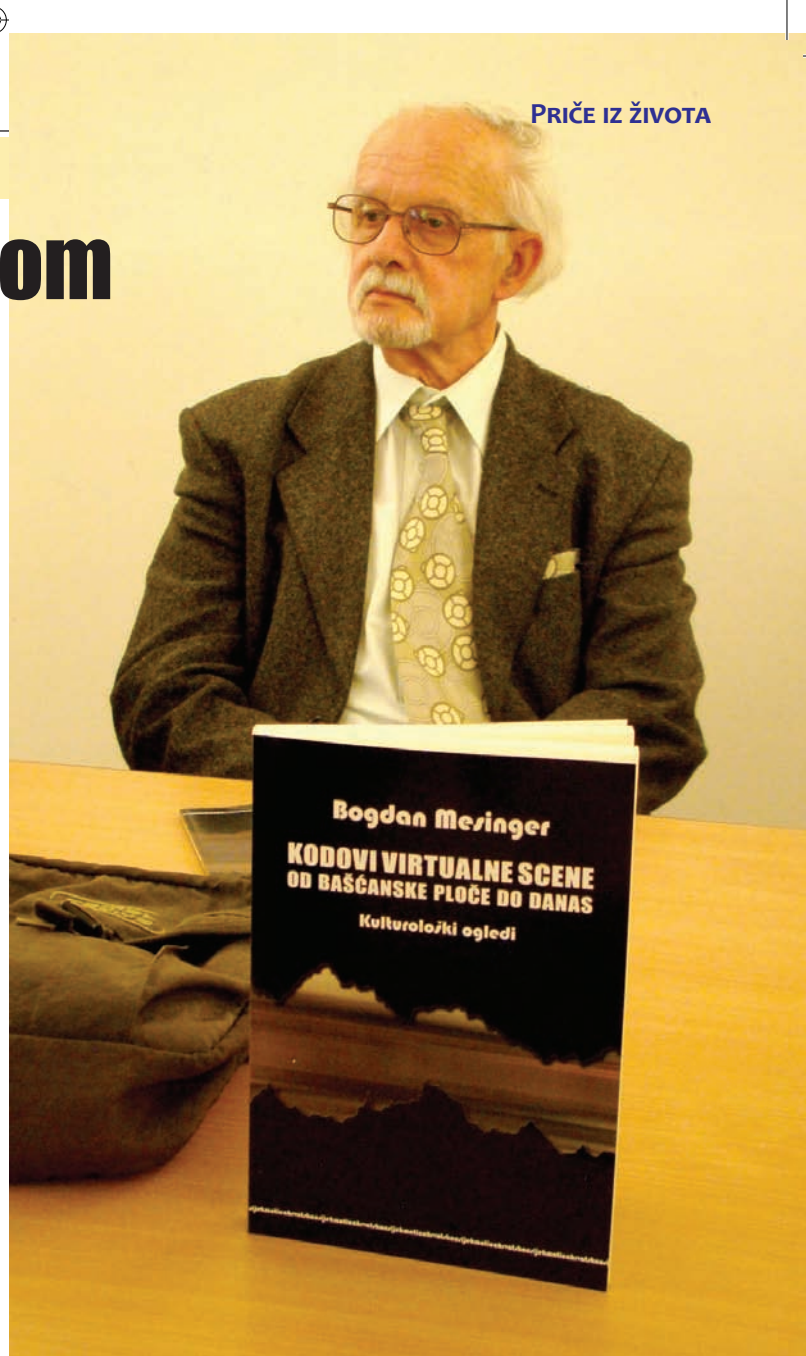
Bogdan Mesinger inače je Srijemac, rođenjem i duhom. Rođen je u Šidu 25. prosinca 1930. godine, gdje je završio i osnovnu školu, ali je duhom i ljubavlju vezan za Ilok, grad njegovih predaka, grad odrastanja uz bogatu iločku povijest i najmoćniju europsku rijeku. Ta ljubav, te emocije, rezultirale su objavljivanjem dviju knjiga o Iloku, »Skriveni duh Iloka« (legende i priče) 2004. i »Buđenje Iloka« 2006., zasnovana na iskustvima Iloka i Iločana u Domovinskom ratu, od progonstva do povratka. U pripremi je i treća, radnoga naslova »Grad na vrhu stepenica«, priče nastale unutar jedne strukture u gradu koji se spontano razvija kao organsko tkivo uraslo u prirodu, stvarano više intuicijom žitelja nego voljom metropole, i danas, ali i puno prije, kada je metropola bila Budim, a Ilok je trebao postati dvojni, pa je i Ilok poput Budima, koji je s druge strane stvarao Peštu, gradió Palanku s druge strane Dunava.

Opijen je Ilokom, jer i njemu, baš kao i Iločanima on znači puno više od grada, od zavičaja. To je nešto iracionalno što povijest može teško dokučiti, ali stvaralačka intuicija može. Zato kada piše, sve ono što je možda i nejasno, postaje jasni-

je razvodnije, a pisanje tomu i služi. Zato su u njegovim knjigama o Iloku isprepletani ljudi, prostor, intimni zapisi i povijesne legende, razgovori i sjećanja, zbilja i fikcija, pa tako obogaćeni razglednicama staroga Iloka i slikama iz obiteljskih albuma predstavljaju bogatstvo Iločanima i svima koji Ilok vole.

Taj Ilok, ali i njegovi kolege i prijatelji, upriličili su mu nezaboravno rođendansko slavlje, u ambijentu staroga iločkog podruma, prije dvije godine u prigodi 80. rođendana, kada je predstavljena knjiga *Helene Sablić-Tomić* »Bogdan Mesinger«, a odabrane tekstove iz knjige kazivali su glumci *Hrvoje Seršić* i *Katarina Baban*, s osječke Umjetničke akademije.

Šidanin je samo rođenjem, ali je kršten u Gibarcu, jer Šid u to vrijeme još nije imao katoličku crkvu. Otac *Zdenko*, bio je sudac u kotarskomu sudu, a majka *Mara* bila je kći prote koji je gotovo 50 godina službovao u Ostrovu kod Vinkovaca. Kako je otac bio pristaša *Radićevog* HSS-a, selio se često, pa je već u mladosti mijenjao boravište, najprije su živjeli u Valjevu, potom u Peći, a kada je *Vlatko Maček* uspostavio Banovinu Hrvatsku, ponovno se vraća u Šid, ali uskoro dolazi rat. Ipak, u Šidu je završio osnovnu školu i upisao Gimanziju u Vinkovcima. Već tada je počeo pisati, najprije poeziju, a poslije i prozu. Nastavio je studij u Zagrebu i izdao je 5-6 knjiga pjesama i tri romana – »Kiša«, »Samac« i »Zatvorena pučina«. Danas, kada je iza njega 80 godina života i više od 60 godina stvaralaštva, slovi kao izniman pjesnik, pripovjedač, esejist, likovni kritičar, književni znanstvenik i jezikoslovac. Jedan je od najstarijih

Osječana u članstvu Matice hrvatske, gdje se učlanio davne 1960. godine, a obvezno spominje da je njegov djed bio član Matice od 1890. godine, pa njih dvojica u Matici imaju ukupno više od 120 godina matičarskog staža.

Mi, Gibarčani volimo ga svojatati, jer rođen je u Gibarcu, u crkvi sv. Ivana Nepomuka, a krstio ga je vlč. *Antun Cvrković*, najdugovječniji gibarački župnik.

I Šid mu je u srcu. Rano je otišao iz Šida, najprije u Vinkovce pa na studij u Zagreb, gdje je upisao narodni jezik i književnost, kako se tada zvala ta grupa na Filozofskom fakultetu. S diplomom profesora vraća se u Šid, gdje je kratko vrijeme gimnazijski profesor, a kada je ukinuta

šidska gimnazija, prelazi u vinkovačku, koju je i pohađao i s uspjehom završio. Opet ne zadugo, jer ponudeno mu je da pređe u Osijek, gdje predaje na Pedagoškom fakultetu, danas Filozofskom fakultetu u Osijeku. U Šid se vraćao redovito jednom ili dvaput mjesečno, dok je majka bila živa, a kada je 1991. godine umrla, dolazi samo na groblje. U Šidu više nema nikoga, navrati tu i tamo, a nedavno su zastali u Šidu i ručali. Obradovao se pozivu dviju kulturnih udruga iz Šida i Gibarca koje su mu ponudile da bude njihov gost ove jeseni, kada će upriličiti književnu večer njemu u čast, te s njim podijeliti radost povratka korijenima i srijemskom zavičaju.

Slavko Žebić

Više partija neg nas

I dan danas i u po dana i u po noći bać-Ivu kroz po srca probada Stipanovo jadanje. Tako štogoda ne bi voljio doživiti u svoje kuće. Za ručkom se nji dva nisu puno divanili, ko da je svaki mučijo svoju muku. Potli ručka su žene ošle na svoju stranu, dica na svoju, a nji dva ostali popit još po jedan špricer. »Vidiš ti, pajto, kako je mene i moje Đule, dvoj stariji nam više nema na salašu, a kad mi zovemo, nema ji ni na telefonu. Nama srce boli za dicama, dice, ope, pridnija politika neg familija, a kanda se pomalo i stidu od noga što ji otrnilo i iškolovalo«, veli Stipan ko za se, pa je jako teško izdanijo. Odjedamput se zagledo bać-Ive oči, a onda ga jako stego i počo drečat ko malo dite. Čeljad se stala izdaleka vraćat za stal, pa se odmakko ko oparit i dugačko se zagledo no nu stranu di je Varoš. »Ajde, pajto moj virni, da ti pokažem rastik što sam priklane posadijo. Daće Bog da dica jel makar njeva dica imadu kake asne od njega«, odjedamput će. Bać-Iva se krenijo za njim. Polako su koracali, samo su čutili i gledali prid noge, a istom bi koji od nji jako dunijo kroz nos, da se sve prav dizo. »E, moj pajto, to je sve brog toga što danas imademo vraganajst partija. A znadeš kad su nas u vojske ubiližili u komuniste, nismo ni smili doma reć našima. Bome, kad sam se skinijo, ja sam se oma i istriso, nije se dade za zamirat«, veli bać-Iva kad su došli bliže šumice. »A drugače smo mi znali poštivat i stare i kriv i crkvu i vlast i...i... bome, kad je dada štogoda reko, tako je imalo bit i gotovo! Deder, probaj ne otit na izbore, ako ti je dada reko da ideš i to još spomene komu triba dat glas... a va naša dica danas... svako imade svoju partiju i samo da jim se niskim protirivati«, veli Stipan, sad već po malo i jidovan. »A ko zna, možda je i bolje što moji nikad nisu bili fiškalji i učitelji, pa nisu ni znali šta je politika. Kod Šokaca se uvijek znalo: motiku u šake, pa uzdra po zubače, a potli nemaš više ni volje, ni vrimena za filtozirat«, narogušijo se pomalo i bać-Iva. Opet je gorko otpljunijo i samo se smrko ko kišni oblak. Ni mu imo šta pametnije kazat, a vo, posljednje, ko da baš i ni reko kako triba. Mogo je to nikako drugače, nako, ko naj njev što je ošo na državne jasle. Jedno štodiraš, drugo divaniš, pa ko ti sluša, nek se dobro proštodira i ope ti neće razumit. U tomu su se vratili i do astala, a tamo ukiselo gibanica već čeka. Stipanu ko da je nikaki veliki kamen spo sa srca, drugo čeljade. Vada mu se baš tribovalo komugod izjadat. Potli su se još od koičega divanili, a onda ji je Stipan odno na štaciju i kad se ajziban krenijo, još dugo je mavo za njima. Bać-Iva je cila puta samo čutijo i toliko je duvo kroz nos, da su se sve firange u vagone pozavrtale. Šta misliš, Bunjevci Rvati i Bunjevci Bunjevci, ništa pametnije nisu znali naštodirat. U tomu je došlo i njegovo selo. Nuz put od štacije do doma samo je stenjo i ništa mrndo u bradu. Još se i priričijo š njegovom, šta je tu stala samo čutit, ko da su kakigod tuđi. I cure je izgrdijo, šta su se tude stale samo cirikat, ko da je svaj sokak njev! Bome, kad su došli doma i taksa je dobijo. »Ti š mene! Još nisam ni ključ metnijo u bravu, a ti av pa av. Šta misliš, u jedne kuće živimo, krivom ti ranim, a ti š lajat na me!«, otrešo se na kera i oma ošo vidit šta ima u stražnjemu dvoru. Šara se odvezala pa je i ona dobila lopatom, a bome i Bela kolcim, dere se, a u valovu još imade... ondak je još kolac zaitijo na kokoše. Nek se znade ko je gazda i kaki je red u kuće.

Piše: Ivan Andrašić

Voće

Jaka zima i mrazovi kojima je obilovala umnogome će utjecati na ovosezonski rod voća. Štete su ogromne. Veliko je pitanje koliko će domaćeg voća roditi. Nažalost, odgovor će biti jednostavan. Uvoz i znatno više cijene. A dodatna šteta ići će na račun kupaca. Pa tko voli - nek' izvoli.

Na skupoću smo ionako već navikli.

U NEKOLIKO REDAKA

FOTO KUTAK

Ima svega, ali i košta!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Antun Karlo Bakotić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski fizičar i književnik Antun Karlo Bakotić?

Gdje je stjecao akademsku naobrazbu?

Koje je stručne poslove obnašao u svojoj karijeri?

Što je među prvima objavljivao u Hrvatskoj?

U kojem je časopisu objavljivao radove?

S kime je surađivao na izradi »Riječnika znanstvenog nazivlja«?

Po čemu će ostati upamćen u hrvatskoj povijesti?

Kada i gdje je umro Antun Karlo Bakotić?

Rodio se 4. studenoga 1831. godine u Kaštel Gomilici. Studirao je matematiku i fiziku u Beču i Veneziji. Profesor u Rijeci, ravnatelj Velike gimnazije u Splitu, školski nadzornik. Prirodno znanstvene knjige. »Književnik«. Bogoslovom Šulekom. Bio je jedan od prvaka narodnog preporoda u južnoj Hrvatskoj. Umro je 13. siječnja 1887. godine u Zadru.

VIGEMI

Žali se prijatelj:

- Moja žena zna kuhati, ali neće.
- Ti si dobro prošao. Moja ne zna kuhati, a hoće.

Momak zaprosio djevojku, a ona će:

- Imaš li mercedes?
- Nemam.
- Imaš li kuću na dva kata?
- Nemam.
- Onda se neću udati za tebe!

Dođe on doma i požali se ocu, a ovaj će:

- Dobro, ako je zbilja voliš prodaj ferarija i kupi mercedes, ali da rušimo četiri kata kuće stvarno nema smisla!

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::
APATIN::SENTA :: BEČEJ
VIKEND AKCIJA * 8.6 - 11.6.2012. ***

I U VAŠEM GRADU OVOG VIKENDA SUPER PONUDA U KTC MARKETIMA

- ODGODA PLAĆANJA

ČEKOVIMA GRABANA DO 90 DANA

Švargla 1kg

219.-90 din

Tikvice sježe 1kg

34.-90 din

Rajčica svježa 1kg

114.-90 din

Voda Radenska 1.5 l

39.-90 din

Riža Rizi 1kg

88.-90 din

**Tjestenina fida bez jaja
300g**

25.-90 din

Mak 100g

39.-90 din

Plazma 600g

299.-90 din

**Deterđent za rublje Merix Bademovo
mlijeko 12kg + Perewoll Color 1L**

1.199.-00 din

**Tolaet papir Perfex 24 kom.,
3 sloja**

299.-90 din

NOVO

PETAK - SUBOTA - NEDJELJA

Popust na svaku kupnju i 10. 11. 25. i 26. u mjesecu!

Popustu ne podleže: duhanska roba, tisak, artikli iz robnih rezervi, akcijski artikli i artikli sa trajno niskim cijenama

-10%

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

U NAKLADI ZAVODA ZA KULTURU VOJVODANSKIH HRVATA USKORO IZLAZI PRVI NOSAČ ZVUKA!

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

KRALJICE BODROGA *alaj piva Šokica*

VJERNE GLAZBENO-PJEVAČKOJ TRADICIJI ŠOKAČKIH HRVATA U MONOŠTORU,
„KRALJICE BODROGA” PREDSTAVLJAJU JEDNU OD NAJPREPOZNATLJIVIJIH
STANICA NA SCENI TRADICIJSKE KULTURE HRVATA U VOJVODINI.

medijski pokrovitelj:

